

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Heinlein_Robert_A-Dvojnik.PDB

PDB Name: Heinlein_Robert_A-Dvojnik

Creator ID: REAd

PDB Type: TEXT

Version: 0

Unique ID Seed: 0

Creation Date: 12.7.2003

Modification Date: 12.7.2003

Last Backup Date: 1.1.1970

Modification Number: 0

Robert A.Heinlein
Dvojník

1

Když vejde chlap, oblečený jako venkovský balík, a chová se, jako by mu patřil lokál, pak je to kosmonaut.

To dá rozum. Jeho povolání mu našeptává, že je pánem tvorstva, který sestupuje na pevnou zemi a obcuje s venkovany. Co se týká jeho nedostatečné elegance, nu tedy, těžko lze čekat od muže, který vězí devět desetin času v uniformě a je uvyklý spíš kosmickému prostoru než civilizaci, že bude vědět, jak se řádně oblékat.

Bylo vidět, že tohohle kolohnáta oblékl Omar Stanař — vycpaná a příliš velká ramena, krátké kalhoty, střížené tak, že se mu šplhaly po chlupatých stehnech, sotva se posadil, zmačkaná košile, která by sekla ještě tak dobytčeti...

Ale ponechal jsem si své mínění pro sebe a koupil mu pití za svůj půlimperiál — považoval jsem to za dobrou investici, vzhledem k tomu, jak jsou na tom kosmonauti s prachama. "Žhavé trysky," řekl jsem, sotva jsme si přitukli. Vrhla na mne rychlý pohled.

Tak tohle byla moje první chyba při jednání s Dakem Broadbentem. Místo odpovědi: "Vesmír má zelenou" nebo "Šťastné přistání", jak se dalo čekat, důkladně si mne prohlédl a tiše řekl: "Milá pozornost, ale na nesprávnou adresu. Nikdy jsem nebyl ve vesmíru."

Na tomhle místě jsem měl zase držet zobák. Kosmonauti nejsou častými hosty v baru Casa Mañana; není to prostě jejich typ hotelů a je na míle vzdálen od kosmodromu. Když se tu některý ukáže v pozemských

šatech, uklidí se do temného koutka u baru a nechce být považován za kosmonauta. Sám jsem si tohle místo vybral proto, abych viděl a nebyl viděn — tehdy jsem tu a tam něco dlužil, a bylo mi to trapné. Měl jsem počítat s tím, že ten muž má své vlastní důvody a měl jsem je tedy respektovat.

Avšak mé hlasivky žily vlastním, divokým a nespoutaným životem. "Takhle mně nenalejvejte, kamaráde," odpověděl jsem. "Jestli jste vy pozemní krysa, potom jsem já primátor Tycho City. Vsadím se, že jste na Marsu nasával víc," dodal jsem, všimaje si, jak opatrně zvedá sklenku, čímž naprosto jasně prozradil své zvyklosti ze stavu beztlíže, "než vůbec kdy na zemi".

"Nemůžete mluvit trochu tišeji?" přerušil mne, sotva hýbaje rty. "Proč jste si vůbec tak jistý, že jsem voyageur? Vždyť mně neznáte."

"Promiňte," řekl jsem. "Buďte si čím chcete. Ale mám oči. Prozradil jste se hned, jak jste vstoupil." Zamumlal pod vousy: "Jak?"

"Tím se netrapte. Pochybuji, že by si toho někdo jiný všiml. Jenže já vidím věci, kterých si jiní lidé nevšimnou." Podal jsem mu svou navštívenku, bylo to možná trochu samolibé gesto. Je jen jediný Lorenzo Smythe, společnost s ručením omezeným v jedné osobě. Ano, já jsem ten "Velký Lorenzo" — stereovize, operní umělec, "vynikající mim a umělec v napodobování".

Přečetl si mou navštívenku a upustil ji do kapsy u rukávu, což mne otrávil; tyhle kartičky mne stály prachy — pravá imitace ručního rytectví. "Vím kam míříte," řekl klidně, "ale co jsem provedl špatně?"

"Já vám to předvedu," řekl jsem. "Půjdu ke dveřím jako pozemní krysa a vrátím se tak, jak jste to udělal vy. Dávejte pozor." Provedl jsem to, přičemž jsem to s tou zpáteční cestou trochu přehnal — bral jsem ohled na jeho necvičený zrak, nohama jsem se měkce sunul po podlaze jako po palubních plátech, těžiště jsem posunul dopředu a vyvažoval z boků, ruce jsem držel poněkud vpřed a od těla, připravené k uchopení.

Existuje tučeta jiných podrobností, které se nedají vyjádřit slovy; vtip je v tom, že přitom musíte být kosmonautem, s jeho ostražitým držením těla a podvědomým vyvažováním rovnováhy. Městský člověk — na rozdíl od kosmonauta — se celý svůj život potácí po hladkých plochách, po pevných podlahách s normální zemskou přitažlivostí — a zakopne málem o cigaretový papírek.

"Vidíte, co mám na mysli?" zeptal jsem se ho a vklouznul zpátky na místo.

"Obávám se, že ano," připustil kysele. "Takhle jsem šel?"

"Ano."

"Hmmm... Snad bych se k vám měl chodit učit."

"Mohl byste pochodit hůř," připustil jsem.

Seděl tam a prohlížel si mne od hlavy k patě, pak jako by chtěl promluvit — a rozmyslel si to a pokynul prstem barmanovi, aby nám znovu naplnil sklenky. Pak zaplatil, vypil své a vyklouzl ze svého sedadla jedním hladkým pohybem. "Počkejte na mně," řekl tiše.

Kvůli tomu pití, co mi koupil, jsem nemohl dobře odmítnout. A ani jsem nechtěl; zaujal mne. Líbil se mi, přestože jsme se znali sotva deset minut; byl to takový velký ošklivě přitažlivý klacek, po kterém ženské blázní a od kterých muži přijímají rozkazy.

Půvabně klouzal místností a minul stůl se čtyřmi Mart'any u dveří. Neměl jsem Mart'any rád.

Nezamlouvalo se mi, že si věc, která vypadá jako kmen stromu, zakončený nahoře tropickou přílbou, osobuje stejná práva jako člověk. Nelíbilo se mi, jak z nich vyrůstají ty pseudoúdy; připomínaly mi hady, kteří vylézají z děr. Nelíbilo se mi, že mohou hledět všemi směry zároveň, aniž otočili hlavu — kdyby ji měli, což ovšem nemají. A nemohl jsem vystát jejich zápach.

Nikdo mi nemůže vyčítat rasové předsudky. Bylo mi jedno, jakou má někdo barvu, rasu nebo náboženství. Jenže lidé jsou lidé, kdežto Mart'ané jsou věci. Nejsou to ani zvířata, jak se na to dívám já. To bych spíš snesl prase. Uráželo mne, že jim je dovolen přístup do restaurací a barů, kam chodí lidé. Ale byla tu ovšem smlouva, tak co jsem mohl dělat?

Tihle čtyři tu nebyli, když jsem přišel, protože bych je jinak byl ucítil. A stejně tu docela jistě nebyli před chvílí, když jsem šel ke dveřím a zpátky. Ale teď tu byli, stáli na svých dřících okolo stolu a hráli si na lidi. Ani jsem neslyšel, že by se zrychlil chod větracího zařízení.

To pití zdarma přede mnou mne nelákalo. Přál jsem si jen, aby se můj hostitel vrátil, abych mohl slušně odejít. Náhle mě napadlo, že těsně předtím, než tak rychle odešel, pohlédl tím směrem a bylo mi divně,

jestli s tím nemají Mart'ané něco společného. Podíval jsem se na ně, pokoušeje se zjistit, jestli věnují pozornost našemu stolku — ale jak můžete říct, na co Mart'an hledí nebo co si myslí? To byla další věc, která se mi na nich nelíbila.

Seděl jsem několik minut, pohrával si se sklenkou a uvažoval, co se asi stalo s mým přítelem kosmonautem. Doufal jsem, že se jeho pohostinnost rozšíří i na večeri — snad i na malou dočasnou půjčku, to pro případ, že bychom k sobě navzájem pocítili dostatečné sympatie. Mé ostatní vyhlídky byly — to připouštím — pranepatrné. Podvakerát, co jsem se naposled pokoušel dovolat svého agenta, jeho automatický sekretář prostě vzal mé poselství na vědomí, a když dnes večer nehodím do dveří minci, pokoj se mi prostě neotevře... Takhle jsem to dopracoval... Má štěstěna se zredukovala na spaní v kamrlíku na mince...

Byl jsem pohroužen v tyto melancholické myšlenky, když se číšník dotkl mého ramene. "Máte telefon, pane."

"Jak? Výborně, příteli, buďte tak laskav a přineste mi přístroj ke stolu."

"Lituji, pane, ale nemohu jej přenést. Je to budka číslo dvanáct v předsíni."

"Ach. Děkuji vám," odpověděl jsem co nejvřeleji, protože jsem mu nemohl dát zpropitné, když jsem vycházel ven. Mart'anům jsem se vyhnul širokým obloukem.

Brzy jsem pochopil, proč mi ten telefon nepřinesli ke stolu; číslo dvanáct byla výtečně chráněná kabina proti zraku, zvuku i rvačce. Obrazovka byla matná a vyjasnila se, až když za mnou zapadly dveře.

A zůstala mléčně bílá, dokud jsem neusedl a nenastavil tvář do ohniska; potom opaleskující oblaka roztála a já jsem zíral do tváře svého přítele — kosmonauta.

"Promiňte, že jsem vás takhle opustil," řekl rychle, "ale měl jsem naspěch. Rád bych. abyste okamžitě přišel do pokoje 2106 v Eisenhoweru."

Nepodal žádné vysvětlení. Eisenhower je pro kosmonauta právě tak nezvyklý hotel jako Casa Mañana. Čichal jsem čertovinu.

"Proč?" zeptal jsem se.

Kosmonaut se zatvářil jako člověk uvyklý tomu, že ho poslouchají na slovo a bez otázek; studoval jsem jeho výraz s profesionálním zájmem — není to totéž jako hněv; spíš jako bouřkové mračno, těsně před bouří. Potom se kosmonaut ovládl a odpověděl klidně. "Lorenzo, není čas na vysvětlování. Jste ochoten vzít nějakou práci?"

"Máte na mysli profesionální záležitost?" odpověděl jsem pomalu.

"Ach, profesionální, samozřejmě," odpověděl rychle. "K tomu ale potřebuji toho nejlepšího herce."

Nedopustil jsem, aby se mi v tváři objevila úleva. Pravda, byl jsem ochoten vzít jakoukoli práci v oboru — docela ochotně bych sehrál třeba balkón v Romeu a Julii — ale projevit dychtivost se nevyplácí.

"Jaká je povaha toho zaměstnání?" zeptal jsem se. "Jsem dost obsazen."

Pohybem ruky odvál tu námitku. "To nemohu vysvětlovat po telefonu. Možná, že to nevíte, ale každé spojení se dá s patřičným zařízením odposlouchat. Koukejte se tu rychle objevit."

Byl celý žhavý; proto jsem si mohl dovolit zaprotестovat:

"Počkejte přece, co si myslíte, že jsem? Poslíček? Nebo nezkušený zelenáč, který se jen třese na to, aby mohl podržet oštěp? Já jsem Lorenzo." Vystrčil jsem bradu a nasadil uražený výraz. "Co za to?"

"Ach... ztraceně, nemůžu to vykládat po telefonu. Kolik vyděláváte?"

"Ptáte se na mé profesionální služné?"

"Ano, ano."

"Za jedno vystoupení? Nebo za týden? Nebo na smlouvu?"

"Na tom nezáleží. Kolik dostáváte denně?"

"Můj minimální plat za jedno večerní představení je sto imperiálů."

To byla čistá pravda. Ovšem, býval jsem nucen občas platit za nějaký průšvih, ale stvrzenka nikdy nezněla na méně než na můj řádný plat. Člověk má přece jen jistou úroveň. To bych raději chcipl hladý.

"Výborně," odpověděl rychle, "sto imperiálů v hotovosti a dostanete je přímo na ruku v tom okamžiku, kdy se tu objevíte. Ale pospěšte si."

"Jak?" s náhlým zklamáním jsem si uvědomil, že jsem si právě tak dobře mohl říct o dvěšť nebo dokonce dvěšťpadesát "Ale já jsem ještě neřekl své ano."

"Na tom nezáleží. O tom si pohovoříme, až tu budete. Ta stovka je vaše, i když odmítnete. Když přijmete — dostanete, nu, říkejte tomu třeba prémii, a ta bude o moc vyšší než váš plat. Tak co, skončíme to a přijdete?"

Uklonil jsem se. "Zajisté, pane. Chvilíčku strpení."

Naštěstí není Eisenhower příliš daleko od Casy; neměl jsem totiž ani na podzemní dráhu. Ale i když je umění chodecké skoro na vymření, libuji si v něm — a chůze mi poskytla čas, abych si to srovnal v hlavě. Nebyl jsem žádný blázen; uvědomoval jsem si, že když mi chce někdo mermomocí vecpat peníze, pak je dobře podívat se na karty, protože v tom vězí téměř určitě něco nezákonného nebo nebezpečného — nebo obojí. Se zákonností jsem si příliš těžkou hlavu nedělal, aspoň se zákonností, jak se jí běžně rozumí; souhlasil jsem s Bardem, že Zákon je začasté idiotský.

Ted' jsem si uvědomoval, že mi chybí dostatek faktů, a tak jsem to pustil z hlavy, přehodil si kápi přes pravé rameno a vykročil, vychutnávaje mírné podzimní počasí a bohaté a pestré barvy velkoměsta. Když jsem byl na místě, rozhodl jsem se, že se vyhnu hlavnímu vchodu. Vyjel jsem pneumatickým výtahem z podzemí do jednadvacátého patra, protože jsem měl neurčitý pocit, že zrovínka na tomhle místě bych se nerad představoval svému obecenstvu. Můj přítel voyageur mne vpustil dovnitř. "To vám to trvalo," vyštěkl.

"Opravdu?" spokojil jsem se s touto odpovědí a rozhlédl se okolo. Bylo to, jak se dalo čekat, drahé hotelové apartmá, ale nebylo uklizeno a postávalo tu aspoň tučet použitých sklenek a právě tolik šálků od kávy; nebylo třeba zvláštních pozorovacích schopností, abych poznal, že jsem pouze posledním z mnoha návštěvníků. Z gauče se na mne mračil druhý muž, kterého jsem prozatímne odhadl rovněž jako kosmonauta. Pohlédl jsem na něho tázavě, ale k představování nedošlo.

"Hm, tak jste konečně tady. Přistupme k věci."

"Zajisté. Přitom mi právě napadá," dodal jsem, "že tu byla zmínka o jakési prémii či závdavku."

"Ach ano." Otočil se k druhému muži na gauči. "Jocku, zaplať mu."

"Za co?"

"Zaplať mu."

Nyní jsem věděl, kdo je tu šéfem — ačkoli, jak jsem měl poznat, obvykle se o tom sotva dalo pochybovat, když byl Dak Broadbent v místnosti. Druhý chlapík rychle vstal a zamračeně mi odpočítal padesátku a pět desítek. Aniž jsem je přepočítal, nedbale jsem je zastrčil a řekl: "A ted' jsem vám k službám, pánové."

Velký muž se kousl do rtů. "Předně chci od vás slavnostní přísahu, že o téhle práci neceknete ani ve spánku."

"Když vám nestačí mé slovo, co bude platná přísaha?" Pohlédl jsem na menšího muže, který se opět rozvalil na gauči. "Nemyslím, že jsme se někdy setkali. Já jsem Lorenzo."

Pohlédl na mně a pak stranou. Můj známý z baru spěšně řekl: "V téhle věci na jménech nezáleží."

"Ne? Předtím, než můj ctěný otec zemřel, přinutil mne, abych mu slíbil tři věci: předně nikdy nemíchat whisky s ničím jiným než s vodou; zadruhé, vždycky ignorovat nepodepsané dopisy; a konečně, nikdy nemluvit s cizincem, který odmítá říci své jméno. Sbohem, pánové." Otočil jsem se ke dveřím a jejich sto imperiálů mě teple hřálo v kapse.

"Počkejte!" Zastavil jsem se. Pokračoval: "Máte úplně pravdu. Mé jméno je..."

"Kapitáne."

"Drž zobák, Jocku. Já jsem Dak Broadbent; tenhle, co na nás tak zírá, je Jacques Dubois. Oba jsme voyageuri — mistři piloti všech tříd za každého zrychlení."

Uklonil jsem se. "Lorenzo Smythe," řekl jsem skromně. "Žonglér a artista — miláček Lambs Clubu."

"Dobrá Jocku, pokus se pro změnu usmát. Lorenzo, souhlasíte s tím, že o naší záležitosti s nikým nebudete mluvit?"

"Je to pod pokličkou. Tohle je jen mezi námi gentlemany."

"Ať tu práci přijmete, nebo ne?"

"Ať se dohodneme, nebo ne. Jsem člověk, ale vaše tajemství je u mě dobře schováno, ledaže by na mě použili násilné prostředky výslechu."

"Vím dobře, co dovede neodexocain natropit v lidském mozku, Lorenzo. Neočekáváme nemožné."

"Daku," řekl důrazně Dubois. "Tohle je chyba. Měli bychom aspoň..."

"Drž zobák, Jocku. Nechci tu mít pro tuto chvíli žádné hypnotizéry. Lorenzo, chtěli bychom, abyste pro nás zahrál určitou osobu. Musí to být tak dokonalé, aby nikdo — doslova nikdo — neměl tušení, co se děje. Dokážete to?"

Zamračil jsem se: "Za jakých okolností?"

"Podrobnosti si objasníme později. Zhruba řečeno, budete zastupovat jistou známou veřejnou osobnost. Rozdíl je v tom, že to divadýlko musí být tak dokonalé, aby ošálilo i ty, kdo tuto osobnost dobře znají. Nebude to jen nějaká přehlídka z tribuny nebo dekorování skautek." Pohlédl na mne zkoumavě. "Bude to chtít opravdového umělce."

"Ne," řekl jsem okamžitě.

"Cože? Vždyť o té práci ještě nic nevíte. Jestli vás hryže svědomí, pak dovolte, abych vás ujistil, že nebudete pracovat proti zájmům muže, kterého budete zosobňovat — ba vůbec proti zákonným zájmům kohokoli. Tohle je práce, která se prostě musí udělat."

"Ne."

"Ale proboha, proč? Netušíte, kolik vám zaplatíme."

"To nemá nic společného s platem. Jsem herec a ne dvojník."

"Já vám nerozumím."

"Respektuje autor opisovače? Respektoval byste malíře, který dovolí jinému muži, aby se za peníze podepsal na jeho obrazy? Možná, že duch umělce je vám cizí, pane, ale snad to mohu vyložit v termínech, běžných ve vašem vlastním povolání. Spokojil byste se vy — jen tak za peníze — s tím, že budete řídit loď, zatímco někdo jiný, bez vašeho vysokého umění, bude nosit uniformu, shrábne zásluhy a bude veřejně oslavován jako mistr pilot? Udělal byste to?"

Dubois si odfrkl: "Kolik?"

Broadbent se na něho zamračil: "Myslím, že chápu vaši námitku."

"Pro umělce je na prvním místě sláva. Peníze jsou pouze světskými prostředky, které mu umožňují tvořit."

"Hmmm... nu dobrá, tak vy to nechcete dělat jen za peníze. Udělal byste to z jiných důvodů? Kdybyste měl pocit, že se to musí udělat a že vy jste jediný, kdo to je schopen udělat úspěšně?"

"Připouštím tuto možnost, ale nedovedu si představit okolnosti."

"Nebudete si je muset představovat; vysvětlíme vám je."

Dubois vyskočil z gauče. "Tak, koukej, Daku, nemůžeš..."

"Nech toho, Jocku. Musí se to dozvědět."

"Nemusí se to dozvědět teď — a tady. A ty nemáš právo ohrozit všechny ostatní tím, že mu to řekneš."

"Je to riziko, s nímž jsem počítal." Broadbent se otočil ke mně.

Dubois ho popadl za ruku a otočil si ho zase k sobě. "Jdi k šípku s tím propočítaným rizikem. Daku, v minulosti jsem šel vždycky s tebou — ale tentokrát, než bych ti dovolil, abys mu to vyžvanil — nuže, jeden z nás nebude s to mluvit."

Broadbent vypadal překvapeně, pak se na Duboise chladně usmál. "Nemyslíš, že si moc troufáš, Jocku, starý brachu?"

Dubois na něho zíral a neuhnul. Broadbent byl o hlavu vyšší a víc než o dvacet kilo těžší. Zjistil jsem, že se mi poprvé Dubois začíná líbit; vždycky mne dojímá rytířská odvaha kotěte, bojovné srdce zápasnického kohouta či ochota malého mužička raději zemřít než se dát ohnout... A i když jsem nepředpokládal, že ho Broadbent zabije, přece jen jsem si myslel, že budu mít příležitost vidět, jak s Duboisem vymete místnost.

Ani mě nenapadlo, abych zasahoval. Každý muž má právo na to, vybrat si dobu a způsob vlastní záhuby.

Přímo jsem cítil, jak napětí vzrůstá. Pak se náhle Broadbent rozesmál a uhodil Duboise na rameno.

"Jedna nula pro tebe, Jocku." Otočil se ke mně a klidně řekl: "Omluvíte nás na okamžik? Musíme si tady s přítelem dát pořádného šluka z dýmky míru."

Suita byla vybavena zvukotěsnou kabinou s autografem a telefonem. Broadbent vzal Duboise pod paži a zavedl ho tam; stáli uvnitř a důrazně spolu hovořili.

Někdy ve veřejných budovách taková zařízení nefungují, jak by měla; zvukové vlny se nepodaří dokonale potlačit. Ale Eisenhower je luxusní hotel a aspoň v tomto případě zařízení fungovalo znamenitě; mohl jsem vidět pohyby jejich rtů, ale neslyšel jsem ani slova.

Broadbentova tvář byla obrácena ke mně a Duboisovu jsem mohl vidět v nástěnném zrcadle. Když jsem vystupoval ve svém proslaveném mentalistickém čísle přišel jsem na to, proč mne táta vždycky převezl — do doby, kdy jsem se naučil tiché řeči rtů — a já jsem ve svém mentalistickém čísle vždycky vystupoval v jasně osvětleném sále a používal brýlí, které... — ale na tom nezáleží; dovedl jsem prostě odčítat ze rtů.

Dubois říkal: "Daku, chceš, abychom my dva skončili někde na Titanu a počítali tam skály? Ten ješitný šmírák nepoví, co neví."

Broadbent: "... co na tom, že zvíř za moc nestojí, když je to jediná zvíř ve městě. Jocku, není tu nikdo jiný, koho bychom mohli použít."

Dubois: "Dobrá, tak sem tedy pozvi doktora Scortíu, ať ho zhypnotizuje a stříkne mu nějakou náladovku. Ale nevykládej mu, oč běží — aspoň ne, dokud není připraven, a dokud jsme v kaši."

Broadbent: "Hm, Scortia sám mi řekl, že na hypnózu nebo drogy není spoleh, aspoň ne pro to divadýlko, které potřebujeme. Chceme, aby spolupracoval, inteligentně spolupracoval."

Dubois si odfrkl: "Inteligentně? Jen se na něho podívej, náfuku. Má sice správnou výšku a vzhled a jeho lebka se hodně podobá šéfově — ale nic v ní není. Ztratí nervy, praskne mu v bedně a celou věc prozradí. Nedokáže to zahrát — je to jen takový šmírák."

Kdyby nesmrtelného Carusa obvinili, že zpívá falešně, nemohl by pocít'ovat tu urážku tak silně jako já. Ale myslím, že právě v té chvíli jsem ospravedlnil své právo na plášť Burbageův a Boothův — jen jsem si čistil nehty a všechno ignoroval — pouze jsem si umínil, že jednou přítele Duboise rozesměju a rozpláču ve dvaceti vteřinách. Chvilku jsem počkal, pak jsem vstal a přiblížil se k zvukotěsné kabině.

Když viděli, že zamýšlím vstoupit, oba se odmlčeli. Řekl jsem klidně: "Nevadí, pánové, rozmyslel jsem si to."

Dubois řekl s úlevou: "Vy tu práci nechcete?"

"Chci říci, že přijímám zaměstnání. Nemusíte nic vysvětlovat. Přítel Broadbent mne ujistil, že práce je taková, aby mé svědomí neutrpělo — a já mu věřím. Ujistil mne, že potřebuje herce. Ale obchodní záležitosti a producent mne nezajímají. Přijímám."

Dubois vypadal rozhněvaně, ale držel jazyk za zuby. Čekal jsem, že Broadbent to přijme s úlevou a potěšením; namísto toho vypadal ustaraně. "Nu dobrá," souhlasil, "tak se do toho dáme. Lorenzo, nevím přesně, jak dlouho vás budeme potřebovat. Určitě ne déle než pár dnů — a v té době si prakticky jednou nebo dvakrát zahrajete asi tak hodinu."

"Na tom tolik nezáleží, pokud budu mít čas k nastudování role. Ale jen tak přibližně, kolik dnů mě budete potřebovat? Měl bych to dát svému agentovi na vědomí."

"Raději ne."

"Nu tak, jak dlouho? Asi tak týden?"

"Nebude to ani týden — nebo je s námi amen."

"Jak prosím?"

"To nic. Bude vám vyhovovat sto imperiálů denně?"

Váhal jsem, vzpomínaje, jak snadno se vyrovnal s mým minimem, jen aby se mnou mohl mluvit — a rozhodl jsem se, že nadešel čas, abych byl velkodušný. Mávl jsem nad tím rukou. "Nemluvme o takových věcech. Nepochybně mi dáte takový honorář, aby odpovídal ceně mého představení."

"Dobrá, dobrá," Broadbent se netrpělivě odvrátil. "Jocku, zavolej na kosmodrom. Pak zavolej Langstona a řekni mu, že začínáme s plánem Škaredá středa. Synchronizuj to s ním. Lorenzo..." pokynul mi, abych šel s ním a vstoupil do koupelny. Otevřel malou brašnu a zeptal se: "Dovedete si poradit s tímhle harampádím?"

A vskutku to bylo "harampádí" — amatérská maskovací souprava, jaké se prodávají přes pult mládencům, které oslnilo jeviště. Zíral jsem na to mírně znechucen. "Mám-li tomu správně rozumět, pane, pak ode mne čekáte, že začnu se zosobněním teď? Aniž bych měl čas si vše nastudovat?"

"Co? Ne, ne. Rád bych jen, abyste si změnil tvář — pouze pro případ, že by vás někdo poznal, až odtud

půjdeme. To je přece možné, ne?"

Odpověděl jsem stroze, že být poznán na veřejnosti, je břímě, se kterým se musí slavné osobnosti smířit. Nedodal jsem, že je jisto, že slavného Lorenza by poznalo množství lidí v kterémkoli veřejném podniku.

"Výborně. Tak tedy změňte svou fyziognomii, aby nebyla k poznání." A odešel.

Povzdychl jsem si a prohlédl si ty dětské hračky, které mi předal, domnívaje se bezpochyby, že jsou to pracovní nástroje mého povolání — mastné barvičky, vhodné pro klauny, páchnoucí klovatina, krepové vlasy, které vypadaly, jako by byly vyvléknuty z koberce v předsíni tety Maggie. Ani unce Silicofleshe, žádné elektrické kartáčky, žádné moderní vymoženosti jakéhokoli druhu. Opravdový umělec však udělá zázraky i s ohořelou sirkou nebo se zbytky, které najdete v kuchyni.

Byl jsem hluboko ponořen v tvůrčí snění, když Broadbent strčil nos dovnitř. "Ach ty můj smutku," vybuchl. "To jste ještě nic neudělal?"

Chladně jsem se na něho podíval: "Domníval jsem se, že ode mne chcete mé nejlepší tvůrčí dílo — a to se nedá uspěchat. Čekal byste snad cordon bleu za přípravu nové omáčky na hřbetě pádicího koně?"

"K d'asu s koňmi!" Pohlédl na své náprstní hodinky. "Máte ještě šest minut. Jestliže za tu dobu nic neuděláte, budeme se prostě muset poohlédnout jinde..."

Tak vida. Samozřejmě, že mám raději spoustu času — ale předstihl jsem i tátu v jeho kreaci rychlých proměn "Zavraždění Huey Longa", což znamená patnáct rolí v sedmi minutách — a jednou jsem to zahrál o devět vteřin dříve než on. "Jen zůstaňte, kde jste," odsekl jsem mu. "Hned jsem u vás." A pak jsem si nasadil masku "Benn Graye", bezbarvého nádeníka, který vraždí v "Domě bez dveří" — dva rychlé tahy pro melancholické vrásky do tváří od nosu do ústních koutků, přidal jsem náznak temných váček pod očima, zsinalost číslo pět podle faktora navrch — a to vše mi nezabralo ani dvacet vteřin času — vlastně bych to dokázal i ve spaní; "Dům", běžel ve dvaadevadesáti reprízách, než hru stáhli z programu.

Pak jsem se představil Broadbentovi a on vyvalil oči. "Dobrý bože. To je neuvěřitelné!"

Zůstal jsem v roli "Benna Graye" a neprozradil se ani úsměvem. Broadbent si totiž neuvědomoval, že toho líčidla nebylo ani třeba. Ovšemže to celou věc usnadňuje, ale já se jím sotva dotkl tváře, hlavně proto, že to ode mne očekával: jako laik přirozeně předpokládal, že masku dělají barvičky a pudry. Stále na mne zíral. "Podívejte se," řekl tlumeným hlasem, "mohl byste něco takového udělat se mnou? Rychle?"

Právě jsem mu chtěl říct ne, když jsem si uvědomil, že tohle je vlastně zajímavá profesionální výzva. Byl jsem v pokušení říct mu, že kdyby ho můj táta dostal v pěti letech do parády, byl by snad teď mohl prodávat cukrovou vlnu, ale rozmyslel jsem si to. "Vy prostě chcete mít jistotu, že vás nikdo nepozná?" zeptal jsem se ho.

"Ano, ano. Můžete mne nalíčit, dát mi falešný nos nebo něco takového?"

Zavrtěl jsem hlavou. "Kdybychom s líčidlem dělali cokoli, přece jen byste vypadal jako dítě, přestrojené pro dětskou besídku. Neumíte hrát a nikdy se to nemůžete naučit, jste na to starý. Vaši tváře se ani nedotkneme."

"Co? Ale s tímhle zobákem..."

"Dávejte pozor, co vám teď řeknu, i kdybych s tím vaším lordským nosem provedl cokoli, jen by to na něj soustředilo pozornost, za to vám ručím. Stačilo by, aby se na vás podíval někdo známý a řekl: "Hele, tehle klacek mi trochu připomíná Daka Broadbenta. Není to ovšem Dak, ale trochu je mu podobný. Co?"

"Jak? Myslím, že ano. Pokud by si byl jist, že to nejsem já. Údajně mám být... Nu, nemám právě teď být na Zemi."

"Bude mít naprostou jistotu, že to nejste vy, protože my změníme vaši chůzi, to je váš nejvýraznější rys. Jestliže vaše chůze nebude vaší chůzí, pak to prostě nemůžete být vy. Pak to musí být nějaký jiný kolohnát s širokými rameny, který se vám trochu podobá."

"Oukej, ukažte mi, jak mám chodit."

"Ne, nikdy byste se tomu nenaučil. Já vás přinutím k tomu, abyste chodil tak, jak chci."

"Jak?"

"Strčíme hrst oblázků nebo něčeho podobného do špiček vašich bot. To vás bude nutit přenášet váhu na paty a držet se zpříma. Vy se pak prostě nedokážete ploužit tím nahrbeným kosmonautským způsobem."

Hmmm... Nalepím vám taky přes lopatky trochu náplasti, abych vám připomněl, že musíte zatáhnout ramena. Tak to půjde."

"Myslíte, že to stačí, aby mě nikdo nepoznal?"

"Jistě. Váš známý nebude vědět, proč si je tak jist, že to nejste vy, ale samotná skutečnost, že toto přesvědčení je podvědomé a neanalyzovatelné, zbaví ho i toho sebemenšího stínu podezření. Ach, udělám nějakou maličkost s vaší tváří, jen abyste se cítil líp — ale není to nutné."

Vrátili jsme se do obývacího pokoje suity. Stále jsem samozřejmě zůstal "Benny Greyem". Když se jednou vžiju do nějaké role, pak mi dá pořádnou práci, abych se vrátil a stal se sám sebou. Dubois se zaměstnával telefonem; vzhlédl, spatřil mne a dolní čelist mu poklesla. Vyrazil ze zvukotěsné kabiny a zeptal se: "Kdo je to?" A kde je ten herec?" Když mne poprvé přelétl pohledem, zadíval se stranou a neobtěžoval se tím, aby se ke mně pohledem vrátil. "Benny Grey" je takový utahaný, zanedbatelný chlápek, že nestojí ani za pohled.

"Jaký herec?" odpověděl jsem Bennyho bezvýrazným bezbarvým hlasem. To ke mně opět přilákalo Duboisův pohled. Podíval se na mne, pak se podíval stranou a znovu zamířil očima ke mně, prohlíží si mé šaty. Broadbent vybuchl smíchem a poplácal ho na ramenu.

"A tys říkal, že nedovede hrát," dodal ostře. "Sehnal jsi je všechny, Jocku?"

"Ano." Dubois se na mně opět podíval, dočista popleten a znovu odvrátil pohled.

"Oukej. Musíme odtud vypadnout do čtyř minut. Podíváme se, jak rychle mne dokážete připravit, Lorenzo."

Dak měl jednu botu vyzutou, blůzu dole a košili povytaženou tak, abych mu mohl přelepit ramena náplastí, když se rozsvítilo světlo nad dveřmi a zazněl bzučák. Strnul. "Jocku? Copak někoho čekáme?"

"Asi Langston. Řekl, že se sem pokusí dostat, než odjedeme." Dubois vykročil ke dveřím.

"Možná, že to není on. Možná, že..." nepodařilo se mi zaslechnout, co říká Broadbent, když Dubois otevřel dveře. V otvoru stál, záramován jako přízračná muchomůrka. Mart'an.

Nekonečnou vteřinu jsem viděl jen Mart'ana. Člověka, který stál za ním jsem neviděl a nevšiml jsem si ani hole, kterou Mart'an držel ve svém pseudoúdu.

Nato vplul Mart'an vlnivým pohybem dovnitř, muž za ním rovněž vstoupil, a dveře ochably. Mart'an zapípá: "Dobré odpoledne, pánové. Vy někam pospícháte?"

Byl jsem strnulý, ochromil mne prudký záchvat xenofobie. Dak byl handicapován neupraveným prádlem. Ale malý Jock Dubois jednal s prostým heroismem, který z něho učinil mého milovaného bratra, i když ho to stálo život... Vrhł se na hůl. Přímo na ní — ani se jí nepokusil vyhnout.

Určitě byl mrtev dřív, než dopadl k zemi, vždyť měl v břiše díru, kterou se dala prostrčit pěst. Ale nepopustil a pseudoúd se natáhl jako karamel — a potom praskl, odlomen několik palců od šije té nestvůry, a chudák Jock stále svíral hůl ve svých mrtvých rukách.

Člověk, který vešel za tou pronikavě páchnoucí věcí do pokoje, musel ustoupit stranou, aby dostal příležitost k výstřelu — a to byla chyba. Měl zastřelit nejprve Daka, potom mě. Místo toho vyplýval svou první střelu na Jocka a k druhé se nikdy nedostal, protože Dak ho střelil přímo do obličeje. Neměl jsem ani tušení, že je Dak ozbrojen.

Zbaven zbraně, Mart'an se ani nepokoušel uniknout. Dále vyskočil na nohy, klouzavým pohybem se ocitl u něho a řekl: "Ale, Rringriil. Vidím tě."

"Vidím tě, kapitáne Daku Broadbente," zapípal Mart'an, pak dodal. "Povíš to mému hnízdu?"

"Povím to tvému hnízdu, Rringriile."

"Děkuji ti, kapitáne Daku Broadbente."

Dak napřáhl dlouhý kostnatý prst a vrazil ho do nejbližšího oka takovou silou, až mu klouby narazily na mozkovou schránku. Vytáhl jej — a prst mu pokrýval zelenavý hliz. Pseudoúdy toho tvora se stáhly do dřívku v reflexní křeči, ale i mrtvá věc stála pevně na své základně. Dak odkvačil do koupelny; slyšel jsem, jak si myje ruce. Zůstal jsem stát na místě, strnulý ohromením jako mrtvý Rringriil.

Dak vyšel ven, otíraje si ruce o košili a řekl: "Musíme to tu uklidit. Moc času nemáme." Jako kdyby mluvil o rozlitém pití.

Pokusil jsem se mu jednou koktavou větou vysvětlit, že v tom nechci mít prsty, že bychom měli zavolat policii, že se odtud chci dostat, než policie přijde, že ví, co by měl udělat se svou bláznivou dvojnickou

prací a že mám v plánu dát si narůst křídla a vylétnout oknem. Dak to však odbyl mávnutím ruky.

"Nepanikařte mi tu, Lorenzo."

"Cože? Dobrý bože, člověče. Zamkněte to tady a práskněte do bot. Možná, že nás s tímhle vůbec nebudou spojoovat."

"Pravděpodobně ne," souhlasil, "protože žádný z nás tu vlastně nemá co pohledávat. Ale mohli by vidět, že Rringriil zabil Jocka — a to nesmíme připustit. Aspoň teď ne."

"Co?"

"Nemůžeme si dovolit, aby v novinách stálo, že Mart'an zabil člověka. Tak držte klapačku a pomozte mi."

Zavřel jsem klapačku a pomohl mu. Dalo to práci, ale naštěstí jsme si mohli vypomoci Rringriilovou holí.

"Daku," zeptal jsem se pak, "byl Rringriil jedním z těch čtyř Mart'anů v Mañana baru?"

"Ovšem. Proč myslíte, že jsem obešel Robinsonovu barabiznu, abych vás odtamtud dostal a přivolal sem? Buďto vás sledovali jako my, nebo sledovali mne. Vy jste ho nepoznal?"

"Nebesa, ne. Tyhle nestvůry se podobají jedna druhé jako vejce vejci."

"A oni zas říkají, že my vypadáme všichni stejně. Ti čtyři byli Rringriil, jeho konjugovaný bratr Rringlath a dva jiní z pobočných linií jeho hnízda. Ale zavřete už zobák. Když uvidíte Mart'ana, střílejte. Máte tu druhou pistoli?"

"Ovšem. Podívejte se, Daku, nevím, co tohle všechno má znamenat. Ale pokud jsou proti vám tahle zvířata, jdu s vámi. Nenávidím Mart'any."

To jím otrásl: "Nevíte, co mluvíte. Nebojujeme proti Mart'anům. Tihle čtyři jsou renegáti."

"Cože?"

"Existuje spousta dobrých Mart'anů — vlastně skoro všichni. Hrome, vždyť ani Rringriil nebyl celkem vzato tak zlý — mockrát jsem si s ním docela pěkně zahrál šachy."

"Co? Nu, v tom případě..."

"Držte klapačku. Vězel jsem v tom až po uši, nemůžete už couvnout. A teď rychle — namiřte si to přímo k pneumatickému výťahu. Já vám budu krýt záda."

Zavřel jsem klapačku. Vězel jsem v tom po uši — to se nedalo popřít

Dorazili jsme do podzemí a ihned přešli k expresní podzemní dráze. Z jednoho dvojmištného vozidla právě vystoupili; Dak mne do něho strčil tak rychle, že jsem si ani nestačil povšimnout, jaké číslo vytočil. Ale nebyl jsem skoro vůbec překvapen, když tlak na mé hrudi polevil a já jsem spatřil blikavý světelný nápis JEFFERSONŮV KOSMODROM — VŠICHNI VYSTUPOVAT.

Bylo mi jedno, jaká stanice to je, pokud to bylo dost daleko od hotelu Eisenhower. Těch pár minut, co jsme se mačkali v podzemní dráze, právě tak stačilo, abych si načrtl plán — obrysový, zkusmý a snadno přizpůsobitelný, aniž si toho kdo všimne — prostě plán. Dal by se shrnout do tří slov: Koukat se ztratit. Jenže onoho rána jsem shledával, že ten plán je velice těžko uskutečnitelný: v naší civilizaci je člověk bez peněz bezmocný jako malé dítě. Ovšem se stovkou broků v kapse jsem se mohl dostat daleko a rychle. K Daku Broadbentovi jsem necítil žádné závazky. Málem jsem přišel o život jeho vinou a pro jeho vlastní — tedy nikoli mé — důvody, a ještě mne přinutil, abych byl spoluúčasten zahlazování stop zločinu, a tak ze mne udělal uprchlíka před zákonem. Ale vyhnuli jsme se policii — aspoň prozatím — a teď mohu na celou věc zapomenout jen tak, že setřesu Broadbenta a odložím ji jako zlý sen.

Bylo velice nepravděpodobné, že by mne s tou aférou spojovali, i kdyby na ni přišli — naštěstí gentleman vždycky nosí rukavice, a tak jsem je měl na rukou při líčení i později, když jsme prováděli ten děsný úklid.

S výjimkou žhavého výbuchu pubertálního hrdinství, který mne zaplavil, když jsem se domníval, že Dak bojuje proti Mart'anům, neměl jsem zájem na jeho piklech — a i ta sympatie se vytratila, když jsem shledal, že má vcelku Mart'any rád. Ať Broadbent táhne k d'asu!

Jeffersonův kosmodrom byl pro můj záměr jako stvořený. Všude plno lidí a zmatku, protože od něho vedla pavučina expresních podzemních drah na všechny strany a já budu na půli cesty do Omahy, sotva mne Dak na půl vteřiny pustí z očí. Několik týdnů budu hezky zticha a pak navážu styky se svým agentem a zjistím si, jestli se po mně někdo ptal.

Dak se postaral o to, abychom vylezli z kabiny vozu společně, jinak bych byl ihned přibouchl dveře a rozjel se někam jinam. Předstíral jsem, že si toho nevšímám, a držel jsem se ho těsně jako štěně, když jsme vyjížděli pohyblivým schodištěm k hlavní hale. Dak si to namířil přímo přes čekárnu směrem k Diana Ltd. Domníval jsem se, že si chce koupit lístky na měsíční přepravní raketu — nedovedl jsem si představit, jak mne chce dostat na palubu bez pasu a osvědčení o očkování, ale věděl jsem, že si umí poradit. Rozhodl jsem se, že se ztratím, jakmile vytáhne peněženku: když člověk počítá peníze, najde se aspoň pár vteřin, kdy jsou jeho oči a pozornost plně zaměstnány.

Prošli jsme však okolo pultu Diany do klenutých dveří s označením SOUKROMÉ HANGÁRY.

Chodba za nimi nebyla přeplněná a stěny holé; uvědomil jsem si s rozčarováním, že mi tam v živé hlavní hale uklouzla nejlepší příležitost. "Daku? Uletíme do vesmíru?"

"Ovšem."

"Daku, vy jste se zbláznil. Nemám papíry, nemám ani turistickou průkazku či lístek na měsíc."

"Ty nebudete potřebovat."

"A kam vlastně letíme?" zeptal jsem se, když už jsme byli v raketě.

"Na Mars," odpověděl a jeho prst udeřil na červený knoflík. Zatmělo se mi před očima.

Udělal se mi přirozeně zle, jakmile raketová loď přešla do stavu beztláče. Vyšel jsem z toho vcelku dobře, protože jsem měl prakticky prázdný žaludek — od snídaně jsem nejedl — ale celý zbytek té strašné cesty mi bylo pramizerně. Trvalo nám hodinu a třiadvacet minut, než jsme se setkali s hlavní raketovou lodí.

"Daku" zeptal jsem se, "nebylo by na čase, abyste mi nalil čistého vína?"

"Na to bude spousta času, až budeme na cestě k Marsu."

"Cože? K čertu s vašimi arogantními způsoby," protestoval jsem chabě. "Já nechci na Mars. Nikdy by mi nebylo napadlo o vaši bláznivé nabídce jen uvažovat, kdybych byl věděl, že to má být na Marsu".

"Jen si poslužte. Nemusíte tam."

"Cože?"

"Přimo za vámi je vstupní komora. Vypadněte a sbohem. Hlavně nezapomeňte zavřít za sebou dveře."

Neodpověděl jsem na ten směšný návrh — pokračoval: "Ale jestli neumíte dýchat ve vesmíru, pak bude nejlepší, poletíte-li na Mars a já se postarám, abyste se dostal zpátky. "Doveda" — tak se jmenuje tahle kád' — se má setkat s "Kraksnou", což je fotonová rychlostní raketa. Asi za sedmnáct vteřin navážeme kontakt, a pak si to Kraksa pohasí k Marsu — protože tam musíme být okolo středy."

Odpověděl jsem s hašteřivou urputností. "Nechci na Mars. Zůstanu na téhle lodi. Někdo ji musí vzít zpátky a přistát s ní na Zemi. Mně neoblafnete."

"Pravda," řekl souhlasně Broadbent. "Jenže vy v ní nebudete. Ti tři chlápkové, kteří mají být údajně v této raketě — podle záznamů tam dole na Jeffersonu — jsou právě teď v Kraksně. Toto je raketa pro trojčlennou posádku, jak jste si mohl povšimnout. Obávám se, že jich tu bude moc, aby vám mohli uvolnit místo. A kromě toho — jak se chcete dostat přes Imigrační oddělení?"

"Na to kašlu. Hlavně, abych byl na Zemi."

"A ve vězení a na krku byste měl všechno možné, počínaje ilegálním vstupem a konče podlouným cestováním ve vesmíru. Přinejmenším by si o vás mysleli, že jste pašerák a vzali by vás pěkně do nějaké té zadní místnosti a tam byste musel vypovídat. Ale mne byste do toho zatáhnout nemohl, protože starý dobrý Dak už hezky dávno nepobýval na Zemi a má důvěryhodné svědky, kteří mu to odpřisáhnou."

Uvažoval jsem o tom a udělalo se mi nanic, jednak ze strachu, jednak z doznívající vesmírné choroby.

"Tak vy byste dal echo poldům? Vy špinavý, kluzký..." zarazil jsem se, protože mne nenapadlo nic přiměřeně urážlivého.

"Ale kdež. Podívejte, synáčku, mohl bych vás trochu skřípnout a nechat vás, abyste si myslel, že zavolám poldy — ale to bych nikdy neudělal. Jenže Rringriilův konjugovaný bratr zajisté ví, že starý 'Griil' vešel do oněch dveří a jaksi se z nich už nevrátil. Spustí povyk. Konjugovaný bratr znamená tak těsné příbuzenství, že to je nad naše chápání, protože my se nemnožíme dělením."

Bylo mi fuk, jak se Mart'ané množí. Podle toho, co mi tu řekl, se nikdy nebudu moci vrátit na Zem a řekl jsem mu to. Zavrtěl hlavou: "Vůbec ne. Nechte to na mně a my vás propašujeme zpátky tak čistě, jako jsme vás propašovali ven. Nakonec vyjdete z tohotohle nebo z jiného kosmodromu s propustkou, která

potvrdí, že jste mechanik. Prováděl jste nějakou menší opravu na poslední chvíli — budete mít na sobě umaštěný overal a brašnu s nástroji, aby vám to věřili. Tak schopný herec jako vy jistě dovede na několik minut zahrát roli mechanika."

"Cože? No to jistě. Ale..."

"Tak vida. Jen to hezky nechte na starém Dakovi, ten už se o vás postará. V téhle obyčejné raketce jsme propašovali osm příslušníků svazu, aby mne dostali na Zem a nás oba ven; můžeme to dokázat znovu. Ale bez pomoci voyageurů by vaše šance nestály za zlámanou grešli." Zazubil se. "Každý voyageur je ve svém nitru svobodný obchodník. A protože pašerácké umění je na takové výši, všichni si vždycky rádi vypomůžeme, když jde o to, oklamat strážce na kosmodromu. Ale tomu, kdo stojí mimo, se obyčejně takové pomoci nedostane."

Pokusil jsem se uklidnit svůj žaludek a trochu o tom zauvažovat. "Daku, je tohleto pašování? Protože..."

"Ne. Až na to, že pašujeme vás."

"Chtěl jsem říci, že já pašování za zločin nepovažuji."

"A kdo ano? S výjimkou těch, kdo z nás ždímají prachy tím, že omezují obchod. Ale tohle je jen a jen dublovací práce, Lorenzo, a vy jste muž, který se pro ni hodí. Nebylo náhodou, že jsem v tom baru narazil na vás; sledovali jsme vás dva dny. Hned jak jsem byl na pevné zemi, šel jsem za vámi." Zamračil se. "Rád bych si byl jist, že naši vážení protivníci sledovali mne a ne vás."

"Proč?"

"Kdyby pronásledovali mne, pokoušeli by se vyzvědět, co mám za lubem — a to je v pořádku, protože už víme, na čem jsme, víme, že jsme vzájemní nepřátelé. Ale kdyby sledovali vás, pak by to znamenalo, že vědí, po čem jsem šel — po herci, který by tu roli dovedl zahrát."

"Ale jak by se to mohli dozvědět? Leda byste jim to řekl?"

"Lorenzo, tohle je velká věc, mnohem větší, než si dovedete představit. Já sám do toho úplně nevidím — a čím míň o tom budete vědět, samozřejmě kromě toho nejnutnějšího, tím líp pro vás. Ale mohu vám říci toto: řada osobních charakteristik byla zakódována do velkého počítače ve sčítacím úřadě sluneční soustavy v Haagu a stroj je porovnal s osobními charakteristikami každého žijícího profesionálního herce mužského pohlaví. Bylo to provedeno co nejdiskrétněji, ale někdo se patrně dopídl pravdy — a práskl to. Nakonec byla identifikována jak hlavní osoba, tak herec, který by ji mohl představovat, protože ta práce musela být dokonalá."

"Ach tak. A stroj vám řekl, že já jsem ten pravý?"

"Ano. Vy — a ještě jeden."

Tady jsem měl opět raději držet jazyk za zuby. Ale to jsem nemohl, i kdyby na tom závisel celý můj život. Musel jsem se prostě dozvědět, kdo je ten druhý herec, považovaný za dostatečně schopného pro roli, vyžadující můj jedinečný talent. "Ten druhý. Kdo je to?"

Dak si mne prohlédl, mohl jsem vidět, že váhá. „Hmmm, nějaký chlapík jménem Orson Trowbridge. Znáte ho?"

"Takový šmírák!" Na chvíli se mne zmocnil takový vztek, že jsem zapomněl na svou nevolnost.

"Tak? Já zas slyšel, že je to velice dobrý herec."

Nemohl jsem se prostě ubránit rozhořčení, když jsem si pomyslel, že by vůbec kdy někdo mohl považovat toho hňupa Trowbridge za vhodného pro roli, pro kterou jsem připadal v úvahu já.

"Nemohu pochopit, jak jste o něm mohli pro tuhle roli uvažovat."

"Nu, my jsme ho nechtěli; je vázán jakýmsi dlouhodobým kontraktem, čímž by se jeho nepřítomnost stala nápadnou a podivnou. Měli jsme štěstí, že jste byl — hm, volný. Jakmile jste dal souhlas, poslal jsem po Jockovi vzkaz, aby odvolal skupinu, která se pokoušela navázat styky s Trowbridgem."

"No to bych řekl."

"Jenže — podívejte se, Lorenzo — mám v úmyslu celou tu věc znovu spustit. Zatímco jste byl zaměstnán tím, že jste po odpálení zvracel, zavolał jsem Kraksnu a řekl jim, aby vzkázali tam dolů a zase to s tím Trowbridgem zkusili."

"Cože?"

"Vždyť jste si o to říkal, kamaráde. Podívejte se, když se někdo v mé profesi zaváže, že dopraví spoustu věcí na Ganymed, pak to znamená, že tu bednu bude ke Ganymedu řídit, nebo při tom pokusu zhebné."

Nepodělá se a nebude se pokoušet kličkovat, když se loď nakládá. Vy jste mi řekl, že tu práci berete — bez "kdyby" a "jestli" či "ale" — prostě jste tu práci vzal. Za několik minut se něco semele. Vy ztratíte nervy. Později se mi pokoušíte na kosmodromu prásknout do bot. Před necelými deseti minutami jste tu řval, že chcete zpátky, na Zem. Možná, že jste lepší herec než Trowbridge. To nemohu posoudit. Ale vím, že potřebujeme muže, na kterého se můžeme spolehnout, který neztratí nervy, až přijde čas. Slyšel jsem, že Trowbridge je ten typ chlapa. A tak když se nám ho podaří získat, použijeme ho místo vás, vám zaplatíme, nic vám neřekneme a pošleme vás raketou zpátky. Rozuměno?"

Až příliš dobře. Dak to přímo neřekl — a pochybuji, že by ho to vůbec napadlo — ale dal mi najevo, že nejsem žádný správný člen hereckého týmu. Hořké na tom bylo, že měl pravdu. Nemohl jsem se vlastně zlobit; mohl jsem se jen stydět.

"Daku," řekl jsem pokorně. "Velice toho lituji. Udělal jsem chybu."

Ostře na mne pohlédl. "Přijímáte tu práci?"

"Ano." Mínil jsem to upřímně. Pak jsem si náhle vzpomněl na okolnost, která by mi tu roli znemožnila právě tak, jako kdybych měl hrát roli Sněhurky v "Sedmi trpaslících". "To jest — nu, rád bych. Ale..."

"Ale co?" řekl s pohrdáním. "Zase nějaké ty vaše zatracené nálady?"

"Ne, ne. Ale říkal jste, že míříme na Mars. Daku, čeká se ode mne, že to dublování provedu mezi Mart'any?"

"Co? Ovšemže. Jak jinak na Marsu?"

"Hm... Ale Daku, já Mart'any nemohu ani vystát. Dělá se mi z nich nanic. Nerad bych... pokusil bych se, aby ne... ale mohl bych přímo vypadnout z role."

"Ach, Jestli vás trápí jenom tohle, pak na to zapomeňte."

"Co? Ale já na to nemohu zapomenout. Nemohu si pomoci Já..."

"Řekl jsem, zapomeňte na to. Mládenče, my víme, že v tomhle ohledu jste křupan — víme o vás všechno. Váš strach z Mart'anů je právě tak dětinský a nerozumný jako strach před pavouky nebo hady. Ale počítali jsme s tím a nějak si už poradíme."

"Nuže — dobrá." Moc mne to neuklidnilo, ale on mi sáhl na bolavý zoubek. "Křupan" — to tak. Křupani jsme říkali obecně. A tak jsem zavřel zobák.

Dak k sobě přitáhl komunikátor, neobtěžoval se ani, aby použil tlumítka: "Pampeliška koukoli — zrušte plán Inkoustová skvrna. Dokončíme Škaredou středu."

"Daku?" řekl jsem, když odzvonil.

"Později," odpověděl. "Teď si musím prověřit oběžné dráhy. Kontakt bude možná trochu tvrdý, ale nechci ztrácet čas, tak sklápnete zobák a držte se."

Bylo to tvrdé. Když jsme byli na fotonové raketě, byl jsem rád, že jsem zase zpátky v pohodlném beztlížném stavu; nevolnost při brždění je ještě horší než běžná nevolnost z beztlíže. Ale nezůstali jsme v beztlížném stavu déle, než pět minut; tři muži, kteří se měli vrátit v Dovedovi, se nahnuli do vzduchové komory ještě když jsme se s Dakem vznášeli do fotonové rakety. Příštích několik chvil panoval naprostý zmatek. Domnívám se, že jsem v hloubi srdce pozemní krysa, protože velmi snadno ztrácím orientaci, když nerozeznám podlahu od stropu. Kdosi zavolal: "Kde je?" a Dak odpověděl: "Tady?" Týž hlas odpověděl: "Tenhle?" jako kdyby nemohl věřit svým očím.

"Ano, ano," odpověděl Dak. "Má na sobě lícidlo. To nic, to je všechno v pořádku. Pomozte mi ho dostat do lisu."

Jakási ruka mne popadla za paži, táhla úzkou chodbou a do kabiny.

U pažení byly dvě pryčny neboli "lisy na mošt" — takové hydraulické tanky v podobě van. Na fotonových korábech se jich používalo pro vysoká zrychlení. Nikdy předtím jsem žádný neviděl, ale ve vesmírném díle "Přepadení země" jsme používali docela přesvědčivých atrap.

Na pažení za pryčnami bylo namalováno: POZOR, NEBERTE VÍC NEŽ TŘI GÉ BEZ ANTIGRAVITAČNÍHO OBLEKU. Z NAŘÍZENÍ... Pomalu jsem se otáčel a ztrácel nápis ze zorného pole, a než jsem jej mohl celý přečíst, někdo mne hodil do jednoho lisu na mošt. Dak a druzí muži mě k němu chvatně připínali, když někde poblíž začala strašlivé výt houkačka. To trvalo několik vteřin, pak tento zvuk nahradil hlas: "Pozor na červenou. Dvě gé. Tři minuty. Pozor červená. Dvě gé. Tři minuty." Potom se zase ozvalo houkání.

Přes všechn ten hřmot jsem slyšel, jak se Dak důrazně vyptává: "Promítačka je docela v pořádku? Magnetofon připraven?"

"Jistě, jistě."

"A hypo?" Dak se zavrtěl ve vzduchu a řekl mi: "Podívejte se, kamaráde, dáme vám injekci. To je v pořádku. Zčásti je v tom Nullgrav, zčásti povzbuzující prostředek — protože budete muset zůstat vzhůru, a studovat svou roli. Nejprve ucítíte horko v očích a možná, že vás to bude trochu svrbět, ale nic vám to neudělá."

"Počkejte, Daku, já..."

"Není čas. Musím odpálit tuhle bednu." Zavrtěl se a byl ze dveří dřív než jsem se zmohl na námitky.

Druhý muž si vyhrnul rukáv, přidržel vstříkovací pistoli těsně u kůže a než jsem se nadál, měl jsem v době dávku. Pak zmizel. Houkání bylo vystřídáno slovy: "Pozor, červená. Dvě gé. Dvě minuty."

Pokoušel jsem se rozhlédnout, ale droga mě ještě víc popletla. Pálily mne oční bulvy a zuby a začal jsem cítit téměř nesnesitelné svrbění podél páteře. Houkání opět ustalo a tentokrát zaduněl Dakův

sebevědomý baryton: "Poslední pozor na červenou. Dvě gé. Jedna minuta — zapalujeme." Tentokrát bylo houkání vystřídáno zvukovým záznamem Arkezianovy hudební básně "Ad astra, opus 61, v Cdur." Byla to ta sporná londýnská verze se čtrnácticyklovými "poplašnými" tóny v tympánech. Protože jsem byl vyjevený, udolaný a pod drogami, neúčinkovalo to na mě.

Do dveří vplula mořská panna. Bez šupinatého chvostu ovšem, ale jako mořská panna vypadala. Když jsem na ni zaostřil zrak, viděl jsem, že to je velice pohledná a přiměřeně savčí mladice, v tričku a v šorkách a pohybovala se hlavou napřed tak, že bylo jasné, že beztlížný stav pro ni není novinkou. Bez úsměvu na mne pohlédla, položila se na druhý "lis na mošt" a uchopila držadla pro ruce. Hudba vyvrcholila v dunivém finále a já jsem cítil, že jsem náhle velice těžký.

Dvě gé nejsou tak zlé, zvláště když se vznášíte v tekutém loži. Blána, natažená přes lis se okolo mne tlačila vzhůru a podpírala mne centimetr po centimetru; cítil jsem prostě, že jsem těžký a měl jsem potíže s dechem. Existují historky o pilotech, kteří řídí fotonové koráby při deseti gé a nepochybuji o tom, že je to pravda — ale při dvou gé v "lisu na mošt" prostě máte pocit únavy a nemůžete se ani hnout.

Trvalo chvíli, než jsem si uvědomil, že amplión na stropě ke mně hovoří. "Lorenzo. Jak se vede, kamaráde?"

"Výborně." Dusil jsem se tou námahou. "Jak dlouho se s tímhle musíme smířit?"

"Asi tak dva dny."

Určitě jsem zaúpěl, protože Dak se mi zasmál. "Přestaňte kňourat, brachu. Můj první výlet na Mars trval sedmatřicet týdnů a každá minuta z toho v beztlížném stavu na eliptické dráze. Vy si tu luxusně cestujete s pouhými dvěma gé na pár dní — a ještě s odpočinkovou vložkou jednoho gé, měl bych dodat."

Chtěl jsem mu vyložit, co si myslím o jeho humoru, když jsem si vzpomněl, že tu je dáma.

Dak se mezitím zeptal: "Penny, jsi tam, drahoušku?"

"Ano, kapitáne," odpověděla mladá žena vedle mne.

"Oukej, tak s ním hned začni pracovat na domácích úkolech. Přijdu se na vás podívat, až tuhle ohnivou past posadím na dráhu."

"Výborně, kapitáne." Otočila se hlavou ke mně a pravila tichým hlasem. "Dr. Capek si přeje, abyste se prostě uvolnil a několik hodin se díval na filmy. Já jsem tu proto, abych odpovídala na otázky, bude-li to nutné."

Povzdychl jsem si. "Díky bohu, že je tu konečně někdo, kdo také odpovídá na otázky."

Neodpověděla, ale zvedla s určitými potížemi paži a přejela jí po vypínači. Světla v kabině pohasla a před očima mi vyrostl zvukový stereoskopický záznam. Poznal jsem ústřední postavu — právě tak, jako by ji byl poznal každý z miliard obyvatel Impéria — a uvědomil jsem si konečně, jak dokonale a bezostyšně mne Dak Broadbent napálil.

Byl to Bonforte.

Ten Bonforte, myslím — nejvýš ctihodný John Josef Bonforte, bývalý ministerský předseda, vůdce loajální opozice a hlava koalice expanzionistů — nejmilovanější a nejnenáviděnější muž v celé sluneční soustavě.

Začínalo mi být jasno. Bonforte přežil nejméně tři pokusy o vraždu — tak nám to aspoň tvrdily novinové

zprávy. Nejméně dva jeho úniky vypadaly téměř zázračně. A co když nebyly zázračné? Co když byly všechny atentáty úspěšné — ale drahý starý strýček Joe Bonforte byl vždycky někde jinde? Takhle se dá použít spousta herců.

2

Nikdy jsem se do politiky nepletl. Pokud jsem však vůbec měl nějaké politické sympatie, pak docela jistě nepatřily Bonfortovi. Považoval jsem ho za nebezpečného muže a velmi pravděpodobně i za zrádce lidské rasy. Představa, že bych ho měl zastupovat a dokonce se místo něho dát zabít, byla pro mě strašná.

Pokoušel jsem si vzpomenout, kdy vlastně došlo k těm dřívějším atentátům na Bonforta a kteří kolegové, schopní tu roli zahrát, v té době zemřeli nebo zmizeli. Ale nebylo to nic platné. Nejen že jsem si nebyl jist podrobnostmi současného politického vývoje, ale herci také prostě mizí až tísnivě často; při tomhle povolání hraje i u těch nejlepších mezi námi štěstí důležitou úlohu.

Shledal jsem, že pečlivě studuji jeho charakterové rysy. Uvědomil jsem si, že bych ho dovedl zahrát. Ovšem, byl o patnáct či dvacet let starší než já, ale je snadnější hrát roli staršího než mladšího člověka. Za dvacet minut bych ho byl dokázal zahrát na prknech, nebo místo něho přečíst projev. Ale tahle role, které jsem se ujal, měla být něčím víc než takovou interpretací; Dak mi naznačil, že budu muset přesvědčit lidi, kteří ho znali dobře, snad i docela důvěrně. To je daleko nesnadnější. Má rád cukr v kávě? A když ano, kolik kostek? Kterou rukou si zapaluje cigaretu a s jakým gestem? Dostalo se mi odpovědi na tuto otázku a vryl jsem si ji hluboko do paměti, hned když jsem otázku vyslovil. Když se po delší době opět objevil Dak, aby dohlédl, jak pokračuje moje příprava, zeptal jsem se ho přímo:

"Kdo má za lubem zavraždit Bonforta? I ten hliněný holub má právo vědět, kdo na něho střílí."

Poprvé jsem na Dakovi viděl úžas. Potom se rozesmál tak divoce, že to vypadalo, jako by ho to zrychlení zmohlo; sklouzl k zemi, opřed si záda o přepážku a stále se řehal.

"Nevidím na tom nic směšného," řekl jsem zuřivě.

Přestal a utřel si oči. "Lorrie, synáčku, vy jste si opravdu myslel, že z vás chci udělat živý terč? Nuže, pokusím se vám to objasnit; nemyslím, že by vašemu výkonu prospělo, kdybyste si myslel, že vás na místě sežehnou. Podívejte se, jsem u šéfa už pět let a vím, že za celou tu dobu ani jedenkrát nepoužil dvojníka... Byl jsem ale u toho, když se ho dvakrát pokusili zabít — jednou jsem dokonce sám zastřelil najatého vraha. Penny, vy jste u šéfa ještě déle. Použil někdy předtím dvojníka?"

Chladně na mne pohlédla. "Nikdy."

"Mimochodem, Lorenzo," řekl Dak, "tohle je Penelope Russellová. Je šéfovou osobní sekretářkou, což ji mění ve vašeho trenéra první třídy."

"Jsem rád, že mám tu čest vás poznat, mademoiselle."

"Ráda bych řekla totéž."

"Nech toho, Penny. Lorenzo, uznávám, že dublování za Johna Josefa Bonforta není tak snadné, víme přece oba, kolik na něho bylo spácháno atentátů. Jenže z toho tentokráte strach nemáme. Z politických důvodů, které ihned pochopíte, se ti hoši, kteří stojí proti nám, tentokráte neodváží šéfa — nebo vás, až za něho budete dublovat — zabít. Hrají tvrdou hru — jak sám dobře víte — a zabijí mne nebo Penny, budou-li z toho mít sebemenší prospěch. Zabijí vás na místě, když se vám dostanou na kobytku. Ale když se ukážete na veřejnosti jako šéf, budete v bezpečí; okolnosti jsou náhodou takové, že si vás nebudou moci dovolit zabít."

Studoval mou tvář: "Nuže?"

Zavrtěl jsem hlavou: "Nerozumím vám."

"Je to komplikovaná záležitost a má co dělat s marťanským životním názorem. Berte to jako hotovou věc. Než se tam dostaneme, budete o tom vědět všechno."

Stále se mi to nechtělo líbit. Až doposud mi Dak neřekl žádnou vyloženou lež, pokud vím — ale on dovedl lhát i tak, že mi neřekl vše, jak jsem se mohl přesvědčit na vlastní kůži. Řekl jsem: "Podívejte se, nemám důvod vám nebo téhle mladé dámě tady věřit — dovolíte, slečno? Ale i když pana Bonforta nemám ve zvláštní oblibě, má přece jen pověst, že je úzkostlivě, ba někdy až urážlivě poctivý. Co mám říct jemu, až budeme na Marsu?"

Přes Dakovu ohavnou veselou tvář náhle přelétl stín. "Obávám se, že vám to Penny ještě neřekla."

"Co mi měla říct?"

"Synáčku, právě proto musíme mít za šéfa dvojníka. — Oni ho unesli."

Hlava mi třesla, snad z dvojnásobného zatížení, nebo snad také z přemíry otřesů. "Tak, a teď to víte," pokračoval Dak. "Víte, proč Jock Dubois nechtěl, abych se vám svěřil, než odstartujeme. Je to největší novinářská bomba od prvního přistání na Měsíci a my na ní sedíme a děláme psí kusy, aby se to vůbec nedostalo na veřejnost. Doufáme, že vás budeme moci použít, dokud ho nenajdeme a nedostaneme zpátky. Vy jste už vlastně začal se svým dublováním. Tahleta raketa není Kraksna, ale šéfova soukromá jachta a cestující kancelář Torna Paine. Kraksna parkuje na oběžné dráze okolo Marsu a její vysílačka hlásí poznávací signál téhle rakety — o tom ví jen její kapitán a radiotelegrafista — zatímco si Tommie vyhrnula sukně a hasila si to k Zemi, aby tam nabrala náhradníka za šéfa. Začíná vám to registrovat, synáčku?"

"Ano, ale — podívejte se, kapitáne, když pana Bonforta političtí odpůrci unesli, proč to držíte pod pokličkou? Očekával bych, že ztropíte pořádný povyk."

"Na Zemi bychom to udělali. V Nové Batávii také, i na Venuši. Ale tady máme co dělat s Marsem. Znáte legendu o Kkkahgralovi Mladším?"

"Obávám se, že ne."

"Musíte si ji prostudovat: trochu vám to pomůže, abyste pochopil, jak to je s Mart'any. Zkrátka a dobře, tenhle mládenec Kkkah se měl před mnoha tisíci lety v jisté době objevit na jistém místě, aby mu byla udělena vysoká pocta — nějaké pasování na rytíře, či co. Ne vlastní vinou — aspoň jak se na to díváme my — to nestihl včas. Podle mart'anských měřitek nezbyvalo než ho zabít. Ale někteří z přítomných radikálů dovozovali, že s ohledem na jeho mládí a zásluhy by mu mělo být dovoleno se vrátit a začít znova. Kkkahgral o tom však nechtěl ani slyšet. Trval na tom, že má právo, aby se hájil sám, prosadil si je a byl popraven. A tak se stal symbolem, jakýmsi svatým patronem všeho, co se na Marsu považuje za slušnost."

"To je bláznovina."

"Skutečně? Jenže my nejsme Mart'ané. Oni jsou velmi stará rasa, a tak si vypracovali celou soustavu závazků a dluhů pro každou situaci. Jsou to ti největší formalisté, jaké si jen možno představit. Mart'ané neznají pojem "správný" "nesprávný" — místo toho mluví o slušném a neslušném, a to na druhou, na třetí. Jediná spojitost s naším problémem je v tom, že šéf měl být přijat do hnízda samotného Kkkahgrala Mladšího. Registrujete mne nyní?"

Stále jsem neregistroval. Mně tenhle Kkkah připadal jako nejhnusnější loutka z Grand Guignolova divadélka. Broadbent pokračoval: "Je to dost prosté. Šéf je pravděpodobně největší opravdový znalec mart'anských zvyklostí a psychologie. Pracoval na tom po celá léta. Příští středu v poledne se bude v Lacus Solis odbývat slavnost adopce. Jestliže tam šéf bude a řádně projde všemi stupni, bude všechno v nejlepším pořádku. Když se tam nedostaví — a je naprosto lhostejné proč — bude patrně největší meziplanetární a mezirasový politický čin ve psí. A co horšího, vzápětí nato dojde k pořádnému politickému otřesu. Mars přinejmenším zruší své i tak dost volné spojení s Impériem. Daleko pravděpodobnější však je, že dojde k odvetě a přijdou o život lidé — možná všichni lidé na Marsu. Pak budou mít extremisté v Humanitní straně zelenou a Mars bude do Impéria zapojen násilím — ale to už budou všichni Mart'ané mrtvi. A všechno jen proto, že se Bonforte nedostaví k slavnosti... Mart'ané tyhle věci berou velice vážně."

Dak zmizel tak náhle, jak se objevil a Penelope Russelová znovu zapjala promítačku. Mrzutě jsem si uvědomil, že jsem se ho měl zeptat, co našim odpůrcům brání, aby mne prostě zabili, když k převržení politické káry stačí, aby Bonfortovi (nebo mně jako jeho dvojníkovi) zabránili v účasti na jakémsi barbarském mart'anském obřadu. Ale zapomněl jsem se zeptat — snad jsem se podvědomě obával odpovědi.

Krátce nato jsem opět studoval Bonforta, pozoroval jeho pohyby a gesta, potichu napodoboval intonaci jeho hlasu. Už jsem "nosil jeho hlavu".

Pak mne zachvátila panika, když film dospěl ke snímku, ve kterém byl Bonforte obklopen Mart'any, a ohmatáván jejich pseudoúdy. Vžil jsem se do obrazu tak, že jsem je sám cítil — a jejich zápach byl

nesnesitelný. Zachrčelo mi v hrdle a ohnal jsem se po obrazovce: "Vypněte to!"

Světla se rozsvítila a obraz zmizel. Slečna Russelová na mně zírala. "Co se s vámi proboha děje?"

Zápasil jsem s dechem a třesavkou. "Slečno Russelová — nesmírně lituji — ale prosím vás — nezapínejte to znovu. Já Mart'any nemohu vystát."

Hleděla na mne, jako by nevěřila svým očím, ale stejně to byl trochu pohrdavý pohled. "Říkala jsem jim to," pravila zvolna, a přezíravě, "ten směšný plán k ničemu není."

"Velice toho lituji. Nemohu si pomoci."

Neodpověděla, ale těžce se vybatolila z lisu na mošt.

Nekráčela při dvojnásobném přetížení tak rychle jako Dak, ale podařilo se jí to. Odešla bez dalšího slova a zavřela za sebou dveře.

Nevrátila se. Namísto toho otevřel dveře muž, který — jak se zdálo — vězel v obrovském dětském chodícím strojků. "Jak se máme, mladý muži," zadunělo z něho. Mohlo mu být asi tak šedesát a byl trochu těžký a kulatý; nemusel jsem vidět jeho diplom, aby se dovtípl, že tohle je jeho způsob zacházení s pacienty.

"Jak se máte, pane?"

"Ujde to. Líp při menším přetížení."

Podíval se dolů na přístroj, ke kterému byl připoután. "Co říkáte mému korzetu na kolečkách? Je možná nestylový, ale přece jen ubírá srdci trochu námahy. Mimochodem, aby bylo mezi námi jasno, já jsem doktor Capek, osobní lékař pana Bonforta. Víím, kdo jste. Nu a co to máte s těmi Mart'any?"

Pokusil jsem se mu to vysvětlit.

Dr. Capek přikývl. "Kapitán Broadbent mi to měl říct. Byl bych změnil pořadí vašeho zaučování. Ale nic se nestalo, pane Smythe, prosím vás o dovolení, abych vás směl hypnotizovat. Máte mé slovo lékaře, že použiji hypnózy, jen k tomu, abych vám v tomto směru pomohl a že se vaší osobnosti nikterak nedotknu." Vytáhl starodávné kapesní hodinky a vyšetřil mi puls.

Odpověděl jsem: "Ochotně vám dávám své svolení, pane — ale moc vám to nepomůže. Mně prostě není možné zhypnotizovat."

"Dobrá, nu pak tedy musíme udělat, co se dá. Dejme tomu, že se uvolníte, uděláte si pohodlí a pak si promluvíme o vašem problému."

"Uvolnil jsem se," ujistil jsem ho. "Zeptejte se mne na co chcete. Nebo použijte asociační metody, dáváte-li jí přednost."

"Jen si myslíte, že se vznášíte," řekl tiše. "Dvojnásobné přetížení ve vás budí pocit tíhy, že ano? Já sám obvykle všechno prospím. Odčerpává to krev z mozku a uspává. Zase začínají zrychlovat. My všichni musíme usnout... Budeme cítit tíhu... Budeme muset spát..."

Chtěl jsem mu říci, že by měl raději zastrčit ty hodinky — nebo mu vypadnou z ruky. Místo toho jsem usnul.

Když jsem se probudil, ležel na sousední akcelerační palandě Dr. Capek. "Tak jak se vede, chlapče," pozdravil mne. "Mám po krk toho zatraceného dětského kočárku, a tak jsem se rozhodl, že se tu natáhnu a trochu tu tíhu rozdělím."

"Cože, to jsme se zas vrátili k dvojnásobnému přetížení?"

"Ano."

"Lituji, že jsem omdlel. Jak dlouho jsem spal?"

"Ale nedlouho. Jak se cítíte?"

"Výborně. Báječně odpočínutý, abych řekl pravdu."

"Často to tak účinkuje. To velké zrychlení, myslím. Máte chuť podívat se na nějaký film?"

"Ale ano."

"Oukej." Sáhl nad sebe a pokoj se znova ponořil do tmy.

Bylo mi nyní nanic při pomýšlení, že mi ukáže několik snímků Mart'anů. Rozhodl jsem se nepropadnout panice. Koneckonců, mnohokrát jsem musel předstírat, že prostě nejsou přítomni. Jejich filmový záznam se mne však nijak nedotkl — prostě mne to zaskočilo.

Byly to skutečně stereoskopické obrázky Mart'anů, buď s panem Bonfortem, nebo bez něho. Shledal jsem, že je mohu studovat naprosto bez zaujetí, bez hrůzy a odporu.

Náhle jsem si uvědomil, že mi pohled na ně působí potěšení.

tlumeně jsem vykřikl a Capek zastavil film.

"Něco vás trápí?"

"Doktore — vy jste mne zhypnotizoval."

"Vždyť jste mi to dovolil."

"Ale mě nikdo nedokáže zhypnotizovat,"

"To je mi líto."

"Vám se to povedlo. Nejsem tak tupý, abych to nepoznal." A dodal jsem. "Co kdybychom ty filmy zkusili ještě jednou? Nemohu tomu doopravdy uvěřit."

Pustil film a já jen zíral. Mart'ané nebyli odporní, když je člověk bral bez předsudků, nebyli ani ohavní.

Začal jsem si také uvědomovat, že jejich pseudoúdy mohou být dokonalými výrazovými prostředky;

jejich podivná gesta trochu připomínala nemotornou štěněcí přítulnost.

Uvědomil jsem si najednou, že jsem celý život pohlížel na Mart'any temnými brýlemi nenávisti a strachu.

Ovšem, uvažoval jsem, na ten jejich zápach si budu muset zvyknout, ale — náhle jsem si uvědomil, že je cítím — a že mi vůbec nevadí. Vlastně mi byl příjemný.

"Oni teď páchnou docela obyčejně."

"Ach, ovšem." Vypadal trochu zahanbeně. "Chlapče, já jsem vám provedl něco, co mi snad nebudete mít za zlé. Když jsem se vám tak páral v mozku, bylo mi jasné, že vaše idiotská zaujatost proti Mart'anům je z větší části vyvolána jejich tělesným pachem. Neměl jsem čas zacházet do hloubky a tak jsem byl nucen trochu taktizovat. Požádal jsem Penny, aby mi půjčila trochu svého parfému. Musel jsem improvizovat." Začichal jsem. Ano. Ano voněl tu těžký a drahý parfém — a přece, hrome, byl to nesporně mart'anský pach.

"To jste tu určitě rozlil plnou láhev. Vždyť tím čpí celá místnost."

"Cože? Ale kdepak. Jen jsem vám zamával pod nosem zátkou."

Sáhl nad sebe a vypnul stereovizi. Když obraz pohasl, zmizela s ním i vůně.

Za několik minut se vrátila Penny — voněla stejně jako Mart'ané. A mně to bylo strašně příjemné...

3

Moje výuka pokračovala až do doby spánku. Kromě hypnózy jsem vůbec nezamhouřil oka a nezdálo se, že bych to potřeboval. Jak dr. Capek, tak Penny byli stále se mnou a po celou dobu mi pomáhali. Naštěstí byl můj člověk tak často fotografován a nahráván, jako snad nikdo v historii a kromě toho se mnou spolupracovali lidé, kteří mu byli blízcí. Materiálu bylo habaděj; jediný problém představovalo, jak si jej osvojit.

Nevím od kterého okamžiku jsem k Bonfortovi přestal cítit nechuť. Capek mne ujistil — a já mu věřím — že v tomto ohledu mě nijak v hypnóze neovlivňoval: Myslím, že tohle je nevyhnutelný doprovodný jev, který patří k roli — právě tak bych se snad naučil milovat i Jacka Rozparovače, kdybych měl nastudovat jeho roli.

Po skončení této fáze výuky mě přestěhovali do kabiny pana Bonforta. Začal jsem nosit jeho šaty a jeho tvář a každý se snažil říkat mi pane "Bonforte", nebo "Šéfe" nebo — jako Dr. Capek "Josefe", ovšem jen proto, aby mi pomáhali přivyknout roli.

Každý, až na Penny.

Ta se prostě nedovedla přimět k tomu, aby mi říkala "Pane Bonforte". Snažila se mi pomáhat, seč byla, ale k tomuhle se přimět nedovedla. Bylo jasné, že to je sekretářka, která tiše a beznadějně miluje svého šéfa a ke mně cítí hluboký odpor. Bylo to zlé pro nás pro oba, zvláště proto, že mě velice přitahovala. Žádný muž nedokáže podat svůj nejlepší výkon, když kolem něho chodí žena, které je protivný. Ale nemohl jsem jí splácet nepřátelstvím; bylo mi jí hluboce líto — a taky mne to moc mrzelo.

Byla to teď tak trochu hra na schovávanou, protože ne každý na Tomu Painovi věděl, že nejsem Bonforte. Nevěděl jsem jistě, kdo o tom zastupování ví, ale uvolnit se a klást otázky jsem směl pouze v přítomnosti Daka, Penny a Dr. Capka. Domníval jsem se, že Bonfortův vedoucí úředník o všem ví, ale ten nedal nic najevo.

Byl to zavalitý starší mulat se sevřenými rty a s maskou světce. Ještě dva lidé do toho byli zasvěceni, ale ti nebyli na lodi. Byli toho času na Kraksně, připraveni zaskočit a zahladit stopy — vydávali tisková

prohlášení a starali se o běžnou korespondenci — Bill Corpsman, který byl Bonfortovým tiskovým šéfem, a Roger Clifton. Nevím dobře jak popsat Cliftonovu funkci. Politický zplnomocněnec? Jak si vzpomenete, býval ministrem bez portfeuille v době, kdy Bonforte byl ministerským předsedou. Ale to nic neříká. Symbolicky by se dalo říct, že Bonforte dělal politiku a Clifton jejího patrona.

Tato malá skupinka musela být do věcí zasvěcena; nepovažovali za nutné mi sdělit, zdali to vědí ostatní. Ovšemže druzí členové Bonfortova štábu a posádky Torna Painea věděli, že něco visí ve vzduchu — jenže nevěděli, co. Hezká řádka lidí mne viděla nastupovat na loď — ovšem v masce Benna Greye.

Když mne spatřili podruhé, byl jsem už "Bonforte."

Kdosi byl natolik prozíravý, že obstaral opravdovou soupravu líčidel, ale nepoužil jsem z toho téměř nic. Zblízka může být líčidlo vidět: ani Silikoflesh nedosáhl přesně podoby s kůží. Spokojil jsem se s tím, že jsem Semipermem ztmavil vlastní pleť o několik odstínů, a také tím, že jsem zevnitř "nosil jeho tvář".

Musel jsem na to obětovat pořádnou kštici vlasů a Dr. Capek utlumil činnost vlasových kořínků. Mně to nevadilo, herec si může vždycky nasadit paruku — a kromě toho jsem byl jist, že tahle práce mi vynese tolik, abych mohl zbytek života strávit podle libosti na odpočinku.

Největší starosti mi dělala marťanština. Jako většina herců jsem i já nasbíral dost úryvků z marťanštiny, venušanštiny a joviánštiny, abych mohl uplatnit jejich znalost před kamerou nebo na jevišti. Naštěstí sám Bonforte neměl příliš velký jazykový talent — a já byl profesionál. Ale já si musel osvojit marťanštinu tak bídne jako on, i s chybami, které v ní dělal. O to bylo mé studium těžší.

Penny byla ve stavu ještě většího nervového vypětí než já. Ona i Dak trochu marťansky uměli, ale hlavní břímě mého vyučování nesla ona, protože Dak musel většinu doby strávit ve velitelské kabině; vinou Jockovy smrti zůstal bez pomocníka. Trávili jsme většinu času tím, že jsem se učil obřadu, který jsem musel k slavnosti adoptce znát.

Právě jsem skončil projev, jímž přijímám členství v Kkkahově hnízdě. Pročítal jsem jej s bonfortovskou chybnou výslovností a se záškuby tváře: skončil jsem a zeptal se. "Tak jaké to bylo?"

"Docela dobré", odpověděla vážně.

"Díky, Kadeřávku." Tuto frázi jsem pochytil z cívek bonfortovských záznamů, když jsem se učil projevům; takhle jí Bonforte říkal, když měl dobrou náladu — a bylo to dokonale v jeho duchu.

"Neopovažujte se mi takhle říkat."

Zíral jsem na ni naprosto užasle a odpověděl, stále v duchu role: ".Copak je, Penny děťátko?"

"A ani takhle mi neříkejte. Vy podvodníku, vy masko, vy — herče..." Vyskočila a odvrátila tvář — obličej měla v dlaních a ramena se jí otřásala vzlyky.

Vystoupil jsem z role — zatáhl břicho, ukázal vlastní tvář a promluvil vlastním hlasem: "Slečno Russellová."

Přestala plakat, prudce se obrátila, podívala se na mne, pak — jako kdyby si to rozmyslela — se vrátila a posadila s rukama, složenýma v klíně. Jako děvčátko, které se zalyká vztekem.

Chvilí jsem ji nechal, potom pomalu řekl: "Ano, slečno Russellová, jsem herec. Stačí vám to jako důvod, abyste mě urážela?"

Zůstala stejně zarputilá.

"Jako herec jsem tady proto, abych odvedl práci herce. A vy víte, proč. Víte také, že jsem byl do tohoto podniku vlákn — je to práce, kterou bych nepřijal ani ve svých nejdivočejších chvílích, — kdybych měl oči otevřené. To, že ji musím dělat, je mi proti mysli víc než vám — protože přes veškerá ujišťování kapitána Broadbenta si vůbec nejsem jist, že z toho vyjdu se zdravou kůží — a já mám svou kůží strašně rád. Myslím si také, že vím, proč je pro vás tak těžké mne přijmout. Ale je to snad důvod, abyste mi práci ztěžovala nad únosnou míru?"

Cosí zamumlala. Řekl jsem ostře. "Mluvte".

"Je to nepoctivé. Je to neslušné."

Povzdech si. "To určitě. A co víc — je to nemožné — nebudou-li mne bezvýhradně podporovat ostatní členové týmu. Zavolejte tedy sem dolů kapitána Broadbenta a povězte mu vše. Necháme toho." Prudce pozvedla tvář a řekla: "To ne... To nemůžeme."

"Proč ne? Bude daleko lepší, když toho necháme teď, než když uspořádáme představení a vybuchneme. Za těchto podmínek nemohu hrát. Přiznejte si to."

"Ale — ale — my musíme. Je to nutné."

"Proč je to nutné, slečno Russellová? Z politických důvodů? O politiku se nezajímám, ani co by se za nehet vešlo — a vy také. Tak proč bychom to teda museli dělat?"

"Protože... protože..." zarazila se, protože se dusila vzlyky.

Vstal jsem, přistoupil k ní a položil jí ruku na rameno. "Já vím. Protože když to neuděláme, rozpadne se na kusy to, co celá léta budoval. Protože to nemůže sám udělat a tak se mu jeho přátelé pokoušejí krýt záda a udělat to za něho. Vy však nemůžete přenést přes srdce, že vidíte někoho jiného na místě, které po právu patří jemu. Kromě toho se vám ze zármutku a starostí o něho dělá dočista nanic. Nemám pravdu?"

"Ano." pronesla sotva slyšitelně.

Vzal jsem ji za bradu a zvedl k sobě její tvář. "Já vím, proč tak těžce nesete, že tu jsem místo něho já. Milujete ho. Jenže já pro něho chci podat ten nejlepší výkon, jaký dovedu. Hrom do toho, ženská. Musíte mi tu práci tolik ztěžovat, musíte se mnou zacházet jako s blátem?"

Byl to pro ni otřes. Řekla zlomeným hlasem: "Je mi to líto. Podruhé už to neudělám."

Pustil jsem její bradu a řekl odměřeně. "Pak se tedy vrátíme k práci."

Nepohnula se. "Můžete mi odpustit?"

"Cože? Tady není co odpouštět, Penny."

Vzala cívku a znovu spustila promítačku. Studoval jsem ho tentokrát po celý film, potom jsem pronesl přijímací projev při vypnutém zvuku, ale se zapjatým stereoskopickým obrazem a porovnával svůj hlas — vlastně jeho hlas — s pohyblivým obrazem. Hleděla na mě, pak na obrazovku a opět na mě a tvářila se užasle.

Skončili jsme: "Jaké to bylo?"

"Teď dokonale."

Usmál jsem se jeho úsměvem. "Díky, Kadeřávků."

"Jako by se stalo, — pane Bonforte."

Dvě hodiny nato jsme se setkali s Kraksnou.

Dak hned zavedl Rogera Cliftona a Billa Corpsmana do mé kabiny. Znal jsem je z filmů. Vstal jsem a řekl: "Haló, Rogu. To jsem rád, že vás vidím, Bille."

Clifton se na mne podíval a vpadl do role. Vytáhl z úst cigáro, potřásl mi rukou a řekl: "To jsem rád, že jste zase zpátky, šéfe."

Byl to malý holohlavý mužík středních let a vypadal na právníka a dobrého hráče pokeru.

"Něco zvláštního, co jsem byl pryč?"

"Ne. Běžná agenda. Záznamy jsem dal Penny."

"Dobrá."

Otočil jsem se k Billu Corpsmanovi a opět natáhl ruku. Nestiskl mi ji. Namísto toho si zapřel ruce v boky, prohlédl si mne od hlavy k patám a hvízdal: "Úžasné. Začínám věřit, že nám to vyjde."

"Něco zvláštního, co bych měl vědět, než sestoupíme?" zeptal jsem se.

"Myslím, že ne," zněla odpověď. "Tisková konference v Goddard City po obřadu."

Cítil jsem, jak mne pozoruje, aby viděl jak to přijmu,

Přikývl jsem: "Výborně."

Dak rychle řekl: "Hele, Rogu, co to má znamenat? Je to nutné? Dal jsi k tomu souhlas?"

"Rád bych jen dodal," řekl Corpsman, obrací se ke Cliftonovi, "než se tady kapitán vyjevil, že bych to vzal na sebe a řekl chlapcům, že šéf má z toho obřadu malou laryngitidu — nebo konferenci omezíme na psané otázky, které by si podali předem., a já bych pak za něho dal napsat odpovědi během obřadu. Řekl bych, že vzhledem k tomu, jak dobře vypadá a mluví, bychom to mohli risknout. Co vy na to, pane — Bonforte? Myslíte, že byste si na to troufnul?"

"Nevidím v tom žádný velký problém, Bille." Myslěl jsem si, že když se mi povede projít bez chyby u Mart'anů, budu moci klidně podstoupit libovolný výsledek od smečky lidských reportérů."

Clifton vypadal ustaraně. Než mohl promluvit, zahoukala houkačka: "Kapitán se žádá, aby přišel do velitelské kabiny. Minus čtyři minuty."

Dak rychle řekl: "Budete to muset nějak rozhodnout sami." A vrhl se ke dveřím.

Corpsman zavolal: "Hej, kapitáne. Rád bych věděl..." a byl ze dveří a za Dakem, aniž se zdržoval pozdravem na rozloučenou.

Siréna oznámila, že nás očekává, přepravní raketa z Goddard City. Přistávalo nás všech pět — tak jsme předem vyloučili možnost, že mi zastupující komisař přiletí naproti.

Pokoušel jsem se získat důkladnější pohled na povrch Marsu, když jsme se snášeli dolů, — protože jsem z něho spatřil pouze zákmit z velitelské kabiny Toma Painea — jelikož se předpokládalo, že jsem tam byl mnohokrát, nemohl jsem projevovat normální turistickou zvědavost. Moc jsem toho neviděl.

Dakovi se sice podařilo odvrátit nebezpečí, že se mnou zastupující komisař proklábosí tu hodinu, co jsme přistávali, ale nebylo možné vyhnout se mu docela; přišel mi naproti na kosmodrom. Přísně sestavený program mě však alespoň uchránil styku s jinými lidmi, protože jsem měl ihned odjet do mart'anského města. To bylo rozumné, ale připadalo mi podivné, že budu bezpečnější mezi Mart'any než mezi vlastními lidmi.

A ještě podivnější bylo, že jsem skutečně na Marsu.

4

Pan komisař Boothroyd byl ovšem na toto místo jmenován Humanitní stranou, jako celý jeho štáb s výjimkou zaměstnanců civilní technické služby. Ale Dak mi řekl, že Boothroyd v tom spiknutí na šedesát procent neměl prsty. Dak ho považoval za počestného, i když hloupého muže. Z téhož důvodu ani Dak ani Rog Clifton nevěřili, že by v tom byl namočen předseda vlády Quiroga; připisovali tu záležitost tajné teroristické skupině uvnitř Humanitní strany, takzvaným aktivistům — jak se sami nazývali — a ti byli pod vlivem některých vysoce vážených finančníků, kteří z toho měli těžký profit.

Já sám bych nerozeznal aktivistu od aukcionáře.

Avšak v téže minutě, co jsme přistáli, cosi neklapalo, takže jsem si nebyl jist, je-li Boothroyd opravdu tak počestný a hloupý, jak si myslel Dak. Byla to maličkost, ale jedna z těch maličkostí, které by mohly mou roli pěkně navrtat. Protože jsem byl nanejvýš významným návštěvníkem, vyšel mi komisař naproti; protože pak jsem neměl žádné úřední postavení než mandát ve Velkém shromáždění a protože jsem cestoval soukromě, nebyl jsem přivítán s žádnými oficiálními poctami. Byl tedy sám jen v doprovodu svého adjutanta a malé, asi patnáctileté dívky.

Znal jsem ho z fotografií a věděl jsem toho o něm spoustu: Rog a Penny mě o něm pečlivě informovali. Stiskl jsem mu ruku, poděkoval za příjemný pobyt, když jsem tu byl naposledy a pohovořil s jeho adjutantem tím vřele chlapským způsobem, v němž Bonforte tolik vynikal. Potom jsem se obrátil na mladou dámu. Nevěděl jsem — ale snad to nevěděli ani Penny a Rog — jestli jsem se s ní už někdy setkal.

Zachránil mě sám Boothroyd. "Myslím, že jste se ještě nikdy nesetkal s mou dcerou Deirdre. Trvala na tom, že půjde se mnou."

Nic na filmech, které jsem nastudoval, neukázalo, jak Bonforte zachází s mladými dívkami — a tak jsem se prostě musel stát Bonfortem — vdovcem po padesátce, bezdětným bez neterí a dokonce i s malými zkušenostmi s dospívajícími děvčaty — ale zato s velkými styky s cizinci všeho druhu; a tak jsem se k ní choval, jako kdyby byla dvakrát starší než ve skutečnosti; málem jsem jí políbil ruku. Zarděla se jakoby radostí.

Boothroyd vypadal potěšeně.

Otočil jsem se pomalu, abych ve stereovizi nevypadal křečovitě nebo nervózní. Stále ještě tu bylo plno fotografií, reportérů, kameramanů atakdale. Bill nám držel novináře od těla; když jsme se obraceli k odchodu, zamával mi a řekl: "Na shledanou později, šéfe," a obrátil se zpátky, aby zodpověděl otázky reportérů. Rog, Dak a Penny mne následovali do vozu. Byla tu obvyklá řada lidí, jací se vyskytují na kosmodromech. Bylo mezi nimi jistě i pár těch, kteří věděli, že nejsem Bonforte. Ani s těmi jsem si však nedělal starosti. Nemohli nám uškodit, aniž se sami vystavili podezření ze zločinu.

Vůz byl vzduchotěsný Rolls Outlander. Usedl jsem do sedadla po pravé straně, Rog se usadil vedle mne a Penny vedle něho, zatímco Dak provlekl své dlouhé nohy okolo jednoho ze skládacích křesel. Řidič za přepážkou se ohlédl a nastartoval.

Rog tiše řekl: "Na chvíli mě to vyplašilo."

"Netřeba si tím lámat hlavu. A teď prosím, buďte všichni zticha. Rád bych si zopakoval svůj projev."

Vlastně jsem chtěl pozorovat mart'anskou scenerii; proslov jsem znal dokonale.

Napravo, za plochým polem jižně od nás se nořil Velký kanál za příliš blízký obzor, takže druhý břeh vzadu nebylo vidět. Přímo před námi leželo hnízdo Kkkahů, pohádkové město. Zíral jsem na ně a srdce mi usedalo nad jeho křehkou krásou.

Dojeli jsme až k branám mart'anského města, vůz zpomalil a na určeném místě zastavil. Vystoupil jsem a začal hrát svou roli. Když jsem vzhlédl a spatřil obecnost, zachtělo se mi vzít nohy na ramena. Měl jsem trému — prvně za třicet let.

Davy obyvatelů hnízda tu stály přede mnou, kam oko dohlédlo. Přímo přede mnou se táhla široká ulice a po obou stranách ji lemovaly tisíce, namačkané na sebe jako chřest.

Věděl jsem, co musím udělat nejdříve — pomalým krokem projít středem uličky až na vzdálený konec k rampě, vedoucí dolů, do nitra hnízda.

Nemohl jsem se ani hnout.

A tu jsem si řekl: "Podívej se, chlapče, jednou jsi John Josef Bonforte. Byl jsi tu už tucetkrát předtím. Tihle lidé jsou tvoji přátelé. Jsi tu, protože tu chceš být — a protože tě tu chtějí mít. Tak tedy hezky dolů z té kazatelny!"

Začal jsem se znovu cítit jako Bonforte. Byl jsem strýc Bonforte, který se rozhodl, že tuto věc provede dokonale — pro čest a blaho svého vlastního lidu a vlastní planety — a pro své mart'anské přátele.

Nabral jsem zhluboka dech a vykročil.

Začal jsem se belhat tou ulicí, snaže se dosáhnout přibližně téže rychlosti, s jakou se Mart'an pohybuje na vlastní planetě. Dav za mnou se uzavřel. Tu a tam unikly děti rodičům a začaly se mi plést pod nohama. Zástup byl tak těsně namačkan, že jsem je sotva mohl obejít. Adopční obřad je načasován jako balet. Když se nepohnu dál, dopustím se klasického přečinu proti zákonům slušnosti, který tolik proslavil sám Kkkahgral Mladší.

Ale děti ne a ne mi uhnout. Jedno našlo mé hodinky.

Povzdychl jsem si a ta vůně mne málem porazila. Potom jsem sám se sebou uzavřel sázku. Vsadil jsem na to, že líbání dětí je univerzálním zvykem v celé Galaxii a že má přednost dokonce i před mart'anskou slušností. Poklekl jsem na jedno koleno, takže jsem měl asi stejnou výšku jako ony a bavil jsem se s nimi několik okamžiků, hladil je a přejížděl rukama po jejich šupinách. Potom jsem vstal a řekl opatrně: "Tak už dost. Musím už jít!" Padla na to velká část mé slovní zásoby elementární mart'anštiny.

Děti se mne držely jako klíšťata, ale já jsem je opatrně setřásl a pokračoval v chůzi dvojí řadou bytostí, pospíchaje, abych dohnal ztracený čas. Pohrával jsem si s nadějí, že můj prohřešek proti slušnosti ještě nedosáhl stupně hrdelního zločinu. Dospěl jsem k rampě, která vedla dolů do nitra hnízda a začal sestupovat.

Můj kmotr — Bonfortův přítel Kkkahrreaš — mě uvítal u vchodu a namířil na mne hůl. Požádal jsem ho, aby mě okamžitě zabil, jestliže jsem se jakkoli provinil. Abych pravdu řekl, nepoznal jsem ho, i když jsem si předtím prostudoval jeho obraz. Ale musel to být on, protože to rituál vyžadoval.

Když jsem takto vysvětlil, že jsem hoden Mateřství, Domova, Občanských ctností a že jsem ani jednou nepromeškal nedělní školu, bylo mi dovoleno vstoupit. Rrreaš mne provedl po různých, stanovištích, kladli mi otázky a já jsem odpovídal. Každé slovo a každé gesto bylo stylizované jako klasická čínská divadelní hra, jinak bych neměl nejmenší šanci obstát. Většinou jsem neměl ani páru, co povídají a z poloviny jsem nerozuměl ani vlastním odpovědím.

Přítom na mne neustále mířilo nejméně půltuctů holí. Pořád jsem si říkal, že mě přece nemohou upražtit kvůli nějakému přetěknutí — koneckonců jsem jen pitomý člověk — a že mne přinejmenším nechají projít zkouškou, už za tu námahu, kterou jsem si s tím dal. Pak pronesli stařešinové své projevy a já odpověděl přijímacím projevem. Pokřtili mě a věnovali mi hůl. Tak jsem se stal Mart'anem.

Nevěděl jsem, jak se hole používá a mé první jméno mi znělo jako odkapávající kohoutek, ale od této chvíle to bylo na Marsu mé zákonné jméno, a podle tohoto zákona jsem se stal pokrevním členem nejaristokratičtějšího rodu na planetě — přesně za dvaapadesát hodin poté, co jistá pozemská krysa utratila svůj poslední půlimperál za pití pro jistého cizince v baru Casa Mañana.

Vypadl jsem co nejrychleji. Dak mi vypracoval projev, ve kterém ve vši slušnosti žádám, aby mi bylo dovoleno se okamžitě vzdálit a oni mne propustili.

Rolls čekal tam, kde mne vysadili; rychle jsem k němu sešel, dveře se otevřely a já k svému překvapení spatřil jen Penny. Ale nikterak mi to nebylo proti mysli. Zvolal jsem:

"Haló, dokázal jsem to!"

"Já to věděla!"

Vysekl jsem jí svou holí posměšnou kavalírskou poklonu a řekl:

"Jen mi říkejte Kkkahjjjerrr!" — a druhou slabikou jsem poprskal přední sedadla.

"Buďte s tou věcí opatrný!" řekla nervózně.

Vklouzl jsem vedle ní na přední sedadlo a zeptal se: "Víte, jak se s tím zachází?" Dostavila se reakce a já cítil vyčerpání, ale byl jsem šťasten; měl jsem chuť hodit do sebe tři sklenky rychle za sebou, pak pořádný řízek a potom už jen čekat na kritiky.

"Ne, buďte opatrný."

"Myslím, že není třeba udělat nic víc než stisknout tuhle knoflík," to jsem také udělal a v předním skle se rázem objevila čistá pěticentimetrová díra. Vůz okamžitě ztratil vzduchotěsnost.

Penny zatajila dech. Řekl jsem: "Hrome, to je mi líto. Odložím to na později, až mě Dak zaučí."

Polkla: "To je v pořádku. Jen dávejte pozor, kam s tím míříte." Rozjela se a já jsem shledal, že Dak není jediný, kdo to dovede zmáčkout.

Vítr hvízdal dovnitř dírou, kterou jsem udělal. Řekl jsem: "K čemu ten spěch? Potřebuji trochu času, abych nastudoval text k tiskové konferenci. Přivezla jste ho? A kde jsou ostatní?"

"Ne, nemohli přijít."

"Penny, co se děje? Co se stalo?" Nevěděl jsem, zda dokážu bez pomoci čelit tiskové konferenci. Snad bych jim mohl říct něco o té adopci; nerad bych si vymýšlel.

"Pan Bonforte — se našel."

5

Teprve nyní jsem si povšiml, že mi ani jednou neřekla "pane Bonforte". Nemohla ovšem, protože jsem jím už nebyl; byl jsem Lorrie Smythe, herec, kterého najali, aby ho zastupoval.

Opřel jsem se pohodlně, povzdechl si a celý se uvolnil. "Tak to máme konečně za sebou — a prošlo nám to." Měl jsem pocit, jako by ze mně spadlo těžké břímě; neuvědomoval jsem si, jak je těžké, dokud jsem je nesložil. Dokonce i "chromá" noha mne přestala bolet. Natáhl jsem se, pohlídl ruku Penny na volant a řekl svým vlastním hlasem. "Jsem rád, že to mám za sebou. Ale budu vás postrádat, děvče, jste dobrá kamarádka. Doufám, že vás zase někdy uvidím."

"Já taky."

"Předpokládám, že Dak vymyslel nějaký trik, jak mě udržet pod pokličkou a nenápadně mě propašovat zpátky na Torna Painea?"

"Nevím." Řekla to tak divně, že jsem se na ni rychle podíval a všiml si, že pláče. Srdce mi poskočilo.

Penny a pláč? Nad tím, že se rozcházíme?

"Penny," řekl jsem spěšně. "Pročpak to slzavé údolí, zlatíčko? Vždyť ten vůz nabouráte."

"Nemohu si pomoci."

"Nu — tak kápněte božskou. Co se stalo? Řekla jste mi, jen že ho našli, nic jiného." Pocítil jsem náhlé, ale děsivé podezření. "Je přece naživu — nebo ne?"

"Ano — žije — ale, ach, strašně mu ublížili." Začala vzlykat a já musel popadnout volant.

"Chcete, abych řídil?"

"Ne, se mnou je to v pořádku. Kromě toho, vy neumíte — totiž prý neumíte řídit."

"Cože? Nebuďte hlupáček. Umím, a teď už na tom nezáleží..." zarazil jsem se, protože jsem si náhle uvědomil, že snad stále ještě záleží. Jestli zřídili Bonforta tak, že to bylo vidět, pak se v tom stavu nemohl ukázat na veřejnosti — přinejmenším ne patnáct minut po adopci do Kkkahova hnízda. Možná, že budu muset převzít tu tiskovou konferenci — a veřejně odejít, zatímco propašují na palubu Bonforta. Nu dobrá — sotva jde o víc, než o vyvolání před oponu. "Penny, chtějí ode mne Dak a Rog, abych ještě zůstal v roli? Mám to s reportéry sehrát nebo ne?"

"Já nevím. Nebyl čas."

To už jsme se blížili k pásmu skladišť u kosmodromu a obrovské puchýřovité kopule Goddard City byly na dohled.

"Rog jen řekl," pokračovala Penny, "abych vás odvezla a potom zmizel ve služební místnosti hotelu. Ach ne, nemyslím, že bychom se tam mohli odvážit. Nevím, co dělat."

"Penny, zastavte."

"Cože?"

"V tomhle voze je jistě telefon. Nehneme se ani o píd', dokud se nedozvíme, co dělat. Ale jedním jsem si jist — že bych měl zůstat v roli, pokud Dak nebo Rog nerozhodnou, abych se ztratil. Někdo musí promluvit s novináři. Někdo musí nastoupit do Torna Painea. Jste si jista, že pan Bonforte nebude v takovém stavu, aby to dokázal sám?"

"Cože? Ach, to určitě ne. Já ho viděla, vypadá strašně, k nepoznání..."

"Dobrá. Penny, jsem tedy opět pan Bonforte a vy jste má sekretářka. Raději bychom se s tím měli smířit."

"Ano — pane Bonforte."

"A teď se pokuste dostat k telefonu kapitána Broadbenta, ano, prosím?"

Nemohli jsme ve voze najít telefonní seznam a musela se tedy obrátit na Informace, ale nakonec ji spojil s klubovou voyageurů. Mohl jsem slyšet obě strany. "Tady pilotní klub, u telefonu slečna Kellyová."

Penny zakryla telefon. "Mám udat své jméno?"

"Hrajte to na rovinu. Nemáme co skrývat."

"Tady sekretářka pana Bonforta," řekla vážně. "Je tam jeho pilot, kapitán Broadbent?"

"Odešel do svého pokoje. Zavolám ho."

Krátce nato Penny řekla: "Kapitáne? Šéf by s vámi rád mluvil," a předala mi telefon.

"Tady šéf, Daku."

"Ach. Kde jste — pane?"

"Stále ve voze. Penny mě sebrala. Daku, Bill, myslím, naplánoval tiskovou konferenci. Kde to je?"

Zaváhal. "Jsem rád, že jste zavolaal, pane. Bill ji odvolal. Nastala určitá — menší změna programu."

"Tak mi to Penny řekla. Mám z toho spíš radost; jsem poněkud unaven, Daku, rozhodl jsem se, že dnes v noci nezůstanu venku; ta moje zpropadená noha mě celou dobu zlobí a už se doopravdy těším, až si v beztižném stavu odpočinu." Nemohl jsem beztižný stav vystát, ale s Bonfortem to bylo jiné. "Omluvte mne laskavě vy nebo Rog u komisaře, ano?"

"Všecko zařídíme, pane."

"Dobrá, za jak dlouho pro mne můžete objednat přepravní raketu?"

"Pixie je stále k vaší dispozici, pane. Kdybyste se laskavě odebral k bráně číslo tři, zatelefonoji tam a pošlu pro vás letištní vůz."

"Výborně. Končím."

"Končím, pane."

Předal jsem telefon Penny, aby jej zavěsila do držadla, a vyjeli jsme okamžitě k bráně číslo tři. Nebyla to táž brána, kterou jsme sem vjížděli. Dak ji patrně zvolil proto, že nesloužila pro cestující, ale především pro náklady. Penny nevěnovala pozornost dopravním značkám a zavezla velký Rolls přímo k bráně. Dopravní strážník se ji pokoušel zastavit; řekla chladně: "Vůz pana Bonforta. A buďte, prosím, tak laskav a vyzkažte do komisařovy kanceláře, aby si jej pak odvezli."

Vypadal zaraženě, nahlédl do zadního oddílu a zdálo se, že mne poznává, pozdravil a nechal nás zaparkovat. Odpověděl jsem přátelským pozdravem a on mi otevřel dveře. "Poručík dbá velice na to, aby prostor za plotem byl volný, pane Bonforte," omlouval se, "ale myslím, že to bude v pořádku."

"Můžete si vůz dát ihned odvézt," řekl jsem. "Má sekretářka i já odlétáme. Je tu můj letištní vůz?"

"Zeptám se u brány, pane." Odešel. Tohle bylo asi tak veškeré obecnstvo, které jsem si přál mít, stačilo k tomu, aby bylo jasné, že pan Bonforte přijel úředním vozem a odjel ke své vesmírné jachtě. Zastrčil jsem svou hůl pod paží jako Napoleon svou maršálskou hůlku a kulhal jsem za ním s Penny v závěsu.

Policista promluvil s vrátným, pak spěchal a usmíval se. "Letištní vůz čeká, pane."

Gratuloval jsem si, jak dokonale to klaplo.

"Hmmm..." policista vypadal rozčileně a spěšně, tichým hlasem dodal: "Já jsem expanzionista, pane."

Dnes jste odvedl dobrou práci," pohlédl na hůl s posvátnou úctou.

Věděl jsem přesně, jak by Bonforte vypadal v této situaci. "Ach, děkuji vám. Doufám, že budete mít

spoustu dětí. Potřebujeme si vypěstovat solidní většinu."

Vybuhl v hlasitější smích, než bylo nutné. "Tohle je dobré. Hmm, nemáte nic proti tomu, abych to opakoval?"

"Ale kdež!" pohnuli jsme se dál a začal jsem procházet branou. Vrátný se dotkl mé paže. "Hm — váš pas, pane Bonforte."

Doufám, že jsem nezměnil výraz. "Pasy, Penny."

Pohlédla chladně na úředníka. "O všechny propustky se stará kapitán Broadbent."

Pohlédl na mne a pak ujel pohledem stranou. "To myslím, je v pořádku. Ale musím si je zkontrolovat a zapsat si jejich čísla."

"Ano, ovšem. Nu, předpokládám, že musím požádat kapitána Broadbenta, aby sem na letiště přijel. Byla pro mou přepravní raketu určena doba startu? Snad byste měl raději zařídit s věží, aby ji pozdrželi." Ale Penny nasadila výraz rozzuřené kočky. "Pane Bonforte, to je k smíchu. Nikdy jsme se nemuseli prokazovat — a docela jistě ne na Marsu."

Strážník spěšně řekl: "Samozřejmě, že to je v pořádku, Hansi. Koneckonců tohle je pan Bonforte."

"No jo, ale..."

Přerušil jsem ho veselým smíchem. "Je tu jednodušší východisko — jestliže — jak se jmenujete, pane?"

"Hanslwanter, Hans Hanslwanter," odpověděl zdráhavě.

"Pane Hanslwantere, když zavoláte pana komisaře Boothroyda, já si s ním promluvím a můžeme tak mému pilotovi ušetřit cestu na letiště — a mně hodinu či více času."

"Ale, to bych nerad, pane. Mohu zavolat kancelář kapitána kosmodromu!" navrhl s nadějí v hlase.

"Jen mi dejte číslo pana Boothroyda. Zavolám mu sám." Tentokrát jsem do hlasu vložil trochu chladu a zaujal postoj zaměstnaného a významného muže, který chce být demokratický, ale který se setkává s průtahy a překážkami u podřízených a rád by se s nimi vypořádal.

A to rozhodlo. Řekl spěšně: "Jsem si jist, že to bude v pořádku, pane Bonforte. To jenom — nu, nařízení, to víte."

"Ano, vím. Děkuji vám," a začal jsem postupovat dál.

"Počkejte, pane Bonforte. Podívejte se tamhle!"

Rozhlédl jsem se. Ten puntíkářský byrokratický trouba nás zdržel právě natolik, že to stačilo reportérům, aby nás dohonili. Jeden muž poklekl a mířil na mne svým stereoskopickým aparátem; vzhlédl a řekl: "Držte tu hůl tak, aby byla vidět." Několik jiných s různými typy přístrojů se nakupilo okolo nás; jeden si vylezl na střechu rollse. Další mi přistrčil pod nos mikrofón a jiný na mne mířil mikrofónem jako pistolí.

Byl jsem rozhněván jako významná žena, jejíž jméno vytiskli malými písmeny, ale pak jsem si vzpomněl, koho mám představovat. Bonforte dobře chápal tu významnou skutečnost, že pohyb ve filmu vypadá rychleji; mohl jsem si dovolit udělat to pořádně.

"Pane Bonforte, proč jste zrušil tiskovou konferenci?"

"Pane Bonforte, tvrdí se, že zamýšlíte vznést požadavek, aby Velké shromáždění udělilo Mart'anům právoplatné občanství Impéria; chtěl byste k tomu něco dodat?"

"Pane Bonforte, kdy hodláte donutit nynější vládu, aby položila otázku důvěry?"

Zvedl jsem ruku s holí a zazubil se.

"Jeden po druhém, prosím. Tak ta první otázka?"

Samozřejmě, že odpověděli všichni najednou; zatímco se dohadovali, kdo má přednost, dokázal jsem získat několik okamžiků, aniž jsem musel odpovídat. V této chvíli se přihnal Bill Corpsman... "Mějte slitování, mládenci! Šéf má za sebou perný den. Pověděl jsem vám všechno, co potřebujete vědět."

Napřáhl jsem proti němu ruku. "Minutu či dvě jim mohu věnovat, Bille. Pánové, jsem právě na odchodu, ale pokusím se v podstatě odpovědět na to, nač se ptáte. Pokud mi je známo, současná vláda nepomýšlí na nějaké přehodnocení vztahu Marsu k Impériu. Protože nezastávám žádnou funkci, padá mé mínění sotva na váhu. Doporučuji, abyste se na to zeptali pana Quirogy. Na dotaz, za jak dlouho si opozice vynutí hlasování o důvěře vládě mohu říci jen tolik, že to uděláme tehdy, až budeme mít jistotu, že vyhraje — a teď o tom víte právě tolik co já."

Kdosi řekl: "To ale mnoho neříká."

"Není také mým úmyslem říkat mnoho," opáčil jsem, uhlazuje ostří odpovědi úsměvem. "Ptejte se mne tak, abych mohl řádně odpovídat a já odpovím. Když na mne přijdete s otázkami asi jako: „Přestal jste už bít svou ženu?“ budu na ně mít vhodné odpovědi." Zarazil jsem se, protože jsem si vzpomněl, že Bonforte je proslulý svou přímostí a poctivostí, obzvláště k lidem od tisku. "Ale já se vás nepokouším vodit za nos. Všichni víte, proč tu dnes jsem. Dovolte, abych k tomu řekl tohle — a můžete mne třeba citovat, budete-li chtít." Sáhл jsem do své paměti a vytáhl odtamtud vhodný úsek Bonfortových projevů, které jsem nastudoval. "Skutečný význam toho, co se dnes stalo, nespočívá jen v počtě, již se dostalo jednomu člověku. Toto," zamával jsem mart'anskou holí, "toto je důkazem, že dvě velké rasy mohou překlenout propast cizoty vzájemným porozuměním. Nuže, naše vlastní rasa napřahuje ruce k hvězdám. Shledáme — či vlastně už shledáváme — že jsme v obrovské početní menšině. Jestliže se nám náš výboj k hvězdám má podařit, pak musíme jednat pokorně, poctivě a otevřeně. Slyšel jsem tvrzení, že naši mart'anští sousedé chtějí zaplavit Zemi, bude-li jim k tomu dána příležitost. To je nesmysl. Země se pro Mart'any nehodí. Ano, chraňte si své, ale nedopust' me, aby nás strach a nenávisť sváděly k šíleným činům. Hvězd nikdy nedobudou malomyslní; musíme být velcí jako sám vesmír."

Reportér přivřel oko. "Pane Bonforte, tak se mi zdá, že jsem tenhle váš projev slyšel posledně v únoru." "A uslyšíte jej i příští únor. Také v lednu, v březnu a ve všech ostatních měsících. Pravda nikdy nemůže být opakována dost často." Pohlédl jsem na vrátného a dodal: "Lituji, ale teď už musím jít — jinak zmeškám čas." Otočil jsem se a prošel branou s Penny v patách.

Vlezli jsme do malého letištního vozu s olovenými pancéři a dveře se vzdychavě zavřely. Vůz byl automatický, takže jsem nemusel hrát kvůli řidiči divadlo; natáhl jsem se a uvolnil.

"Byl jsem jako na trní. Ten čmuchal vrátný a ty jeho pasy. Penny, myslel jsem si, že je máte vždy u sebe."

Sáhla do kabelky a vytáhla malou knížečku. "Já svůj pas měla — ale neodvážila jsem se to přiznat."

"Proč?"

"On měl pas také u sebe, když se ho zmocnili. Neodvážili jsme se požádat o náhradní — aspoň zatím." Padla na mě náhle velká únava.

Protože jsem neměl žádné instrukce od Daka ani od Roga, zůstal jsem ve své roli i během cesty přepravní raketou a při vstupu na Torna Painea. Nebylo to snadné; zamířil jsem jednoduše do Bonfortovy — tedy své — kabiny a strávil dlouhé mučivé hodiny v beztižném stavu, kousal si nehty zvědavostí, co se odehrává na povrchu. Pomocí tablet proti nevolnosti jsem se nakonec dokázal uklébat do neklidného spánku — byla to chyba, protože jsem měl řadu tíživých snů, ve kterých jsem byl bez kalhot a reportéři si na mne ukazovali, policisté mne ohmatávali a Mart'ané na mne mířili svými holemi. Všichni věděli, že jsem podvodník a přeli se jen o to, komu se dostane oné výsady, aby mne roztrhal na kusy a pohodil na smetiště.

Probudilo mě teprve vytyčí výstražné sirény. "První a poslední červená! Jedna třetina gé! Jedna minuta!" Spěšně jsem se natáhl na pryčnu a zadržel dech. Udělalo se mi mnohem líp, když to přišlo; jednotřetinové přetížení není tak moc, asi jako na povrchu Marsu, ale stačí to k tomu, aby se usadil žaludek a podlaha se stala skutečnou podlahou.

Asi po pěti minutách Dak zaklepal a vstoupil — zrovna když jsem vykročil ke dveřím. "Jak se vede, šéfe?"

"Haló, Daku. Jsem doopravdy rád, že jste zase zpátky."

"Určitě ne tak jako já," pravil unaveně.

"Dostal jste ho na palubu?"

"Ano, ale byla to fuška!"

"To si dovedu představit. Ale určitě je taková práce snadnější v malém přístavu jako je tenhle, než co jste musel provádět na Jeffersonu."

"Co? Bane, tady je to o moc těžší."

"Ale?"

"No jasně. Tady každý každého zná — a lidi povídají." Dak se křivě pousmál. "Dostali jsme ho na palubu jako bednu zmražených garnátů. Museli jsme dokonce zaplatit exportní clo."

"Daku, jak na tom je?"

"Nu..." zamračil se Dak. "Dr. Capek říká, že se úplně uzdraví — že je to jen otázka času." Výbušně dodal: "Kdybych jen ty krysy dostal do rukou!"

Řekl jsem tiše: "Podle toho, co jsem slyšel od Penny, tak ho pořádně zřídili. Má těžká zranění?"

"Co? Vůbec žádná."

Zatvářil jsem se připitoměle. "Já jsem si myslel, že ho seřezali. Jako výprask basebalovou pálkou."

"Kdyby raději udělali to! Co sejde na nějakých zlámaných kostech? Ne, ne, tady se jedná o to, co provedli s jeho mozkem."

"Ach!" pocítil jsem nevolnost. "Výplach mozku?"

"Ano. Ano a ne. Doktor říká, že to vypadá, jako by mu podávali nejprve minimální denní dávky drog, jen právě tolik, aby si ho udrželi v područí, až do doby, kdy ho propustili. Potom ho naládovali takovou dávkou, že by proměnila slona v brebtajícího idiota."

"Ale uzdraví se?"

"Tahle droga prý nemění mozkovou strukturu; pouze mozek paralyzuje. Nakonec krevní proud veškeré drogy odplaví k ledvinám a z těla. Ale chvíli to bude trvat." Dak ke mně vzhlédl.

"Šéfe?"

"Cože? Je na čase s tím šefováním přestat, ne? Už se vrátil."

"Právě o tom jsem si s vámi chtěl promluvit. Dělaloby vám opravdu veliké potíže, kdybyste v tom představení ještě nějakou dobu pokračoval?"

"Ale proč? Vždyť jsme tu jen mezi námi děvčaty?"

"Není to tak docela pravda, Lorenzo, podařilo se nám tohle všechno udržet v naprosté tajnosti. Víme to já, pak vy," počítal na prstech. "Potom doktor Rog a Bill. A Penny, ovšem. Pak je tu jistý Langston tam dole na Zemi — ale s tím jste se nikdy nesetkal. Myslím, že Jimmy Washington něco tuší, ale ten by neřekl vlastní matce ani kolik je hodin. Nevíme, kolik lidí se účastnilo toho únosu, ale moc jich není, to si pište. Ti se ale každopádně neodvážejí promluvit — a psina je, že nemohou dokázat, že by kdy vůbec chyběl, i kdyby to dokázat chtěli. Ale hlavní je, že tady v Tommym jsme do toho nezasvětili ani posádku, ani ostatní. Starouši, kdybyste ještě u toho zůstal a ukázal se každý den posádce a děvčatům Jimmieho Washingtonu — než se uzdraví? Co vy na to?"

"Jak dlouho to bude trvat?"

"Jen cestou zpátky. Dáme si na čas, jen mírné zrychlení. Bude se vám to líbit."

"Oukej. Daku, tohle nezapočítávejte do mého platu. Tuhletu část role hraju jen proto, že výplach mozku nenávidím."

Dak se vymrštil a poplácal mě po rameni. "Vás počítám mezi své lidi, Lorenzo. A se svým platem si nelamte hlavu; to nějak zařídíme." Jeho způsoby se změnily. "Výborně, šéfe. Na shledanou ráno, pane." Probudil jsem se v beztlízném stavu, spolkl tabletku a dokázal do sebe dostat snídani. Krátce nato se objevila Penny. "Dobré ráno, pane Bonforte."

"Dobré ráno, Penny. Něco nového?"

"Ne, pane. Stále stejně. Kapitán vás pozdravuje a prosí, abyste se obtěžoval do jeho kabiny."

"Proč ne?" Penny šla za mnou. Byl tam Dak, zaháknutý patami o židli, aby se udržel na místě; Rog a Bill byli připoutáni ke křeslům.

Dak se rozhlédl a řekl: "Díky, že jste přišel, šéfe. Potřebujeme pomoc."

"Dobré ráno. Copak je?"

"Komunikační prostředky od vás dnes očekávají větší projev jako komentář k včerejší události. Myslím, že to chce Rog odvolat, ale Bill ten projev vypracoval. Otázka je, zda jste ochoten jej pronést?"

"Kde? V Goddard City?"

"Ale kdepak. Přímou u vás v kabině. My to odvyšláme k Phobosu; oni to pošlou na Mars a na krátkých vlnách do Nové Batavie, kde se připojí pozemské stanice a odtamtud to bude odvyšláno na Venuši, Ganymed a tak dále. Během čtyř hodin to uslyší v celé sluneční soustavě, a vy sám nebudete muset z kabiny ani vystrčit nos."

Dak se domníval, že se zdráhám a dodal: "Nedá vám to žádnou práci, protože při našem zařízení to můžeme natočit rovnou tady, na Tommym. Pak si to můžeme promítnout a sestříhat, bude-li třeba."

"Nuže — dobrá. Máte tu koncept, Bille?"

Corpsman se mrzutě zatvářil. "Dostanete to hodinu před natáčením. Tyhle věci se dělají líp, když zní spontánně."

"Aby to znělo spontánně, k tomu je třeba pečlivé přípravy, Bille. Tohle je můj obor. Znáš to."

"Včera na kosmodromu vám to šlo výborně i bez zkoušky. Tohle je jen trochu víc ohřívané kasičky: chci, abyste to udělal stejně."

Čím déle mi Corpsman uhýbal, tím více se prosazovala Bonfortova osobnost; Clifton si, myslím, všiml, že se stahují mračna a hrozí bouřka, protože řekl: "Prokristapána Bille. Tak mu ten projev podej."

Corpsman si odfrknul a hodil mi listy.

Prolétl jsem je ve zlomku té doby, kterou bych potřeboval k jejich přednesu. Konečně jsem skončil a vzhlédl.

"Něco se vám nezdá?"

"Nu — charakterizace. Slovosled by se měl na některých místech změnit. On by se takhle nevyjádřil."

Corpsman vybuchl nadávkou, která nebyla vhodná pro dámskou společnost. Přejel jsem ho chladným pohledem. "Tak koukněte se, Smythe," pokračoval. "Kdo tady ví, jak by to řekl Bonforte? Vy? Nebo člověk, který mu psal projevy celé poslední čtyři roky?"

Snažil jsem se ovládnout; v tomhle měl pravdu. "Nímně je to tak," odpověděl jsem, "že věta, která vypadá dobře v tisku, nemusí dopadnout dobře v projevu. Pan Bonforte je velký řečník — dunivá velikost, vyjádřená prostými slovy. A teď si vezměte slovo nekompromisní, kterého jste tu dvakrát použil. Já bych to tak řekl, jenže já mám slabost pro mnohoslabičná slova; rád se blýsknu svým literárním vzděláním. Ale pan Bonforte by řekl zarputilý nebo mezek nebo paličák. A důvod, proč by to řekl, je nabílední — tahle slova totiž vzbuzují daleko účinnější emoce."

"Vy koukejte, abyste odvedl účinný přednes. Slova nechte na mně."

"Vy mi nerozumíte, Bille. Mně je jedno, je-li ten projev politicky účinný nebo ne; mým úkolem je charakterizace. A tu nedokážu, když vložím svému vzoru do úst slova, jakých by nikdy nepoužil. Znělo by to falešně a nuceně — jako když koza deklamuje řečtinu. Když ale přečtu řeč ve slovech, kterých by použil, pak budou účinná automaticky. On je velký řečník."

"Poslyšte, Smythe, my jsme vás nenajali proto, abyste sepisoval projevy. My jsme vás najali proto, abyste..."

"Nech toho, Bille," přerušil ho Dak. "A taky trochu míň toho Smythování. Nuže, Rogu? Co vy na to?"

Clifton řekl: "Jak já tomu rozumím, šéfe, vaše hlavní námitky se týkají určitých větných stylizací?" Na chvíli se odmlčel. "Udělejte si tam změny podle svého. Vystříhnout to můžeme vždycky — nebo třeba i odvolat — z technických důvodů." Zarputile se usmál. "Takhle to uděláme, Bille."

"Zatraceně, tohle je docela směšné..."

"Tak to ale bude, Bille."

Corpsman velmi rychle opustil místnost. Clifton si povzdechl. "Bill vždycky velice těžce nesl, když mu někdo kromě pana Bonforta dával instrukce. Ale je to schopný člověk — Hm, šéfe, za jak dlouho se budete moci připravit k nahrávce? Spícháme to v šestnáct nula nula?"

"Snad. Budu hotov včas."

Penny se se mnou vrátila do mé kanceláře.

"Šéfe?" oslovila mě.

"Ano, Penny?"

"Ráda bych vám řekla, abyste Billovi nevěřil — totiž, že ty projevy psal."

"Však nevěřím. Slyšel jsem jeho projevy — a četl jsem tohle."

"Ovšem, Bill předkládá návrhy — mnohokrát. To Rog taky. Dokonce i já. Ale když pronáší projev, je to jeho projev, každým slovem."

"Věřím vám. Byl bych rád, kdyby měl tenhle napsaný předem."

"Však vy uděláte, co budete moci."

A to jsem taky udělal. Začal jsem jednoduše tím, že jsem nahradil slova stejného významu jinými synonymy, vkládaje do projevu plnokrevná slova namísto nevyslovitelných latinizovaných výrazů. Potom mne to vzrušilo, až jsem zrudnul ve tváři a roztrhal to celé na kusy. Pro herce je ohromné, když si může s textem pohrát — moc často se mu taková příležitost nenaskytne. Nedovolil jsem si žádné změny,

pokud šlo o pravověrné expanzionistické učení, jak je hlásal jeho oficiální prorok, ctíhodný John Josef Bonforte; jen jsem prostě zrekonstruoval jeho poselství v jeho podání, většinou podle frází z ostatních projevů.

A tady se stalo něco podivného — když jsem mluvil, věřil jsem každému slovu.

Potom jsme si všichni poslechli nahrávku vcelku, s plným stereozáznamem mé osoby. Jimmie Washington byl u toho, což Billa Corpsmana přinutilo k mlčení. Když bylo po všem, řekl jsem: "Co vy na to, Rogu? Musí se něco stříhat?"

Vyňal cigáro z úst a řekl: "Ne. Chcete-li mou radu, šéfe, řekl bych, abyste to nechal tak, jak to leží a běží."

Corpsman opět vyšel z místnosti — ale pan Washington ke mně přistoupil s očima usazenými — ve stavu beztlíže jsou slzy nepřijemné, protože se nemají kam ztratit. "Pane Bonforte, to byla nádhera!"

"Díky, Jimmie!"

Penny se nezmohla ani na slovo.

Potom jsem si šel zchrupnout; takové vrcholné vypětí mne vždycky odrovná.

Probudil mě opět až známý signál z velitelské kabiny. Vzápětí se ozval Dakův hlas: "Šéfe, vydáváme se na cestu podle vašich rozkazů."

"Cože? Ach ovšem, zajisté."

"Domnívám se, že pan Clifton je na cestě k vaší kabině."

"Výborně, kapitáne." Opět jsem ulehl a čekal.

Ihned jakmile jsme začali zvyšovat na jedno gé, vstoupil dovnitř Rog Clifton; měl ve tváři ustaraný výraz, který jsem nedokázal rozluštit — byla to směsice triumfu, starostlivosti a zmatku. "Copak se děje, Rogu?"

"Šéfe, oni nás zaskočili. Quirogova vláda odstoupila."

6

Byl jsem ještě celý rozespálý; potřásl jsem hlavou, aby se mi v ní vyjasnilo. "Proč se tak rozčilujete, Rogu? To jste přece chtěli, nebo ne?"

"Nu ano, ovšem. Jenže —" zarazil se.

"Jenže co? Nějak mi to nedochází. Vy se tu celé roky namáháte a plánujete, abyste dosáhli právě tohle. Tak co? Ti zlí jdou od válu a hodní hošíčkové si přijdou na své. Nebo ne?"

"Vy jste se asi moc politikou nezabýval."

"To ne," přiznal jsem.

"Víte, všechno chce správně načasovat. My jsme je vlastně chtěli donutit, aby sami položili otázku důvěry, abychom si na nich vynutili všeobecné volby — ale až tehdy, kdy si budem jisti, že je vyhrájeme."

"Aha. Teď máte obavy, že byste mohli prohrát?"

Clifton vypadal zamyšleně. "Ne, já si myslím, že máme slušnou naději volby vyhrát."

"Ale to přece chcete...?"

"Ovšem že ano. Ale copak nechápete, co nám tou svou rezignací provedli?"

"Myslím, že ne."

"Vláda zpravidla neodstupuje mezi vyhlášením voleb a volbami, leda by k tomu byla přinucena. A víte, doufám, že Quirogova vláda nedávno určila datum příštích voleb?"

Uvědomil jsem si, že celá záležitost vypadá podivně, i když jsem se zásadně nestaral o politiku. "Myslím, že ano."

"A teď vláda nečekaně rezignovala en bloc, Impérium zůstalo bez vedení. Vládce teď musí někoho pověřit, aby do voleb sestavil "úřední vládu". Mohl by tím pověřit kteréhokoli člena Velkého shromáždění, ale padne-li celá vláda, má vládce jen jedinou možnost: pověřit sestavením úřední vlády vůdce opozice. To je při našem systému naprosto nutné — jinak by byla demise prázdným gestem."

Byl jsem tak zaměstnán možnými důsledky nových událostí, že jsem málem přeslechl jeho další poznámku: "Císař povolal pana Bonforta do Nové Batavie."

"Cože? Nová Batavie? No tohle!" Napadlo mě, že jsem ještě nikdy předtím nenavštívil hlavní město Impéria. Nikdy jsem neměl na takové výlety ani čas, ani peníze. "Tak proto jsme na cestě? Nu, já proti

tomu nic nemám. Domnívám se, že vždycky najdete nějaký způsob, jak mě poslat domů, jestli se Tommie nebude moci brzy vrátit na Zem. Samozřejmě, že bych už byl nejraději doma, teď, když moje práce skončila. Ale pár dní nebo i měsíc na Luně mi neublíží."

"Nebesa! Copak to nechápete? Císař povolal pana Bonforta. Císař, člověče! A pan Bonforte se takhle před císařem objevit nemůže! Oni riskovali gambit a možná že nám dali nakonec mat!"

"Cože? Počkejte chvíli. Pomalu. Vím, na co narážíte — ale podívejte se, příteli, nejsme v Nové Batávii. Jsme na sto miliónů kilometrů daleko — nebo dvě stě, já nevím. Dr. Capek ho z toho do té doby dostane. Nebo ne?"

"To není tak jisté. Capek říká, že o účincích takových mamutích dávek se ví příliš málo. Záleží na tělesném chemismu postiženého a na druhu drogy."

"Rogu — že oni mu tu poslední, zbytečně velkou dávku dali jen proto, aby nás dostali do téhle situace?"

"Já si to myslím. A Dr. Capek také."

"Nu v tom případě by to znamenalo, že za tím únosem vězí sám Quiroga — a že Impérium ovládal gangster."

Rog zavrtěl hlavou. "Ne tak docela. Ale je možné, že tytéž síly, které kontrolují aktivisty, ovládají i aparát Humanitní strany. Mohli Quidogovi naznačit, že nadešel čas, aby se svalil a zahrál si na mrtvolu — nebo ho k tomu donutili. Skoro určitě to takhle udělali," dodal. "A ani v nejmenším mu nevysvětlili pravý důvod, proč ten čas nadešel."

"Pane bože! To mi tu chcete namluvit, že nejvýznamnější muž Impéria jen tak zničehonic sbalí fidlátka a odejde ze scény? Jen proto, že mu to někdo za scénou nařídí?"

"Obávám se, že právě tohle jsem chtěl říci."

Zavrtěl jsem hlavou. "Politika je špinavá hra."

"Ne," odpověděl Clifton důrazně. "Není. Ale někdy narazíte na špinavého hráče."

"Dobrá," pravil jsem smířlivě. "Co tedy budeme dělat?"

"Když pro vás pošle císař, musíte přijít," řekl Clifton suše.

"Tak co tedy?"

Rog se na mne podíval a neodpověděl. Začínalo mi to jít na nervy. "Hled'te, Rogu, ne aby vás napadly nějaké vylomeniny! S tímhle si nechci pálit prsty. Já jsem skončil, snad až na to, že se několikrát nenápadně projdu po lodi. Ať si je politika špinavá nebo čistá, není to můj obor — vy mi jen koukejte zaplatit a poslat mne domů a já vám ručím za to, že se k volbám ani nezaregistruji."

"Neberte si to tak," odpověděl Rog. "Pravděpodobně nebudete muset dělat vůbec nic. Jediné, co vás čeká — jestli vůbec budete něco muset udělat — je formální návštěva krále Willema — a snad účast na kontrolované tiskové konferenci — budou tak jedna nebo dvě, podle toho, za jak dlouho se on uzdraví. To, co jste už vykonal, bylo daleko těžší — a my vám zaplatíme, ať vás budeme potřebovat nebo ne." V tom vrazil do mé kabiny Bill Corpsman, podíval se na nás a ostře řekl Cliftonovi: "Už jste mu to pověděl?"

"Ano," přikývl Clifton. "Nechce to vzít."

"Blbost! Teď máme naspěch. Co jsou to za kecy s tím vaším odmítnutím?"

"Žádné kecy. Pro tuhle práci jsem nebyl najat."

"Vám ale opravdu kape na karbid. Copak jste tak natvrdlý, že vám ještě ani nedošlo, že jste si tohle všecko nadrobil sám?"

"Co tím myslíte?"

"Tím myslí," odpověděl Clifton, "že podle jeho názoru je pád Quirogovy vlády přímým důsledkem projevu, který jste dnes ráno pronesl. A je dokonce možné, že má pravdu."

Řekl jsem udiveně: "Bille, mám tomu snad rozumět tak, jako byste si stěžoval na přílišnou znamenitost mého projevu?"

"Cože? K čertu, ne! Byl to mizerný projev."

"Tak? Nemůžete mít pravdu v obou případech."

Corpsman se mrzutě zatvářil a chystal se odpovědět — a nakonec pokrčil rameny a řekl: "Nu dobrá, kamaráde, snad máte pravdu; snad ten projev neměl nic společného s pádem Quirogovy vlády. Ale..." Chtěl ještě něco říci, ale já jsem ho přerušil: "To je všecko. A teď vypadněte."

Clifton klidně dodal: "Vyklid' pole, Bille. Když ponechám všechno ostatní stranou, v současné době je tohle jeho soukromá kabina. A tak raději jdi." Rog se zarazil, potom dodal: "Stejně si myslím, že bychom měli odejít oba. Takhle se, jak to vypadá, nikam nedostaneme. Omluvíte nás. šéfe?"

"Zajisté."

Posadil jsem se a několik minut o celé věci uvažoval.

Pak se ozvalo prudké zaklepaní na dveře. Zavolal jsem: "Kdo je?"

"Kapitán Broadbent."

"Pojďte dál, Daku."

Vešel, posadil se a zdálo se, že několik minut ho zajímají jen vlastní nehty. Konečně vzhlédl a řekl:

"Změnilo by se vaše rozhodnutí, kdybych toho troubu strčil do lapáku?"

"Ale. Copak máte na lodi samovazbu?"

"Ne. Ale nebylo by těžké ji zařídit."

Ostře jsem se na něho podíval, pokoušeje se uhodnout, co se děje v té jeho kostnaté lebce.

Vzhlédl, povytáhl obočí a pousmál se. "Začínáte si získávat mou úctu, mládenče. Když jsem vás potkal poprvé, pokládal jsem vás za šaška a tajtrlíka s prázdnou hlavou. Zmýlil jsem se."

"Díky."

"Já se tu s vámi nechci přít. Řekněte mi jenom jedno. Rozmyslel jste si to pořádně?"

"Jsem pevně rozhodnut, Daku. Tohleto mi neseď."

"Nu, možná, že máte pravdu. Promiňte. Tak si myslím, že se prostě budeme muset spokojit s nadějí, že se z toho časem dostane." Povstal. "Mimochodem — Penny by vás ráda viděla, jestli si právě nechcete jít lehnout."

Nevezele jsem se zasmál. "Jste si jist, že je to správné pořadí? Teď by měl být na řadě Dr. Capek, ne?"

"Ten se na své pořadí vykašle. Je zaměstnán panem Bonfortem. — Může Penny vejít?"

"Ovšem. Ale řekněte jí rovnou, že ztrácí čas; odpověď je stále: Ne!"

Hrom do toho, proč najednou vypadá nějaký důvod logičtěji, je-li podepřen ženskými argumenty? Ne že by Penny použila unfair prostředků — neuronila ani slzičku — a já jsem se jí ani nedotkl; jenom jsem jaksi shledal, že její vývody uznávám — a pak už nebylo co uznávat. Nemá cenu chodit okolo horké kaše — Penny je prostě obětavý typ a její upřímnost je nakažlivá.

A tak jsem své rozhodnutí změnil.

Nalejvárna, kterou jsem prodělal cestou k Marsu, nebyla ničím ve srovnání, s tvrdým studiem, do kterého jsem se dal cestou k Nové Batávii. Základní charakterové rysy své postavy jsem už zvládl, nyní jsem si musel doplnit i její pozadí a připravit se na to, abych se stal Bonfortem za všech okolností.

Třebaže jsem se vlastně připravoval na audienci u krále, v Nové Batávii se pravděpodobně budu muset setkávat se stovkami a tisíci lidí. Rog sice pro mě měl v duchu vypracovaný plán hloubkové ochrany, jakou se brání každý veřejný činitel, aby vůbec mohl pracovat, ale stykům s lidmi se přece jen nebudu moci vyhnout.

Studium, umožněné jen díky důkladně zpracované kartotéce všech lidí, kteří kdy přišli s Bonfortem do styku, mi zabralo většinu času. Ale zbyla mi ještě i nějaká ta chvilka na to, abych pečlivě zrevidoval svůj fyzický vzhled. Zkontroloval jsem kolorimetrem Semiperm, přepečlivě jsem si upravil vrásky, přidal dvě bradavice a všechno zakončil elektrickým kartáčkem. Znamenalo to, že až si budu znovu chtít získat vlastní tvář, budu si muset dát sloupnout kůži, ale to byla malá cena za líčidlo, které se nedalo poškodit ani setřít acetonem a bylo naprosto vzdorné proti náhodnému dotyku ubrousků. Dokonce jsem za pomoci fotografie, kterou měl Capek v Bonfortově chorobopise dodal "chromé" noze jizvu. Kdyby Bonforte měl ženu nebo milenkou, byla by měla potíže s tím, jak rozeznat podvodníka od skutečné osoby — jen podle fyzického vzhledu. Dalo to spoustu práce, ale ponechalo mi mysl volnou pro skutečně obtížnou roli mého dabování.

Avšak největší práci během cesty jsem měl s tím, abych se vžil do Bonfortových myšlenek a víry, zkrátka do politiky strany expanzionistů. V jistém smyslu představoval expanzionistickou stranu on sám, nebyl jen jejím nejprominentnějším vůdcem ale i politickým filosofem a největším státníkem. Když byla strana založena, byl expanzionismus sotva něčím víc než hnutím "Osudového manifestu", což byla náhodná koalice skupin, které měly společné jen jedno: víru, že nejdůležitější jsou pro budoucnost lidské rasy

hranice na obloze. Teprve Bonforte straně dal smysl existence a etiku, heslo, že svoboda a rovnoprávnost musí jít ruku v ruce s korouhví Impéria.

Pokud se mohu upamatovat, od chvíle, kdy jsem slíbil Penny, že tu audienci u krále беру, nepodaří-li se dát Bonforta do pořádku, jsem celou cestu nezamhouřil oka. Chtělo se mi spát — nemá přece smysl vyjít na scénu s váčky pod očima jako schlíplé psi uši — ale to, co jsem studoval, mne zaujalo a v Bonfortově stole byla hojná zásoba povzbuzujících tablet. Je úžasné, kolik toho člověk dokáže udělat, když pracuje celých čtyřicet hodin bez vyrušování a s veškerou pomocí, kterou si může přát. Proto krátce předtím, než jsme dorazili do Nové Batávie, vstoupil Dr. Capek a řekl: "Obnažte si levé předloktí."

"Proč?" zeptal jsem se.

"Protože nechceme, abyste padl na hubu únavou, až se objevíte před císařem. Tohle vás uspí, pokud nepřistaneme."

Pak už si vzpomínám jen na Dakova uctívá slova: "Probud'te se, pane. Prosím, probud'te se. Přistáli jsme na Lippershey Field."

7

Protože je Luna těleso bez vzduchu, může na ní fotonová raketa přistát. Ale Tom Paine měl zůstat v prostoru, aby mohl být prohlédnut a opraven v některé stanici na oběžné dráze; musel přistát v doku. Rád bych to viděl, ale místo toho jsem viděl jen vnitřek průchodových komor pro cestující, které byly připevněny k vzduchové propusti lodi, a kabinu podzemní dráhy do Nové Batávie.

Nejprve jsme se odebrali do bytu vyhrazenému vůdci loajální opozice, který byl Bonfortovou oficiální rezidencí. Byt sestával z horního obývacího pokoje ve stěně srázu, odkud byly z bublinovitěho balkónu vidět hvězdy a matka Zem, a z ložnice a kanceláří dole, v tvrdé skále na tisíc metrů hluboko. Vedl k nim soukromý výtah.

Neměl jsem čas prohlédnout si byt podrobněji; oblékali mne pro audienci. Bonforte ani na Zemi neměl komorníka, ale Rog naléhal, že mi bude pomáhat a opakovat poslední podrobnosti.

Oděv tvořil starodávný formální dvorní šat, sestávající z beztvarých rourovitých kalhot, hloupého kabátu s dlouhými krovkami, obojí černé, a z košile, kterou tvořil tuhý bílý náprsní plát, límeček "s křídélky" a bílá kravata.

Je to ohavný kostým, ale přesto tvořil hezké pozadí pro Wilhelminin řád, který se mi táhl šikmo přes hrud' jako barevný pruh. Prohlížel jsem se v dlouhém zrcadle a byl jsem potěšen konečným účinkem; ten jediný barevný efekt na mrtvé černé a bílé byl velice slušivý. Tradiční oblek snad byl ohavný, ale důstojný — připomínal trochu chladnou vznešenost maitrea d'hotel. Dospěl jsem k přesvědčení, že doopravdy vypadám jako muž, který má být panovníkovi k službám.

Rog Clifton mi podal svitek, který měl obsahovat jména mých kandidátů na jednotlivá ministerstva, originál poslal Jimmie Washington ihned po přistání státnímu císařskému sekretáři. Teoreticky mi měl císař při audienci oznámit, s jakým potěšením vítá mnou sestavenou vládu a já mu měl poníženě předložit své návrhy; mé jmenování mělo být tajné, dokud je panovník milostivě neschválí.

Ve skutečnosti byl výběr vlastně hotov, Bill a Rog strávili dlouhou dobu tím, že sestavovali kabinet a ověřovali si přednostními rádiovými depešemi, že jmenování své kandidatury přijímají. Já zatím studoval kartoteční záznam každého jmenovaného a jeho náhradníka. Ale seznam byl tajný alespoň v tom smyslu, že jej zpravodajské agentury před císařskou audiencí odmítaly přijmout.

Vzal jsem svitek a marťanskou hůl. Rog se zatvářil zděšeně. "Dobrý bože, člověče, tuhle věc si k císaři vzít nemůžete!"

"Proč?"

"Vždyť je to zbraň!"

"Ceremoniální zbraň, Rogu! Každý vévoda a pisklavý baronetčík budou mít ke kostýmu meč. A já budu mít toto."

Zavrtěl hlavou. "U nich je to povinnost. Neznáte tu starodávnou právní teorii? Jejich meče jsou symbolem povinnosti, kterou jsou svému lennímu pánovi zavázáni: podporovat jej a hájit silou zbraní a ve vlastní osobě. Ale vy jste obyčejný občan; podle tradice před něho musíte předstoupit neozbrojen."

"Ne, Rogu. Ach, já přece vždycky dělám, co mi řeknete, ale tady nechápete báječnou příležitost, jak se

svést na hřebenu vlny. Tohle je dobré divadlo, je to správné."

"Obávám se, že vám nerozumím."

"Tak se podívejte — nedostane se zpráva o tom, že jsem měl při audienci u císaře s sebou hůl, až na Mars? Myslím, do hnízd?"

"Řekl bych, že ano. Určitě."

"Tak. Myslím, že každé hnízdo je vybaveno stereovizorem. Všiml jsem si, že v Kkkahově hnízdě jich je spousta. Sledují zprávy z Impéria právě tak pečlivě jako my. Nebo ne?"

"Ano. Aspoň stařešinové ano."

"Když budu mít tu hůl, oni to budou vědět; když ji nebudu mít, dozvědí se to také. Pro ně je to důležité. Patří to k "slušnému" chování. Žádný dospělý Mart'an se neukáže bez té své hole při slavnostních příležitostech. Mart'ané už v minulosti navštívili císaře; měli své hole nebo ne? Vzal bych jed, že měli!"

"Ano, ale..."

"Zapomínáte, že já jsem Mart'an! Nejsem jen John Josef Bonforte. jsem také "Kkkahjerrr z Kkkahova hnízda". Když se objevím bez té hole, dopustím se velké neslušnosti — a upřímně řečeno, nevím, co se stane, až se o tom dozvědí; nejsem o mart'anských zvyklostech dostatečně informován. A teď to obraťte a podívejte se na to z druhé stránky. Když tou uličkou projdu s touhle holí, jsem mart'anský občan, který má být jmenován jeho císařským veličenstvím ministerským předsedou. Jak to zapůsobí na hnízda?"

"Myslím, že jsem to nedomýšlel až do konce," odpověděl zvolna.

"Ani já bych to nedomýšlel, kdybych se nemusel rozhodovat, zda si tu hůl mám vzít či ne. Ale myslíte, že si to nepromýšlel pan Bonforte — než se dal pozvat k adopci? Rogu, držíme tygra za ocas; nezbyvá nám, než mu skočit na záda a jet na něm. Pustit se nemůžeme."

V té chvíli vešel Dak a potvrdil mé stanovisko, jako by byl překvapen, že Clifton očekával něco jiného.

"Jistě, určíme tím jistý precedens, Rogu — ale než tohle budeme mít z krku, budeme jich muset určit ještě spousta."

Doprovodili mne do oblékárny paláce a předali mne podkonímu krále Willema. plukovníkovi Pateelovi, Indovi s bezvýraznou tváří, dokonalými způsoby a v oslňující uniformě císařských vesmírných sil. Jeho úklona byla určitě propočtena na logaritmickém pravítku; naznačovala, že mám být jmenován ministerským předsedou, ale ještě jím nejsem, že jsem starší než on, ale pouhý civilista — a nadto si odečetl dobrých pět stupňů za císařského orlíčka na své pravé paži.

Pohlédl na hůl a řekl zamyšleně: "Tohle je mart'anská hůl, že, pane? Domnívám se, že ji tu budete chtít nechat..."

Sáhl jsem do Bonfortových obvyklých klišé a vybral si jedno, kterého používal, když chtěl pokárat domýšlivce. "Chlapče, snad abyste si hleděl svého, a já si taky budu hledět svého?"

Jeho tvář ztratila výraz: "Výborně, pane. Račte, prosím."

Zastavili jsme se u vchodu do trůnního sálu. Daleko na vyvýšeném pódiu stál prázdný trůn. Po obou stranách rozlehlé jeskyně stáli v očekávání šlechtici a králové od dvora.

Myslím, že Pateel dal nějaké znamení, protože zazněla císařská hymna.

Za zvuku posledních několika taktů vyšel z pozadí Willem, princ Oraňský, vévoda Nassavský, velkokníže Lucemburský, Komandér svatě římské říše, velkoadmirál císařských sil, Rádce mart'anských hnízd. Ochránce chudých a z milosti boží král Nizozemí a císař planet a prostoru mezi nimi.

Když král Willem zasedl na trůn, poděkoval kývnutím na pozdrav a dvořané se zavlnili. Vydal jsem se, s holí pod paží, na dlouhou cestu, vzdor nízké přitažlivosti poněkud pokulháváje. U první čáry se zastavil a uklonil se, totéž opakoval na druhé a konečně jsem provedl ještě jeden hlubosklon u třetí čáry, těsně pod schodištěm.

"Ave Imperator!"

"Sloužil jste našemu otci dobře. Máme nyní v úmyslu, přesvědčit vás, abyste sloužil i nám. Co na to říkáte?"

"Vůle mého panovníka je mou vůlí, Veličenstvo."

"Přistupte blíže!"

Snad jsem z toho udělal až příliš dobré divadlo, ale schody k pódiu byly vysoké a noha mne opravdu bolela — a psychosomatická bolest je právě tak zlá jako každá jiná. Téměř jsem zakopl — a Willem

okamžitě vyskočil z trůnu jako střela a zachytil mě pod paži. Slyšel jsem, jak celý sál zatajil dech. Usmál se na mne a řekl tiše. "Jen opatrně, starý příteli! Zkrátíme to!"

Pomohl mi ke stoličce před trůnem a usadil mne na ni o kratičku chvilku dřív, než se opět usadil sám. Potom natáhl ruku pro svitek a já mu ho předal. Císař svitek rozvinul a předstíral, že studuje můj návrh. Když konečně Willem svitek odložil, hudba a rozhovory okamžitě ustaly. V mrtvém tichu řekl: "Navrhl jste výtečné lidi. Jsme nakloněni vládu potvrdit."

"Jste velmi milostiv, Veličenstvo."

Vstal a vzápětí zmizel. Otočil jsem se a všiml si užaslých pohledů. Ale hudba už zase začala hrát a já mohl opustit trůnní sál, zatímco ta šlechtická smetánka zase zdvořile předstírala zábavu.

Pateel se objevil u mého lokte, sotva jsem prošel vzdálenějším portálem. "Tudy, pane, dovolíte-li."

Divadlo bylo u konce; teď mě očekávala skutečná audience.

Plukovník mě vedl malými dvířky, pak prázdnou chodbou, Jinými malými dveřmi do zcela obyčejné kanceláře. Jedinou skutečně královskou věcí v ní byl tesaný reliéf na zdi, erb rodu oraňského s jeho nesmrtelným heslem: "Vytrvám!"

Pateel mě opustil a zavřel za sebou dveře. Ani jsem neměl čas uvažovat o tom, zda se hodí, abych se posadil, když vstoupil protějšními dveřmi císař. "Jak se... Josefe?" zvolal. "Hned jsem u vás." Prošel místností, sledován těsně dvěma sluhy, kteří ho svlékali už při chůzi, a vyšel třetími dveřmi. Vrátil se téměř okamžitě, zavíraje ve vchodu zip svého overallu. "Vy jste to vzal zkratkou; já musel jít delší cestou. Musím prosadit, aby palácový inženýr dal prorazit další tunel od zadní stěny trůnního sálu. Bud' musím obcházet tři strany čtverce — anebo se produčirovat poloveřejnými chodbami jako vystrojená cirkusácká kobyla." Zamyšleně dodal: "Nikdy nemám pod tím pitomým rouchem nic jiného než spodní prádlo."

Řekl jsem: "Pochybuji, že by to bylo tak nepohodlné, jako tahle opičárna, kterou mám na sobě já, Sire." Pokrčil rameny. "Ach ano, každý se musíme smířit s nepohodlím vlastního zaměstnání. Nenalil jste si?" "Co si dáte? Sire?"

"Cože?" vzhlédl a ostře se na mě podíval. "Jako obvykle, skotskou s ledem, samozřejmě."

Neřekl jsem nic a nalil, přidávaje k svému nápoji vodu. Náhle mne zamrazilo; jestliže Bonforte věděl, že císař pije vždycky whisky jen přes kousky ledu, byl by to měl mít ve svém záznamu. Ale nebylo to tam. Willem však přijal nápoj bez komentáře, jen zamumlal: "Horké trysky" a znovu si začal prohlížet seznam vlády, jenž ležel na jeho psacím stole. Náhle vzhlédl a řekl: "Jak to vypadá s těmihle mládenci, Josefe?" "Sire? Je to ovšem jen kostra kabinetu." Kde to bylo možné, měli jsme náhradníky na křesla a Bonforte měl být zpočátku také ministrem obrany a financí. Ve třech případech jsme dočasně propůjčili křesla zplnomocněným ministrům — výzkum, styky s obyvatelstvem, zahraničí. Muže, kteří měli mít křesla ve stálé vládě, jsme všechny potřebovali pro kampaň.

"Ano, ano, tohle je vaše druhá sestava. Hm... Co tenhle Braun?"

Byl jsem značně překvapen. Jak mi bylo naznačeno, měl Willem seznam jen schválit, a to bez komentáře, a se mnou si měl jen popovídat o něčem jiném.

"Braun?" odpověděl jsem. "Je to slibný mládenec. Skvělý."

Willem neřekl nic, jen se znova zadíval do seznamu. Pak odložil seznam stranou: "Josefe, máte v úmyslu přivést mart'anská hnízda do Impéria hned?"

"Určitě ne před volbami, Sire."

"Ale, ale, víte dobře, že mám na mysli až dobu po volbách."

A to už jste mi zapomněl říkat Willeme? "Sire" zní za těchto okolností hloupě od muže, který je starší o šest let."

"Výborně. Willeme."

"Oba víme, že se údajně do politiky nemíchám. Ale víme také, že taková domněnka je hloupost. Josefe, celá léta jste věnoval vytváření takové situace, aby hnízda mohla úplně přejít k Impériu." Ukázal prstem na mou hůl. "Myslím, že se vám to podařilo. A jestli teď vyhraje volby, snad se vám povede přimět Velké shromáždění k tomu, aby vám udělilo svolení přijmout hnízda. Nuže?"

Zamyslel jsem se nad tím. "Willeme," řekl jsem zvolna. "Vy víte, že právě tohle jsme měli v úmyslu. Máte jistě nějaký důvod, že jste se tohoto námětu dotkl právě teď."

Zatočil se svou skleničkou a zíral na mně jako novoanglický hokynář, který se chystá vyhodit nějakého luňáka. "Vy se mne ptáte na radu? Podle ústavy máte radit vy mně."

"Vaše rada je mi vítána, Willeme. Neslibuji přece, že se podle ní zařídím."

Zasmál se. "Vy zatraceně zřídka něco slíbíte. Výborně, předpokládejme tedy, že vyhrajete volby a vrátíte se do úřadu — ale s tak malou většinou, že možná budete mít obtíže, abyste ve volbách prosadil pro hnízda plnoprávné občanství. V takovém případě bych vám radil, abyste to nekladl jako otázku důvěry. Když prohrajete, olízejte si rány a zůstaňte v úřadě; vytrvejte po celý termín."

"Proč, Willeme?"

"Protože já a vy jsme trpělivi. Vidíte tohle?" Ukázal na erb svého rodu. "Vytrvám." Není to heslo okázalé, ale král nemusí být okázalý, musí vytrvat, držet se, zvednout se po ráně. Tedy, z hlediska čistě ústavního by mi mělo být jedno, zůstanete-li v úřadě či ne. Ale není mi jedno, zda Impérium drží pohromadě nebo ne. Myslím, že když se vám nepodaří tu marťanskou záležitost prosadit bezprostředně po volbách, můžete si dovolit počkat — protože ostatní vaše politické cíle jsou dostatečně populární. Seberete dost hlasů při doplňovacích volbách a nakonec se vám to povede. Pak mi řeknete, abych si přidal k seznamu svých titulů 'Císař Marsu'. Nespěchejte tedy."

"Budu o tom uvažovat," řekl jsem opatrně.

"Udělejte to. A co provedete s transportním systémem vypovězenců?"

"Zrušíme ho a zastavíme s okamžitou platností ihned po volbách." Tuhle otázku jsem mohl klidně zodpovědět, věděl jsem, že Bonforte tu věc nenáviděl.

"Napadnou vás za to."

"Tak ať. Přehlasujeme je."

"Rád slyším, že máte stále tak silná předsevzetí, Josefe."

Nikdy se mi nelíbila oraňská korouhev na trestaneckých lodích. Svobodný obchod?"

"Po volbách, ano."

"Z čeho uhradíte příjmy?"

"Jsme přesvědčeni, že obchod a výroba se rozroste tak rychle, že ostatní příjmy vyrovnají ztrátu z cel."

"A co když ne?"

Na tohle jsem odpověď neznal. A ekonomika mi byla větším dílem španělskou vesnicí. Zazubil jsem se.

"Willeme, na tuhle otázku se budu muset podívat. Ale celý program expansionistické strany je založen na myšlence, že svobodný obchod, svobodné cesty, společné občanství, společná měna a co nejméně říšských zákonů a omezení prospěje nejen občanům Impéria, ale i Imperiu samotnému. Když budeme potřebovat peníze, najdeme si je — ale ne tak, abychom rozsekali Impérium na drobné okrsky mocenských zájmů." Všechno až na první větu byl čistý Bonforte, jen maličko poopravený.

"Nechte si své táborové řeči," zachrochtal. "Vždyť jsem se jen ptal." Znovu sebral seznam. "Jste si naprosto jistý, že tenhleto seznam je právě takový, jak si ho přejete?"

Natáhl jsem se pro seznam a on mi jej podal. Hrome, bylo mi jasné, že mi tu císař říká tak důrazně, jak mu to jen ústava dovoluje, že podle jeho názoru není Braun na místě. Ale u nejlepšího pekelného antracitu — přece jsem nemohl měnit seznam, který sestavili Bill a Rog.

Na druhé straně to nebyl Bonfortův seznam; bylo to jen to, co by podle jejich názoru Bonforte udělal, kdyby byl duševně fit

Náhle jsem pocítil touhu, abych si mohl odskočit a zeptat se Penny, co si myslí o Braunovi ona.

Tak jsem tedy sáhl pro pero z Willemova stolu, vyškrtl "Braun" a napsal tiskacími písmeny "de la Torre"; stále jsem nemohl riskovat Bonfortův rukopis. Císař jen řekl: "Mně se to jeví jako docela dobrý tým; mnoho štěstí, Josefe. Budete to potřebovat."

A tím skončila audience jako taková. Nemohl jsem se dočkat, až vypadnu, ale není přece možné od krále jen tak odejít; to je výsada, kterou si podrželi. Chtěl mi ukázat svou dílnu a své nové modely vláček. Myslím, že učinil pro oživení tohoto starodávného koníčka víc, než kdokoli jiný; já sám v tom jaksi nemohu vidět zaměstnání pro dospělého muže. Vydával jsem však zdvořilé zvuky nad jeho novou lokomotivou, která byla zamýšlena pro Královského Skota.

"Kdybych k tomu měl příležitost," řekl, klesaje na ruce a na kolena a nahlížeje do útrob malého stroju, "byl bych se stal velice slušným dílovedoucím. Ale nešťastná náhoda mého zrození rozhodla proti mně."

"Doprovádejte si myslíte, že byste to dělal raději, Willeme?"

"Nevím. Tahle práce, kterou vykonávám, není špatná. Hodin není moc a plat je dobrý — a sociální zabezpečení prvotřídní — ledaže by došlo k nějaké revoluci a v tomto ohledu měl můj rod vždycky štěstí. Značná část práce je však rutina a mohl by ji stejně dobře zahrát druhořadý herec." Vzhledl na mně. "Zbavil jsem váš úřad spousty únavných parádek při kladení základních kamenů a velení vojenským přehlídkám, víte?"

"Vím a oceňuji to."

"Jednou za čas se mi naskytne příležitost postrčit trochu věci správným směrem. Kralování je velice podivné povolání, Josefe. Nikdy to na sebe neberte."

"Obávám se, že je na to pozdě, i kdybych si to přál."

Velice jemně na hračky něco poopravil. "Mou hlavní funkcí je zabránit vám, abyste se nezbláznil."

"Cože?"

"Nu ovšem. Situační psychóza je u hlav států chorobou z povolání. Moji předchůdci v tomhle královském řemesle, ti, kteří doprovázeli vládli, byli téměř všichni tak trochu praštění. A jen se podívejte na své americké prezidenty; ty práce vede velmi často k tomu, že byli zabíjeni v rozkvětu sil; k tomu, aby to za mně dělal, mám profesionála jako jste vy. A vy sám taky nežijete pod hrozbou, že vás zabijí; vy nebo ti, kdo jsou ve vašem postavení, toho můžou vždycky nechat, když jim začne hořet koudel u kalhot — a starý císař — vždycky je to "starý císař", vždycky nastupuje na trůn ve věku, kdy ostatní odcházejí do výslužby — je tu stále, udržuje poslušnost, zachovává symbol státu, zatímco vy, profesionálové, vypracováváte nové zákony." Slavnostně zamžoural. "Má práce není okázalá, ale je užitečná." Pak se mnou přestal klábosit o svých dětských vládcích a vrátili jsme se do jeho kanceláře. Myslel jsem, že mě teď propustí. Řekl však: "Měl bych vám dovolit, abyste se vrátil ke své práci. Měl jste nepříjemnou cestu?"

"Ne příliš příjemnou. Strávil jsem ji v práci."

"To si myslím. Mimochodem, kdo jste?"

Existuje policistovo zaklepání na rameno, šok z posledního schodu, který tam není, vypnutí z postele a také neočekávaný příchod manžela — dal bych přednost jakékoli kombinaci těchto možností před touto prostou otázkou. Uvnitř jsem zestárl, že jsem vypadal na svůj věk a ještě starší.

"Sire?"

"Ale prosím vás," řekl netrpělivě. "Má práce s sebou nese jisté výsady. Jen mi povězte pravdu. Celou poslední hodinu vím, že nejste Josef Bonforte — třebaže byste mohl ošálit jeho vlastní matku. Máte dokonce i jeho drobné návyky. Ale kdo jste?"

"Mé jméno je Lawrence Smythe, veličenstvo," řekl jsem chabě.

"Vzchopte se, člověče. Byl bych mohl zavolat stráž daleko dřív, kdybych to měl v úmyslu. Byl jste sem poslán, abyste mne zavraždil?"

"Ne, sire — já jsem — loajální k Vašemu Veličenstvu."

"Máte podivný způsob, jak to dávat najevo. Nuže, nalijte si ještě, posaďte se a povězte mi o tom."

Pověděl jsem mu o tom — všechno, do posledního puntíku.

Potřeboval jsem k tomu víc než jedno napití a hned jsem se cítil líp. Vypadal rozhněvaně, když jsem mu pověděl o tom únosu, ale když jsem mu řekl, co udělali s Bonfortovou myslí, ztemněla mu tvář jupiterským hněvem.

Konečně řekl klidně. "Takže je jen otázkou několika dní, než bude zase v úplném pořádku?"

"Tak to říká dr. Capek".

"Nedovolte mu, aby se dal do práce dřív, než se úplně zotaví. Je to cenný člověk. Vy to víte, není-liž pravda. Má šestkrát větší cenu než vy nebo já. Tak tedy pokračujte se svým zastupováním a dovolte mu, aby se zotavil. Impérium ho potřebuje."

"Ano. Sire."

"Nechte toho Sira. Když ho už jednou zastupujete, říkejte mi Willeme jako on. Víte, že jsem vás takhle vlastně prohlédl?"

"Ne S-, ne Willeme."

"Říká mi Willeme už dvacet let. Bylo mi rozhodně velice nápadné, že by v soukromí přestal jen proto, že

je u mě na návštěvě ve státní záležitosti. Ale nepodezíral jsem vás, tehdy ještě ne. I když byla vaše hra pozoruhodná, donutila mne k přemýšlení. Potom, když jsme se šli podívat na vláčky, jsem to věděl jistě."

"Promiňte, jak?"

"Byl jste zdvořilý, člověče. I v minulosti jsem mu ukazoval své vláčky — a on se vždycky začal hrubě rozhořčovat, jak může dospělý člověk takhle utrácet čas. Bylo to takové malé divadlo pro nás pro oba. Oba jsme se tím velice bavili."

"Ach. To jsem nevěděl."

"Jak byste mohl? Mě asi Bonforte v kartotéce nemá..." usmál se císař.

O chvíli později začal z jiného konce: "Vykonal jste znamenitou práci, když jste riskoval život v marťanském hnízdě, nepřekvapuje mne, že jste byl ochoten zkusit to i se mnou. Povězte mi, viděl jsem vás někdy ve stereovizi nebo jinde?"

Udal jsem mu samozřejmě své občanské jméno. A teď jsem poněkud zaraženě udal své profesionální jméno. Pohlédl na mne, zvedl ruce do výše a vybuchl smíchy. Trochu se mě to dotklo. "Jak — vy jste o mně slyšel?"

"Slyšet o vás? Jsem jeden z vašich nejzuřivějších "fanoušků." Prohlédl si mne hezky zblízka. "Ale vy pořád vypadáte jako Joe Bonforte. Nemohu věřit, že jste Lorenzo."

"Ale já jsem Lorenzo."

"Ach, já vám to věřím, věřím. Znáte tu burlesku, kde představujete vandráka? Nejprve se pokoušíte dojit vola — bez úspěchu. Nakonec to končí tím, že vyjídáte kočičí misku — a i ta kočka vás odstrčí." Připustil jsem to.

"Málem jsem si na tom opotřeboval svůj stereozáznam. Chechtám se a řičím současně."

"Je to ono." Zaváhal jsem a potom jsem se přiznal, že tu chlěvskou frašku o Unaveném Williem jsem okopíroval od jednoho velkého umělce z jiného století. "Ale já dávám přednost dramatickým rolím."

"Například téhle?"

"Ne docela. Téhle role mám právě tak dost. Na dlouho by se mi to nelíbilo."

"To si myslím. Nuže, řekněte Rogeru Cliftonovi — ne, neříkejte Cliftonovi nic, Lorenzo, kdybyste o našem rozhovoru povedl komukoli, myslím, že by to nikomu neposloužilo. Když to povíte Cliftonovi — i s tím, že jsem vám řekl, abyste si s tím nelámal hlavu — znervózní ho to.

A on má před sebou spoustu práce. Takže to zůstane jen mezi námi, ano?"

"Jak si přeje můj císař."

"Nic takového, prosím. Budeme to držet pod pokličkou, protože je to tak nejlepší."

"Ano, Willeme."

"Myslím, že byste měl raději už jít. Však jsem vás velice zdržel."

"Jak si přejete."

"Řeknu Pateelovi, aby vás vyprovodil — nebo se tu vyznáte? Ale ještě okamžiček..." Vrtal se ve svém stole, mumlaje k sobě: "To děvče tady určitě zase uklízelo. Ne, tady je to." Vytáhl malou knížku.

"Pravděpodobně se už neuvidíme — nevalilo by vám, mistře, kdybyste mi dal svůj autogram?"

8

Sotva jsem vstoupil do Bonfortova bytu, vyšťekl na mne Corpsman: "Kde jste, k d'asu, byl?"

"U císaře," odpověděl jsem chladně.

"Byl jste tam pětkrát či šestkrát dále, než jste mohl být."

Neobtěžoval jsem se s odpovědí a zeptal se Roga: "Kde je Penny?"

"U něho. Dak také."

"On je tady?"

"Ano," zaváhal Clifton.

"Jak se mu vede?"

Clifton se zamračil. "Líp, mnohem líp — celkově. Většinu času je při vědomí." Zaváhal. "Mohl byste ho navštívit, jestli chcete."

Váhal jsem ještě déle. "Za jak dlouho se bude moci podle dr. Capka objevit na veřejnosti?"

"Těžko říct. Brzo."

"Za jak dlouho? Za tři nebo za čtyři dny? To je dost krátká doba, abyste mohli zrušit všechny schůzky a uklidit mě stranou? Rogu, nevím, jak bych vám to vysvětlil, ale ačkoli bych ho rád viděl, a vyjádřil mu svou úctu, nemyslím, že by bylo ode mne chytré, abych ho vůbec navštěvoval — leda snad po svém posledním výstupu. Mohlo by to zničit mou roli."

"Nechtěl jsem naléhat," odpověděl Clifton. "To víte vy sám nejlíp. Je možné, že vás budeme moci uchránit dalšího vystoupení na veřejnosti — ale rád bych vás měl po ruce, než se plně zotaví."

Málem jsem mu řekl, že si i císař přeje, aby tomu tak bylo. Ale zarazil jsem se, ten otřes, když mě císař prokoukl, poněkud zviklal mou sebedůvěru. To mi však připomnělo jednu nevyřízenou záležitost. Vytáhl jsem opravený seznam ministrů a podal jej Corpsmanovi. "Tady je ten schválený návrh pro ministerstvo pošt, Bille. Uvidíte, že je na něm jedna změna — de la Torre místo Brauna."

"Cože?"

"Jesus de la Torre místo Brauna. Tak to chtěl císař."

Clifton se zatvářil užasle; Corpsman užasle a hněvivě. "Co na tom? Nemá přece, ksakru, vůbec žádné právo něco chtít."

Clifton zvolna řekl: "Bill má pravdu, šéfe. Jako právník, který se specializoval na otázky ústavního práva, vás mohu ujistit, že panovníkovo schválení je čistě formální záležitost. Neměl jste na žádné změny přistupovat."

Zachtělo se mi rozkřiknout se na ně, pouze vliv Bonfortovy klidné osobnosti mi v tom zabránil. Měl jsem za sebou perný den a přesto, že jsem podal brilantní výkon, byl jsem nakonec zaskočen. Rád bych Rogovi pověděl, že kdyby Willem nebyl doopravdy velký muž, král v tom nejlepším slova smyslu, byli bychom všichni v pěkné kaši — a to jen proto, že mě pro tuto roli nedostatečně připravili. Místo toho jsem kysele odpověděl. "Co se stalo, stalo se."

Corpsman řekl: "To si myslíte vy. Před dvěma hodinami jsem reportérům předal správný seznam. Ted' se budete muset hezky vrátit a všechno urovnat. Rogu, měl byste raději hned zavolat palác a —"

Řekl jsem: "Ticho."

Corpsman umlkl. Pokračoval jsem tišším hlasem: "Rogu, ze zákonného hlediska máte možná pravdu.

Nevím. Ale vím, že císař uznal za vhodné vyjádřit se k Braunovu jmenování. Nu, chce-li někdo z vás zajít za císařem a dohadovat se s ním, tak si jděte. Já nepůjdu nikam. Ted' se svléknu z téhle svěrací kazajky, zuju si boty a pořádně se napiju. A pak hajdy na kutě."

"Počkejte přece, šéfe," odporoval Clifton. "Máte vyhrazeno pět minut na Velkém okruhu k ohlášení nového kabinetu."

"Ohlaste ho vy. Vy jste prvním zplnomocněným ministrem v tomto kabinetu."

Zamrkal. "Výborně."

Corpsman řekl důrazně: "A co bude s Braunem? Má to místo slíbené."

Clifton se na něho zamyšleně podíval.

"Žádným oficiálním oznámením, které bych viděl, Bille. Dotázali jsme se ho jen, zda je ochoten sloužit jako ostatní. Tohle jste měl na mysli?"

Corpsman váhal jako herec, který si není zcela jist svým textem. "Ovšem. Vždyť je to skoro totéž jako slib."

"Není, pokud nevyšlo veřejné prohlášení."

"Ale to prohlášení vyšlo. Před dvěma hodinami."

"Hmmm... Bille, obávám se, že si budete muset chlapce znovu svolat a říci jim, že jste se mýlil. Nebo je zavolám já a řeknu jim, že byl omylem vydán předběžný seznam ještě než jej pan Bonforte mohl schválit. Ale musíme to opravit ještě před prohlášením přes Velký okruh."

"Chcete mi namluvit, že by mu to mělo jen tak projít?"

Tím "mu" měl Bill asi na mysli spíš mne než Willema, ale Rogova odpověď naznačovala opak. "Ano. Bille, není ted' na to čas vyvolávat ústavní krizi. Nadiktujete tedy odvolání? Nebo to mám udělat já?"

Corpsmanův výraz mi připomněl kočku, která se podřizuje nutnosti. Zatvářil se zarytě, pokrčil rameny a řekl: "Udělám to. Chci mít ksakru jistotu, že to bude nastylizováno správně, abychom z těch trosek zachránili, co se dá."

"Děkuji Bille," odpověděl Rog mímě.

Corpsman se otočil k odchodu. Zavolal jsem: "Bille. Pokud budete mluvit s novináři, mám pro ně další prohlášení."

"Cože? Co zas máte?"

"Nic velkého." Ve skutečnosti mne náhle přemohla únava z té role a z napětí, které přinášela. "Jen jim řekněte, že pan Bonforte onemocněl chřipkou a že mu jeho lékař nařídil klid na lůžku, aby si odpočinul. . . Mám toho až po krk."

Corpsman si odfrknul. "Myslím, že z toho udělám zápal plic."

"Jak myslíte."

Když odešel, Rog se ke mně obrátil a řekl: "Nenechte se tím deprimovat, šéfe. V tomhle povolání jsou, některé dny lepší a některé horší."

"Rogu, já se chci skutečně uložit. Můžete se o tom zmínit v stereo dnes večer."

"Tak?"

"Chci zalehnout a zůstat na lůžku. Neexistuje vůbec žádný důvod, proč by se Bonforte nemohl nachladit a stonat, než se vrátí do sedla. Pokaždé, když se objevím, vzrůstá pravděpodobnost, že někdo zpozoruje, že cosi nehraje. Pokaždé, když se objevím na veřejnosti, najde si ten rejpal Corpsman nějaký důvod, aby si na mě otvíral hubu. Umělec nemůže podat svůj nejlepší výkon, když se na něho pořád někdo utrhne. Tak to necháme přitom a opona může spadnout."

"Jen klid, šéfe. Od nynějška vám budu držet Corpsmana od těla. Tady nebudeme jeden druhému tak na očích, jako na lodi."

"Ne, Rogu, rozhodl jsem se. Neprásknu do bot. Zůstanu, dokud pan Bonforte nebude schopen přijímat lidi, pro případ, že by nastaly nenadálé okolnosti." — S nepříjemným pocitem jsem si vzpomněl na císařovo nabádání, abych vydržel, a jeho přesvědčení, že to udělám. — "Ale bude skutečně nejlépe, když nebudu nikomu moc na očích. Pro tuto chvíli nám to dokonale prošlo, že? Ach ano — oni to vědí — kdosi to ví — že Bonforte není ten, kdo prodělal onen adopční obřad — ale neodvážá se s tím na veřejnost a ani by to nemohl dokázat — i kdyby chtěl. Stejní lidé mohou mít podezření, že i dnes bylo použito dvojníka, ale nevědí to, nemohou si být jisti — protože je přece vždycky možné, že Bonforte se vzpamatoval tak rychle, aby to dnes dokázal. Mám pravdu?"

Na Cliftonově tváři se objevil podivný, zpola ostýchavý výraz. "Vědí, obávám se, docela určitě vědí, že jste dvojník, šéfe."

"Cože?"

"Trochu jsme přikrášlili pravdu, abychom vás neznervózňovali. Hned po prvním vyšetření nabyl dr. Capek jistotu, že by se mohl k té dnešní audienci zotavit jen zázrakem. A ti lidé to vědí také."

Zamračil jsem se. "Tak vy jste mě tedy vodili za nos, když jste mi říkali, jak dobře se mu vede? Jak na tom je, Rogu? Povězte mi pravdu."

"Říkal jsem vám pravdu, šéfe. Právě proto jsem navrhl, abyste se na něho šel podívat — kdežto předtím jsem byl rád, že se ho zdráháte navštívit," dodal. "Co kdybyste si za ním raději zašel a promluvil si s ním?"

"Hmmm — ne. Rogu, všechno, co jsem řekl, platí ještě víc ve světle toho, co jste mi teď právě řekl. Mají-li jistotu, že bylo dnes použito dvojníka, pak druhé vystoupení nesmíme riskovat. Dnes jsme je překvapivě zaskočili — nebo snad nebylo možné, aby mi strhli masku. Ale později tomu tak nebude. Mohou nastražit nějakou léčku, nějakou zkoušku, ve které neobstojím, a pak — bummm. Všechno půjde k d'asu?" Zhloubal jsem se. "Bude líp, když budu stonat tak dlouho, jak to jen půjde." Bill měl pravdu; zápal plic bude lepší.

Taková je moc sugesce, že jsem se příštího rána vzbudil s plným nosem a bolestmi v krku. Dr. Capek si udělal čas, dal mi nějaké léky a k večeru jsem se zas cítil téměř ve své kůži. Nicméně i tak vydal buletín o "virové infekci pana Bonforta". Přestože města na Luně jsou zapečetěná a dobře větraná a nikdo si nedělal starosti s kapénkovou infekcí, nebyl podniknut žádný rozhodný pokus prolomit hradbu mých ošetřovatelů, čtyři dny jsem se jen povaloval a četl knihy z Bonfortovy knihovny. Učinil jsem objev, že politika a ekonomika mohou být velmi zajímavou četbou; předtím mi tyto obory lidské činnosti připadaly neskutečné. Císař mi poslal květiny z královského skleníku — byly opravdu určeny mně?

Na tom nesejde. Povaloval jsem se a oddával se přepychu, že smím být Lorenzem či dokonce

obyčejným Lawrencem Smythem. Shledal jsem, že kdykoli vstoupí, automaticky vpadám do role, ale nemohl jsem si pomoci. Nebylo to třeba; neviděl jsem nikoho jiného než Penny a Capka — až na jedinou návštěvu Dakovu.

Potěšilo mě to. "Daku! Co je nového?"

"Zítřka se schází Velké shromáždění."

"Tak, už zítřka? To jsem nevěděl."

"Rog ve sněmovně omluví vaši nepřítomnost a požádá o plnou moc, aby mohl jednat za vás. Potom přečte projev dezignovaného ministerského předsedy a podá návrh, aby byla vláda potvrzena. A to by tak bylo všechno..."

"Co by se stalo, kdyby tu plnou moc odmítli? Myslel jsem si, že Velké shromáždění něco takového neuznává."

"Taky ne, za normálních okolností. Buď to se s někým dáte dohromady, nebo se objevíte a hlasujete. Ale to se točí jen malá kolečka parlamentní mašinérie. Když mu zítřka nedovolí, aby vystupoval v zastoupení, potom budou muset počkat, až se uzdraví, než budou moci jednání odročit sine die a pustit se do velice vážné práce, jak hypnotizovat své voliče. Vlastně se až dosud denně schází určitý počet poslanců a odročují jednání od doby Quirogovy rezignace. Tohle shromáždění je mrtvé jako Caesarův duch, ale podle ústavy musí být pochováno,"

"Ano — ale dejme tomu, že nějaký idiot bude protestovat."

"Nebude. Ano, mohlo by to vyvolat ústavní krizi. Ale to se nestane."

Nikdo z nás po nějakou dobu nic neříkal. Dak se nechystal k odchodu. "Daku, usnadnilo by situaci, kdybyste vystoupil a pronesl tu řeč?"

"Vy sám jste dospěl k rozhodnutí, že riskovat další veřejné vystoupení není bezpečné, ledaže by šlo do tuhého... Vcelku s vámi souhlasím. Existuje přísloví o uchu a džbánu."

"Ano. Ale tohle je jen procházka, není-liž pravda? Jako při divadelní hře s pevným textem? Existuje nějaká možnost, že by mě někdo překvapil tak, abych to nezvládl?"

"To ne. Obyčejně se očekává, že potom promluvíte s novináři, ale vaše nedávná choroba vás omlouvá. Vyprovodili bychom vás potají bezpečnostním tunelem a tak bychom se jim vůbec vyhnuli." Usmál se urputně. "Samozřejmě vždycky je tu možnost, že nějaký blázen propašuje na diváckou galerii pistoli... Pan Bonforte jí říkával 'střelecká galerie'..."

Pocítil jsem v noze náhlé cuknutí. "Pokoušíte se mně zastrašit?"

"Ne."

"Volíte tedy prapodivný způsob, jak mne povzbudit. Daku, buďte ke mně otevřený. Chcete, abych zítřka tu práci odvedl? Nebo nechcete?"

"Přirozeně, že chci. Proč si, k čertu, myslíte, že jsem se tu zastavil, když je tolik práce? Jenom na kus řeči?"

Prozatímní předseda zaklepal svým kladívkem, a seržant mávl holí ke dveřím. Třikrát žádal císař o vpuštění, třikrát byl odmítnut. Potom požádal o výsadu, aby byl vpuštěn; byla mu udělena aklamací. Povstali jsme, zatímco Willem vstoupil a zaujal své místo zády k předsedově stolku. Byl v uniformě admirála a — jak to vyžadoval mrav — bez doprovodu, s výjimkou předsedy a seržanta.

Potom jsem vsunul marsovskou hůl pod paži a povstal na svém místě v přední lavici, obrácen k předsedovi, jako kdyby tu císař nebyl — a pronesl jsem svou řeč. Ovšem, ne tu, kterou napsal Corpsman — ta šla rovnou do odpadu.

Moje řeč byla krátká, nestranná, vykradl jsem ji přímo z Bonforta, z jeho sebraných spisů. Byla to lyrická báseň ve volných verších asi s pěti sty slovy a i když se lišila od Bonfortova předchozího projevu, řídil jsem se jeho textem.

Potom povstal Rog a podal návrh, aby jména, která jsem uvedl, byla schválena — což prošlo bez námitek, a úředník vytáhl bílou hlasovací kuličku. Když jsem krácel vpřed, doprovázen jedním členem vlastní strany a jedním členem opozice, mohl jsem vidět, že poslanci vrhají pohledy na své kapesní hodinky a v duchu se ptají, zda se jim ještě podaří chytit poslední přepravní raketu.

Potom jsem přísahal svému panovníkovi věrnost, ovšem bude-li dodržovat ústavní práva, přísahal jsem,

že budu hájit práva a výsady Velkého shromáždění a chránit svobodu občanů Říše, ať jsou kdekoli — a kromě toho budu také plnit povinnosti ministerského předsedy Jeho Veličenstva. Potom jsem čekal až Willem odejde a shromáždění jsem rozpustil.

DIANA LTD toho odpoledne přistavila čtyři mimořádné přepravní rakety. Nová Batávie byla opuštěna — to znamená, že tu byl pouze dvůr a okolo jednoho miliónu řezníků, pekařů, výrobců svíček a civilních zaměstnanců, kteří zůstali ve městě — a rámcový kabinet.

Když jsem překonal své "nachlazení" a objevil se veřejně v sále Velkého shromáždění, nemělo nadále smysl se skrývat. Jako nastávající ministerský předseda jsem nemohl být trvale nepřítomen, aniž to nevzbuzovalo komentáře; jako nominální hlava politické strany, která se účastní kampaně ve všeobecných volbách, musel jsem se stýkat s lidmi — aspoň s některými. A tak jsem dělal, co bylo třeba, a dostával denní zprávy o tom, jak se Bonfortův stav vůči mně lepší. Uzdravování pokračovalo dobře, i když zvolna. Capek nás informoval, že by bylo možné v případě naprosté nutnosti, aby kdykoli nyní předstoupil před kameru — ale zrazoval od toho; vždyť ztratil téměř dvacet liber a jeho koordinační schopnosti nestály za mnoho.

Rog dělal, co bylo v jeho silách, aby nás oba chránil. Pan Bonforte nyní věděl, že místo něho používají dvojníka a po prvním záchvatu hněvu se smířil se skutečností a dal svůj souhlas. Rog vedl kampaň a radil se s ním jen o záležitostech vysoké politiky a pak předával jeho odpovědi mně, abych je v případě potřeby tlumočil na veřejnosti.

Ochrana, které jsem požíval, byla silná. Bylo neobyčejně těžké mě spatřit. Má kancelář zabíhala dále do skály za byt vůdce opozice a neměla volný přístup z dolního obývacího pokoje; aby se ke mně někdo dostal veřejným vchodem, musel projít asi pěti kontrolními stanovišti.

Nevím, kdo řídil vládu. Patrně starší profesionálové. Na mém stole byla každé ráno hromada listin. Připojil jsem k nim jen Bonfortův podpis a Penny je odnášela.

Quiroga zatím projížděl všechny kontinenty na Zemi, ukazoval se v televizi i osobně na řečnických tribunách před davy. Ale z toho si Clifton nic nedělal. Krčil rameny a říkal: "Ať dělá, co umí. Tím že se bude osobně účastnit politických schůzí, nové hlasy nezíská. To je dobré jen k tomu, že to řečníka vyčerpá. Na takové schůze chodí jen věrní příslušníci strany."

Doufal jsem, že ví, o čem mluví. Kampaň trvala krátce, pouze šest týdnů od Quirogovy rezignace do dne, který zvolil pro volby před odstoupením — a já jsem promlouval téměř denně — buď na Velkém okruhu, nebo jsme pořizovali záznamy, které se posílaly přepravními raketami k pozdějším přehrávkám před zvláštním obecním shromážděním. Měli jsme na to svůj postup; dostával jsem koncepty projevů — patrně od Billa, třebaže teď jsem ho nikdy nevidal — a ty jsem pak přepracovával. Revidovaný koncept si ode mě bral Rog. Obvykle mi jej vracel schválený; tu a tam se v něm objevovaly opravy Bonfortovou rukou, psané tak lajdáckým rukopisem, že se daly sotva přečíst.

Nikdy jsem ani v nejmenším neměnil ty části, které opravil, ačkoli jsem často měnil to ostatní — když se člověk dostane do ráže, najde si obvykle lepší a živější způsob, jak to vyjádřit. Začal jsem si všimnout povahy jeho oprav; téměř vždycky vymycoval podmiňovací způsob — dej jim to na rovinu, ať to zbaští nebo jdou od toho!

Po nějaké době bylo těch oprav méně. Začínal jsem se chytat. Ale tempo se stále zrychlovalo, projevy, schůze, schůzky... Fantastický kolotoč, v němž jsem se vyznával jen díky neuvěřitelně schopné Penny. Všechno se vždycky dělalo na poslední chvíli a kolikrát jsem se až divil, že se to či ono nakonec přece jen udělalo včas. Jednou jsem zase řekl Penny, aby mě nerušila, leda by hořelo a začal jsem připravovat řeč. Quiroga měl předešlý večer zuřivý projev v Sydney v Austrálii, takže jsme byli s to dokázat mu lež a pořádně ho skřípnout. Pokoušel jsem se sestavit odpověď a ani jsem nečekal, až mi dodají koncept; měl jsem velkou naději, že má vlastní verze bude schválena.

Když vešli Rog s Dakem řekl jsem: "Poslechněte si tohle!" a přečetl jim hlavní body. "Co vy na to?"

"To by ho mělo dorazit," souhlasil Rog. "Tady je seznam posledních kandidátů, šéfe. Podíval byste se na to? Musíme tam za dvacet minut být."

"Ach ano, ta zatracená schůze. Nevím, proč bych měl ten seznam vůbec prohlížet. Máte k němu co dodat?" Přece jen jsem si však seznam vzal a prolétl jej pohledem. Všechna jména jsem znal z kartotečních záznamů a některá z osobního styku.

Potom mi padlo do oka jméno: Corpsman, William J.

Násilím jsem potlačil cosi jako spravedlivý hněv a řekl tiše: "Vidím, že tu je v seznamu Bill, Rogu."

"Ach ano. Chtěl jsem vám o tom říct. Víte, šéfe, mezi vámi a Billem to moc nehraje. Já vám to nevyčítám; Bill na tom nese velkou část viny. Ale každý problém má dvě strany. Patrně jste si neuvědomil, že Bill trpí nesmírným komplexem méněcennosti; proto tak snadno vyletí. Tohle to spraví."

"Opravdu?"

"Opravdu. Po tomhle vždycky toužil. Nemáte nic proti tomu, či snad ano? Strana si to může dovolit a tohle je malá cena, vyhneme-li se třenicím v hlavním stanu."

Nyní jsem se již plně ovládal. "Po tom mi nic není. Proč by mi to mělo vadit, když si to přeje pan Bonforte?"

Zachytil jsem koutkem oka, jak Dak bleskl pohledem po Cliftonovi. Dodal jsem: "Nebo to pan Bonforte neschválí?"

"Šéfe, nechťeli jsme ho s takovou věcí obtěžovat. Je to unavený, starý, nemocný člověk. Obtěžoval jsem ho jen důležitými problémy — a tohle problém není. Jde o okrsek, který máme v rukou, ať jej zastupuje kdokoli."

"Ale ode mě žádáte rozhodnutí, jako od pana Bonforta." Zatřáskl jsem na stůl jeho nervózním gestem.

"Buď to je tohle rozhodnutí na jeho úrovni a pak byste se ho na to měli zeptat — nebo ne a pak jste se neměli ptát ani mě."

Rog žvýkal své cigáro, potom řekl: "Výborně, tak já se tedy neptám."

"Vy jste se mne ptal; máte tedy určité pochybnosti. Chcete-li ode mě, abych to jméno přednesl výboru — jako Bonforte — pak jděte za ním a zeptejte se ho."

Oba se posadili a nic neřekli. Nakonec Dak vzdychl a řekl: "Řekni mu to všechno, Rogu! Nebo mu to řeknu já."

Vyčkával jsem. Clifton vyňal z úst cigáro a řekl: "Šéfe, pan Bonforte byl před čtyřmi dny raněn mrtvicí. Není na tom tak dobře, aby mohl být rušen."

Zatajil jsem dech a po chvíli se zeptal: "Jak je to s ním po duševní stránce?"

"V hlavě to má patrně v pořádku, ale je strašně vyčerpaný. Ten týden věznění ho určitě sebral víc, než jsme si dovedli představit. Ted', po mrtvici zůstal čtyřicet hodin v komatu. Probral se z něho, ale má ochrnutou levou polovinu tváře a celou levou polovinu těla. Ale dr. Capek se domnívá, že až se krevní sraženina rozpustí, nikdo na něm nic nepozná. Ale teď musíme kampaň dokončit bez něho."

Zhluboka jsem se nadechl a řekl: "Okay, Rogu. Nic jiného nám nezbude."

"Ano, šéfe." Vstal. "Budeme muset na tu schůzi. Tak co s tímhle?" Pohnul hlavou k seznamu.

"Ach," pokoušel jsem se zauvažovat. Možná, že by Bonforte odměnil Billa výsadou, aby si směl připojit označení "Ctihodný" k svému jménu jen proto, aby mu udělal radost.

"Jak dlouho je u něho Bill?" zeptal jsem se náhle.

"Jak? Asi čtyři roky. Snad o něco víc."

"Tady máte svou odpověď, Rogu."

"Nerozumím vám."

"Bonforte mohl Billa kdykoli udělat poslancem Velkého shromáždění. Nerozhodl se k tomu. Změňte to jmenování na "rezignuje". Když si pak pan Bonforte bude přát, aby to Bill dostal, může pro něho zařídit později doplňkové volby — až bude ve své kůži."

Cliftonova tvář zůstala bezvýrazná. Sebral prostě seznam a řekl: "Výborně, šéfe."

Později téhož dne Bill odešel. Když mi to Rog oznámil, bylo mi nanic, protože jsem si uvědomil, že nás to všechny uvádí do akutního nebezpečí. Řekl jsem mu to. Zavrtěl hlavou.

"Zapomeňte na to, šéfe! Snad je Bill všivák — kašlu na muže, který práskne do bot uprostřed kampaně; to se prostě nedělá, za žádných okolností. Ale krysa není. Při jeho povolání se o klientových tajnostech nemluví, ani když dojde k rozchodu."

"Doufám, že máte pravdu."

"Uvidíte. S tím si nelamte hlavu. Jen klidně pracujte dál."

Když uplynulo několik dalších dnů, dospěl jsem k závěru, že Rog zná Billa lépe než já. Nic jsme od něho neslyšeli a kampaň pokračovala jako obvykle, byla stále divočejší, ale bez nejmenšího náznaku, že by

naše obrovská bouda byla odhalena.

Přihlásil se až těsně před volbami na jedné z obvyklých tiskových konferencí. Zodpověděl jsem nejprve písemné otázky a potom několik dalších. Jen jednou jsem byl nucen odpovědět "žádný komentář" — tomu dával Bonforte přednost před obojakými vytáčkami. Konečně jsem se podíval na hodinky a řekl: "Tak to by bylo pro dnešek všechno, pánové" a začal jsem se zvedat.

"Smythe!" vykřikl Bill.

Stále jsem vstával, aniž jsem se na něho podíval.

"Já volám na vás, podvodný pane Bonforte-Smythe!" pokračoval zlostně a ještě víc zvýšil hlas.

Tentokrát jsem na něho pohlédl užasle — právě tak by to, myslím, udělal významný úředník, který se ocitl tváří v tvář drzosti za nepravděpodobných okolností. Bill na mne ukazoval a jeho tvář byla rudá.

"Podfukáři! Šmíráku! Podvodníku!"

Zástupce London Times po mé pravici řekl tiše: "Chcete, abych zavolal stráž, pane?"

Řekl jsem. "Ne, je neškodný!"

Bill se zasmál. "Tak neškodný, co? Však uvidíme!"

Začal ze sebe chrlit celou historii, hovořil rychle. Nezmínil se o únosu, ani o své vlastní roli v celém podvodu, ale naznačil, že od nás raději odešel, než by se namočil do takového podvodu. Naslouchal jsem mu trpělivě. Většina reportérů zpočátku jen ohromeně poslouchala jako cizí lidé, kteří se stanou mimoděk svědky ošklivé domácí hádky. Pak někteří začali psát nebo diktovat do svých minimagnetofonů.

Když přestal, řekl jsem: "Je mi vás líto, Bille. To je vše, pánové. Musím se vrátit ke své práci."

"Jen okamžik, pane ministře," zvolal někdo. "Nechcete to snad popřít?" Kdosi jiný dodal: "Budete ho žalovat?"

Odpověděl jsem nejprve na poslední otázku: "Ne, nebudu. Nemohu žalovat nemocného člověka."

"Tak já jsem nemocný?" zařval Bill.

"Uklidněte se, Bille. Co se týče oficiálního popření, nemyslím, že by bylo nutné. Nicméně však vidím, že někteří z vás si dělali poznámky. I když pochybuji, že kterýkoli z vašich vydavatelů by tuhle historku pustil do světa, kdyby to udělali, snad by se jim k tomu hodila tahle anekdota. Už jste slyšeli tu o profesorovi, který strávil čtyřicet let svého života dokazováním, že Odysseu nenapsal Homér, ale jiný? Řek téhož jména?"

Dostalo se mi zdvořilého smíchu. Usmál jsem se a začal se znovu obracet k odchodu. Bill oběhl stůl a chytil mne za ruku. "Tohle neodbudete nějakým fůrkem! Počkejte, až vám vezmou otisky prstů!"

Povzdechl jsem si a učinil největší zlehčující prohlášení ve svém životě: "Tak tady končí všechna legrace. Pánové, myslím, že by se to mělo skoncovat. Penny, má drahá, buďte tak laskavá a pošlete sem někoho s vybavením pro snímání otisků prstů."

Bill nečekal. Popadl sklenici na vodu, která stála přede mnou; měl jsem ji v ruce několikrát. "K čertu s tím. Tohle postačí!"

Vyšel ven. Nikdo nic neřekl. Právě jsem: "Mám dát každému z vás otisky?"

Dopisovatel Timesů řekl spěšně: "Ach, my je určitě nechceme, pane ministře!"

"Ale beze všeho. Jestliže se tohle ocitne v tisku, budete muset být kryti," naléhal jsem, protože to bylo ve stylu role.

Nemuseli jsme posílat pro formální soupřavu. Penny měla černé kopírovací papíry a kdosi měl po ruce ten věčný poznámkový blok s plastickými listy; na nich otisky dobře seděly. Potom jsem řekl "Dobré ráno" a odešel.

Celý zbytek dne jsem za nic nestál. Měl jsem ten večer pronést projev a docela vážně jsem pomýšlel na to, že jej odvolám. Ale po celý den jsem poslouchal zprávy a v nich nebylo ani slova o incidentu z dnešního rána. A tak jsem se rozhodl, že tu řeč pronesu, protože už byla napsána a čas pro ni byl vyhrazen. Nemohl jsem se poradit ani s Dakem; byl v Tycho City, ani s Rogem, který cosi zařizoval na Zemi.

Byla to jedna z nejlepších řečí, jaké jsem kdy pronesl. Vložil jsem do ní něco z toho, co vkládá do svého výkonu komik, aby uklidnil paniku v hořícím divadle. Když vysílání skončilo, položil jsem si tvář do dlaní a rozplakal se, zatímco mi Penny hladila rameno. Vůbec jsme o té strašné pohromě nediskutovali.

Rog přistál ve dvacet nula nula, zhruba v době, kdy jsem konal, a zašel hned za mnou. Otupělým hlasem jsem mu vypověděl celou tu špinavou historii; naslouchal a žvýkal vyhaslé cigáro a jeho tvář ztratila výraz.

Nakonec jsem téměř úpěnlivě řekl: "Musel jsem jim ty otisky dát, Rogu."

Rog, řekl: "Nic si z toho nedělejte! Až se zpráva o oněch otiscích vrátí z identifikačního úřadu v Haagu, bude to pro vás malé, ale příjemné překvapení — i náš přítel Bill bude překvapený — daleko víc a nepříjemně."

Nemohl jsem se zmýlit ve významu jeho slov. "Je ještě tucet jiných míst. Sociální pojištění, myslím. Hm, spousta míst..."

"Myslíte si, že jsme snad nebyli dost důkladní? Šéfe, já to předvídal... Od okamžiku, kdy Dak poslal zprávu, abychom dokončili operaci Škaredá středa, započali jsme s nezbytnými krycími manévry. Všude. Ale nepovažoval jsem za nutné říct o tom Billovi." Nasál ze svého vyhaslého cigára, vyndal je z úst a pohlédl na ně. "Chudák Bill!"

Penny tiše vzdychla a ten den už podruhé omdlela.

Pan Bonforte se neustále zotavoval, takže se dalo najisto počítat s tím, že se svých povinností ujme ihned po volbách. Jeho ochrnutí sice částečně přetrvávalo, ale i o to jsme se postarali: hned po volbách odejde na dovolenou, kterou stráví v Tommiem, chráněn ode všeho. Někdy v průběhu této cesty mne převezou a propašují zpátky — a šéf dostane lehkou mrtvičku, jako následek vysilující kampaně.

Rog bude muset vyřadit některé otisky prstů, ale to může klidně ještě asi tak rok počkat.

O volebním dnu jsem byl šťastný jako štěně v botníku. Roli jsem měl za sebou, ačkoli se ještě budu muset jednou krátce objevit. Nahrál jsem již dva pětiminutové projevy pro Velký okruh, přičemž v tom prvním velkomyslně přijímám vítězství a ve druhém rytířsky přiznávám porážku; má práce skončila. Když byl druhý projev bezpečně nahrán, popadl jsem Penny a políbil ji. Ani se nezdálo, že by jí to vadilo. Zbývající krátké jednání bylo představením na přání; pan Bonforte mě chtěl spatřit — v jeho roli, než mi dovolí, abych s tím praštil. Teď, když už jsem tu kládu měl za sebou, nevadilo mi, že ho uvidím. Když mu zahraju jeho samotného pro jeho vlastní potěšení, bude to jako burleska, až na to, že to provedu dobře. Celá rodinka se shromáždila v horním obývacím pokoji — proto, že pan Bonforte nespátřil několik týdnů oblohu a přál si to — a tam jsme měli naslouchat zprávám a buď si připít na vítězství, nebo utopit žal a přísahat si, že to příště uděláme líp. Mě z toho posledního mohou vyškrtnout. Měl jsem své první a poslední politické kampaně až po krk a nechtěl jsem o politice už v životě ani slyšet. Nebyl jsem si ani dost jistý, že se mi ještě kdy bude chtít hrát. Když člověk hraje každou minutu po celých šest neděl, vydá to za pět set běžných představení. A to je hodně.

Přivezli ho nahoru výtahem v kolečkové židli. Zůstal jsem stranou a nechal jsem je, aby ho uložili na gauč, než vstoupím; člověk má právo na to, aby neukazoval svou slabost před cizími lidmi. Kromě toho jsem chtěl ze svého vstupu něco udělat.

Málem jsem vypadl z role. Vypadal jako můj táta. Ach ano, byla to jen "rodinná podoba"; oba jsme se sobě podobali víc, než se kdokoli podobal mému otci, ale podoba tu byla — a věk také odpovídal, protože on vypadal staře. Neměl jsem představu, jak strašně zestárl. Byl vyzábělý a měl bílé vlasy. Vzhlédl, když jsem vstoupil a usmál se hřejivým, shovívavým a přátelským úsměvem, který jsem se naučil napodobovat, a pokynul mi svou zdravou rukou, abych k němu přistoupil blíž. Usmál jsem se stejným úsměvem a přišel k němu. Stiskl mi ruku překvapivě silným stiskem a řekl vřele: "Jsem šťasten, že se s vámi konečně setkávám."

"Je pro mne velkou ctí a štěstím, že vás poznávám i osobně, pane." Musel jsem si dávat pozor, abych se nepokoušel napodobit jeho ochrnutí.

Prohlédl si mne a zazubil se. "Případá mi, jako bychom se už někde setkali."

Podíval jsem se na sebe. "Dělal jsem, co jsem mohl, pane!"

"Dělal? Podařilo se vám to. Je to zvláštní věc, vidět sama sebe."

Pak mě vyzval, abych si přitáhl židli a přisedl k němu. Viděl jsem, jak sklouzl pohledem k holi a tak jsem mu ji podal: "Je zajištěná, pane."

"Vím, jak se s ní zachází." Prohlížel si ji pozorně a pak mi ji vrátil.

Zeptal se, co mám nyní v úmyslu. Řekl jsem mu, že prozatím žádné plány nemám. Přikývl a řekl.

"Uvidíme. Místo by pro vás bylo. Práce je dost." Ani se nezminil o platu, na to jsem byl hrdý.

Začaly přicházet výsledky, a tak obrátil svou pozornost k stereovizi. Výsledky, pravda, docházely po celých osmačtyřicet hodin, protože vnější světy a bezokrskové organizace hlasují před Zemí a dokonce i na Zemi trvá volební den přes třicet hodin, podle otáčení zeměkoule.

Avšak nyní jsme začali dostávat výsledky z významných okrsků velkých pevnin na Zemi. Při výsledcích zvenčí jsme se dostali daleko do čela a Rog mi musel připomenout, že to nic neznamená; expanzionisté měli vždycky silnou podporu ve vnějších oblastech.

Ale i tak jsme potřebovali každý hlas zvenčí, který jsme mohli dostat. Agarská strana na Ganymedu zaplavila pět z šesti okrsků; byla součástí naší koalice a expanzionistická strana nepostavila ani symbolické kandidáty. Situace na Venuši byla choulostivější, protože Venušané byli roztrženi do tuctů malých stran, které se lišily jemností teologického výkladu, pro člověka nepochopitelného. Nicméně jsme počítali s tím, že dostaneme většinu domorodého obyvatelstva, buďto přímo nebo jako pozdější zákulisní koalici a že tam nahoře budeme moci získat prakticky veškeré lidské hlasy. Imperiální omezení podle kterého si domorodci musí vybrat lidi, aby je zastupovali v Nové Batávii, patřilo mezi věci, které se Bonforte zavázal odstranit. Získá nám to hlasy na Venuši, ale ještě jsme nevěděli, kolik hlasů ztratíme na Zemi.

Protože hnízda vyslala do Velkého shromáždění jenom pozorovatele, dělaly nám na Marsu těžkou hlavu pouze hlasy tamních lidí. Pro nás bylo obyvatelstvo, pro ně vedoucí představitelé.

Dak se skláněl vedle Roga nad přehledy výsledků a neustále cosi počítali a doplňovali.

Dr. Capek se rozložil v křesle s rukama na břicho, jako velký rozvalený červ. Penny šukala okolo, pořádala věci, které byly v nepořádku a naopak nosila nám nápoje. Zdálo se mi, že se ani jednou nepodívala ani na mě, ani na pana Bonforta.

Nikdy předtím jsem se neúčastnil společenského večera po volbách; nedají se přirovnat k ničemu jinému. Vládne tu hřejivý uvolněný vztah, všechny vášně vyprchaly. Vlastně ani nezáleží na tom, jak se lidé rozhodnou; vy jste udělali, co jste mohli, teď jste mezi přáteli a kamarády a pro tuto chvíli neexistují starosti ani napětí.

Nevím, zda jsem někdy prožil krásnější chvíle.

Rog vzhlédl, podíval se na mně a potom řekl panu Bonfortovi: "Na kontinentě je to houpačka.

Američané si palcem zkoušejí vodu, než přejdou na naši stranu; jediná otázka je — je tam hluboko?"

"Můžete to promítnout, Rogu?"

"Ještě ne. Ach, hlasy lidu máme, ale ve Velkém shromáždění mohou nastat výkyvy oběma směry o půl tuctu křesel." Vstal.

"Myslím, že se trochu poohlédnu po městě, jak vítr vane."

Správně řečeno, měl bych vyjít do ulic jako "pan Bonforte". Vůdce strany by se o volebním večeru určitě měl ukázat v hlavním stanu strany. Ale já v hlavním stanu nikdy nebyl, protože to bylo místo, kde vás chytali za kabát a hučeli do vás a kde by moje imperzonace mohla dojít úhony. Moje "nemoc" mě během kampaně omlouvala; dnes večer to nestálo za riziko a tak měl místo mne jít Rog, aby tiskl ruce a zubil se na všechny strany a dovolil vyčerpaným děvčatům, která měla za sebou tvrdou a nekonečnou papírovou vojnu, aby se mu vrhla kolem krku a poplakala si tam. "Za hodinu jsem zpátky."

I naše malá společnost měla být vlastně v dolní etáži, aby tak byl pohromadě veškerý kancelářský personál, včetně Jimmie Washingtona. Ale to by nešlo, jinak bychom museli opustit pana Bonforta. Ti tam měli přirozeně svou vlastní oslavu. Vstal jsem:

"Rogu, půjdu s vámi a řeknu Jimmieho harému ahoj."

"Cože? Ale nemusíte, víte?"

"Je to slušnost, nebo ne? A pro mne to skutečně není žádné riziko či obtěžování." Obrátil jsem se k panu Bonfortovi. "Co vy na to, pane?"

"Velice to oceňuji."

Sjeli jsme výtahem dolů a pak jsme kráčeli ztichlým prázdným bytem a mou a Pennyinou kanceláří. Za dveřmi vládl zmatek. Stereopřístroj, který za tím účelem přestěhovali sem, vyřvával na celé kolo, podlaha byla posetá všim možným a všichni popíjeli nebo kouřili nebo obojí. Dokonce i Jimmie Washington držel sklenku a poslouchal výsledky. Nepil však; nepil ani nekouřil. Nepochybně mu tu sklenku někdo podal,

a tak ji držel. Jimmie dovedl velice jemně vycítit, co je vhodné.

Obcházel jsem je, doprovázen Rogem, děkoval vřele a velmi upřímně Jimmiemu a omlouval jsem se, že jsem velice unaven. "Půjdu nahoru a natáhnu si kostru, Jimmie. Omluvte mne svým lidem, ano?"

"Ano, pane. Musíte se šetřit, pane ministře."

Vrátil jsem se nahoru, zatímco Rog kráčel dál a ven do veřejných tunelů.

Penny měla prst na ústech, když jsem vešel do horního obývacího pokoje. Bonforte vypadal, jako by usnul, a přijímač byl ztlumen. Dak stále seděl před ním a zapisoval čísla do velké listiny, než se Rog vrátí. Capek se nehýbal. Přikývl a zvedl ke mně svou sklenku.

Dovolil jsem Penny, aby mi namíchala skotskou s vodou, pak jsem vyšel na zasklený balkón. Byla noc — podle hodin i ve skutečnosti — a oslňující zeměkoule, téměř v úplňku, stála na černém hedvábu hvězdnaté oblohy. Prohlížel jsem severní Ameriku a pokoušel se rozeznat onen drobný bod, který jsem teprve před několika týdny opustil, — a snažil jsem se také uspořádat své pocity.

Po chvíli jsem se vrátil dovnitř; noc na Luně je příliš silná. Rog se vrátil o něco později a beze slova se posadil ke svým listinám. Všiml jsem si, že Bonforte je opět vzhůru.

Ted' docházely rozhodující výsledky a všichni mlčeli, nechťce rušit Roga s jeho tužkou a Daka s jeho logaritmickým pravítkem. Konečně po dlouhé době odsunul Rog svou židli. "Tak je to hotové, šéfe," řekl, aniž vzhlédl. "Máme to v kapse. Většina nepřesahuje sedm křesel, pravděpodobně devatenáct, možná přes třicet."

Po malé chvíli řekl Bonforte tiše: "Jste si tím jist?"

"Naprosto. Penny, zkuste jiný kanál a podívejte se, co tam bude."

Přešel jsem místnost a posadil se u Bonforta; nemohl jsem ani promluvit. Vztáhl ruku a pohladil mne jako otec a oba jsme hleděli na přijímač. První stanice, kterou Penny zachytila, hlásila: "... pochyby, lidičky; osm elektronických mozků říká ano. Curiac říká snad. Expanzionistická strana získala rozhodující..." přepjala na druhou stanici.

"— potvrzuje jeho dočasný úřad na dalších pět let. Pan Quiroga není k dosažení, ale jeho správní ředitel potvrzuje, že současný trend nemůže pokračovat —"

Rog vstal a šel k telefonu; Penny ztlumila zprávy téměř k neslyšitelnosti. Hlasatel nadále pohyboval ústy; říkal prostě jinými slovy to, co jsme už věděli.

Rog se vrátil; Penny opět zapjala přijímač naplno. Hlasatel chvíli pokračoval, pak se zarazil, vzal nějaký list, četl a obrátil se k obrazovce se širokým úsměvem.

"Přátelé a spoluobčané, nyní vám přináším prohlášení ministerského předsedy."

Obraz přinesl můj projev k vítězství.

Seděl jsem tam, kochaje se jím a mé pocity byly smíšené, ale krásné, bolestně krásné. Na tom projevu jsem si dal záležet a věděl jsem to. Vypadal jsem unaveně, trochu jsem se potil, ale znělo to klidně a vítězně. Bylo to výtečné.

Právě jsem dospěl k větě: "Kupředu tedy, za svobodou pro všechny..." když jsem za sebou zaslechl zvuk.

"Pane Bonforte," řekl jsem. "Doktore, doktore, rychle..."

Pan Bonforte po mně šmátral svou pravicí a pokoušel se mi s velikou naléhavostí něco říct. Ale nepovedlo se mu to; jeho ubohá ústa ho nechala na holičkách a jeho mocná nezkrotná vůle nedokázala slabé tělo přinutit k poslušnosti.

Vzal jsem ho do náručí — a brzy nastal konec.

Odvezli jeho mrtvolu výtahem dolů. Rog přišel nahoru a poplácal mě po rameni, pak odešel. Penny šla dolů za ostatními. Nato jsem opět vyšel ven na balkón. Potřeboval jsem se nadýchat čerstvého vzduchu — i když to byl týž strojem přiváděný vzduch jako v obývacím pokoji. Ale chutnal jaksi svěžeji.

Zabili ho. Jeho nepřátelé ho zabili, právě tak jistě, jako kdyby mu vrazili nůž mezi žebra. Přes všechno, co jsme vykonali, přes riziko, kterému jsme se vystavili, se jim ho nakonec podařilo zabít. "Ach, ta vražda odporná..."

Nevím, jak dlouho jsem zůstal tam venku. Nakonec jsem zaslechl za sebou Rogův hlas. "Šéfe?"

Otočil jsem se: "Rogu," řekl jsem naléhavě. "Neříkejte mi tak. Prosím vás o to."

"Šéfe," trval na svém, "víte, co teď máte dělat, že?"

Pocítil jsem závrat' a jeho tvář se mi zastřela. Nevěděl jsem, o čem mluví — nechtěl jsem vědět, o čem mluví.

"Co tím myslíte?"

"Šéfe — jeden muž umírá — ale představení pokračuje. Ted' nemůžete odejít."

Rozbolela mě hlava a nemohl jsem zaostřit zrak. Připadalo mi, že se ke mně blíží a zase se ode mne vzdaluje, zatímco jeho hlas zněl dál. "... oloupilo ho o příležitost dokončit dílo. Takže vy teď musíte to dílo dokončit za něho. Vy mu musíte vrátit život."

Zavrtěl jsem hlavou a s nesmírným úsilím se vzpamatoval a odpověděl: "Rogu, vy nevíte, co říkáte. To je nesmyslné — směšné. Já nejsem státník. Jsem jen zatracený herec. Sekám grimasy a nutím lidi k smíchu. To je jediné, k čemu jsem dobrý."

K vlastnímu údesu jsem slyšel, že to říkám Bonfortovým hlasem.

Rog se na mne zadíval: "Tak se mi zdá, že až dosud vám to šlo výborně."

Pokoušel jsem se změnit hlas, pokoušel jsem se získat kontrolu nad situací. "Rogu, jste rozrušen. Až se uklidníte, uvidíte, jak směšné je tohle všechno. Máte pravdu — představení musí pokračovat. Ale ne takhle. Správné — vlastně to jediné — co musíte udělat — nastoupit do čela — vy sám. Volby jsou vyhrány, máte svou většinu — tak se teď ujměte úřadu a provádějte program."

Pohlédl na mne a smutně zavrtěl hlavou. "Udělal bych to, kdybych mohl. Připouštím to. Ale já nemohu. Šéfe, vzpomínáte na ty zatracené schůze výkonných výborů? Vy jste je držel pohromadě. Celá koalice byla tmelena jen osobní silou a vůdcovstvím jediného muže. Když vy teď nevydržíte, všechno, proč on žil a za co zemřel — se rozpadne."

Neměl jsem v odpovědi žádný argument; možná že má pravdu — za posledního půldruhého měsíce jsem nahlédl do soukolí politiky. "Rogu, i když to, co říkáte, je pravda, řešení, které vy nabízíte, je nemožné. Sotva se nám podařilo tohle přestrojení udržet tím, že jste mne nechávali vystupovat jen za scénicky pečlivě upravených podmínek — a málem nás i tak dostali. Ale aby to běželo týden za týdnem, měsíc za měsícem, či dokonce rok za rokem, rozumím-li vám správně — ne, to by nešlo. Je to nemožné. Nedokážu to."

"Dokázete." Naklonil se ke mně a řekl důrazně. "My všichni jsme o tom hovořili a známe nebezpečí právě tak jako vy. Ale vy budete mít možnost do své role vrůst. Na začátku dva týdny dovolené v prostoru — k čertu, třeba celý měsíc, budete-li chtít. Celou dobu budete studovat, časopisy, jeho chlapecké deníky, jeho výstřižky, vsáknete to do sebe. A my všichni vám pomůžeme."

Neodpovídal jsem. Pokračoval: "Podívejte se šéfe, poznal jste, že politickou osobnost nedělá jeden muž; dělá ji tým — tým spjatý společnými cíli a společnou vírou. Ztratili jsme svého kapitána a musíme mít jiného. Ale tým tu stále je."

Capek byl venku na balkóně; neviděl jsem ho vstoupit. Obrátil jsem se na něho. "Vy jste také pro?"
"Ano."

"Je to vaše povinnost," dodal Rog.

Capek řekl zvolna: "Tak daleko bych nezacházel. Doufám, že to uděláte. Ale — hrom do toho — já vás nechci mít na svědomí. Věřím ve svobodnou vůli, ať to od lékaře zní malicherně." Obrátil se ke Cliftonovi. "Měli bychom ho teď nechat o samotě. Ted' je rozhodnutí na něm."

Ale i když odešli, neměl jsem být ponechán o samotě.

Dak vyšel ven. K mé úlevě a vděčnosti mi neříkal šéfe.

"Haló. Daku."

"Jak se?" Na okamžik se odmlčel, kouřil a hleděl na hvězdy. Potom se ke mně otočil. "Kamaráde, něco jsme spolu prodělali. Ted' vás znám a budu za vámi stát s pistolí, nebo s penězi nebo i pěsti kdykoli a nikdy se neptejte, proč. Když se rozhodnete, že od toho půjdete, neřeknu vám ani slovo a nebudu si vás o to méně vážit. Udělal jste skvělý kus práce."

"Hm. Děkuju, Daku."

"Ještě slovíčko a já se vypařím. Pamatujte si tohle: Když dojdete k závěru, že to nemůžete udělat, potom ta špína, která mu vyprala mozek, vyhraje. Přes všechno vyhraje." Vešel dovnitř.

Měl jsem pocit, že má smysl jen na dvě strany — a pak jsem propadl sebelítosti. Nebylo to správné.

Měl jsem před sebou svůj vlastní život. Byl jsem v rozkvětu sil a čekala na mne ještě má největší

profesionální vítězství. Nebylo správné ode mne očekávat, že všechno pohřbím, snad na celá léta, v anonymní roli jiného muže — zatím na mě obecenstvo, producenti, agenti zapomenou — snad si budou myslet, že jsem zemřel.

Nebylo to spravedlivé. A bylo toho na mne moc.

Pak jsem se z toho dostal a nějakou dobu vůbec nepřemýšlel. Matka Země stála dál na obloze, klidná, krásná a neměnná; byl jsem zvědav, jak se tam slaví volby. Mars, Jupiter a Venuše — všechny byly vidět, upoutány na zvěrokruhu jako kořist. Ganymed jsem ovšem vidět nemohl, ba ni osamělou kolonii na vzdáleném Plutovi.

"Světy naděje." říkal jim Bonforte.

Ale on sám byl mrtev. Odešel. Vzali mu výsadu lidského práva, když nejvíc dozrálo. Byl mrtev.

A na mně žádali, abych se rozhodl znovu ho vytvořit, znovu ho oživit.

Stačím na to? Dokážu se někdy vyrovnat jeho vznešeným zásadám? Co by po mně chtěl on sám? Co by na mém místě udělal Bonforte?

Kdosi se za mnou pohnul, obrátil jsem se a spatřil Penny. Pohlédl jsem na ni a řekl: "Poslali vás za mnou? Přišla jste mne přemlouvat?"

"Ne."

Nedodala nic a nezdálo se, že by ode mne čekala odpověď, ani jsme na sebe vzájemně nepohlédli.

Ticho trvalo. Konečně jsem řekl: "Penny. Když to zkusím — pomůžete mi?"

Náhle se ke mně otočila. "Ano šéfe. Ach, ano, pomohu."

"Pak to tedy zkusím," řekl jsem pokorně.

Tohle všechno jsem napsal asi tak před pětadvaceti lety, abych se pokusil objasnit sám sobě vlastní zmatek. Pokusil jsem se vylíčit pravdu a nešetřit se, protože tohle není určeno nikomu jinému, než mě a mému terapeutovi, Dr. Capkovi. Je podivné, číst znovu po čtvrtstoletí bláznivá a vzrušená slova onoho mládence. Vzpomínám si na něho, ale mám potíže s představou, že jsem jim někdy byl. Má žena Penelopa tvrdí, že se na něho pamatuje líp než já sám — a že nikdy nikoho jiného nemilovala. Tak nás čas mění.

Shledávám, že si dovedu "vzpomenout" na dřívější Bonfortův život lépe, než si vzpomínám na svůj vlastní v té trochu směšné podobě té postavičky Lawrence Smytha, neboli — jak sám rád říkával — "Velkého Lorenza". Jsem snad proto blázen? Či schizofrenik? Když ano, pak je to šílenství nutné pro roli, kterou jsem musel hrát; abych totiž znovu oživil Bonforta, musel jsem potlačit toho chudáka herce — docela.

Ať jsem šílený nebo ne, uvědomuji si, že kdysi existoval a že já byl on. Jako herec to nikdy daleko nedotáhl, opravdu ne — ačkoli si myslím, že občas se ho dotklo to skutečné božské šílenství.

Svůj konečný odchod z jeviště sehrál dokonale stylově; mám kdesi zažloutlý výstřížek z novin, kde se oznamuje, že byl nalezen mrtev v hotelovém pokoji někde v Jersey City po použití přemíry prášků na spaní — které pravděpodobně vzal v záchvatu trudnomyslnosti, protože jeho agent prohlásil, že za posledních několik měsíců nezavadil o žádnou roli. Osobně mám pocit, že ta zmínka, že byl bez zaměstnání, nebyla nutná; i když to není žádná hanba, bylo to přinejmenším netaktní. Datum výstřížku náhodou prozrazuje, že během kampaně v patnáctém roce nemohl být ani v Nové Batávii ani nikde jinde.

Myslím, že bych jej měl spálit.

Ale dnes už nikdo z těch, kdo znají pravdu, nežije — s výjimkou Daka a Penelopy a snad i těch mužů, kteří zavraždili Bonfortovo tělo.

Potřikráte za tu dobu jsem zastával úřad ministerského předsedy a byl z něj vypuzen — a tenhle termín je snad můj poslední. Poprvé jsem utrpěl porážku, když jsme konečně dostali Venušany a Mart'any a Zevní Joviánce do Velkého shromáždění. Ale národy nelidského původu tam jsou stále a já se také vrátil. Lidé si dají líbit jisté množství reforem, potom si chtějí odpočinout. Ale reformy samy zůstávají. Lidé ve skutečnosti nechťejí vůbec žádnou; změnu — a xenofobie je zakořeněna velice hluboko. Ale musíme jít vpřed, nevyhnutelně vpřed — máme-li se pustit ke hvězdám.

Opět a opět jsem si kladl otázku: "Co by udělal Bonforte?" Nejsem si jist, že mé odpovědi byly vždycky správné (ačkoli jsem si jist, že jsem jeho dílo v celé sluneční soustavě prostudoval nejdůkladněji), ale snažil jsem se zůstat ve stylu jeho role. Kdosi před dávnými časy — snad Voltaire? — pravil: "Kdyby

měl někdy Satan nahradit Boha, musel by nutně převzít vlastnosti boží".

Nikdy jsem svého ztraceného povolání nelitoval. Svým způsobem jsem je neztratil. Willem měl pravdu.

Existuje i jiný potlesk než plácání do dlaní a vždycky existuje hřejivé světlo dobrého představení.

Pokoušel jsem se, myslím, stvořit dokonalé umělecké dílo. Snad jsem zcela neuspěl — ale myslím, že můj otec by to ocenil jako "dobré divadlo".

Ne, nelituji toho, i když jsem byl tehdy možná šťastnější — aspoň jsem lépe spal. Ale je jakési slavnostní uspokojení i v tom, když děláte pro osm miliard lidí, co je ve vašich silách.

Snad jejich životy nemají kosmický význam, ale oni mají city. Mohou být raněni.